

تفسیر: «رحمٰن» او «رحیم» دواړه د مبالغی صیغی دی، مګر په «رحمٰن» کښی له «رحیم» څخه مبالغه زیاته ده، په دغه ترجمه کښی د دغو ټولو نکتو لحاظ شوی دی.

ټولی ستاينې (صفتونه) خاص الله لره دی.

تفسیر: تر ټولو ښی او غوره ستاینی (صفتونه) چه له اوله تر آخره پوری شوی دی، یا کیدونکی دی هغه واړه خاص الله تعالیٰ لره ښایی، ځکه چه الله تعالیٰ د هر نعمت او هر شی پیدا کوونکی او بښوونکی دی او بښنه ئی عامه ده که بی واسطی وی او که په واسطه سره وی لکه څوک چه د لمر له رڼا (رڼړا) او تودوالی څخه ګټه (فائده) اخلی نو دغه ګټه (فائده) په حقیقت کښی د لمر فیض دی نه د رڼا (رڼړا) او تودوالی. خدای سره نسبت لری چیری چه ستاینه (صفت) ده هر څوک چه ستایلی شی هم د رب ستاینه (صفت) ده د ۱ آنځمکولو کې ترجمه یوازی په دی جملی سره چه هر ډول (طریقه) ستاینه (صفت) الله تعالیٰ لره ده لنډه او نیمګړی ده چه پوهان د دی جملی په تقصیر اعتراف لری المخکولو کې خورا (ډیره) ښه ترجمه هم دغه ده چه پوهان د دی جملی په تقصیر اعتراف لری د «تولی ثناوی له هر چا، په هر څه، په هر وخت، په هر ځای کښی خاص الله تعالیٰ لره دی» ځکه د هر شی تقدیر د ده له لوری دی. (۱) د نعمت یادونه لکه چه فرمایی؛

جزء(١)

رَبِّ الْعُلَمِينَ»

چه يالونكي د عالميانو (د خپل لوي حكمت له مخه)

تفسیر: د مخلوقاتو مجموعی ته «عالم» وایی، نو له دی کبله (له وجی) د جمعی په شکل نه راوړل کیږی مګر په دی آیت کښی د عالم د هر جنس د ښودلو دپاره د جمعی په شکل راغلی لکه د ملائکو عالم د انسانانو عالم، د پیریانو عالم او نور ترڅو چه دا خبره ښه روښانه شی چه د عالم تول افراد د الله تعالیٰ مخلوق دی. (۲) د ښو ښو شیانو د ورکولو او بښلو تمه او هیله (امید) لکه چی فرمایی؛

الرّصر، الرّحيق

ډير زيات مهربان يوره رحم لرونکي

تفسیر: د جزا د ورځی (قیامت) د تخصیص اوله وجه دا ده چه په هغه ورځ به داسی لویی او ویروونکی پیښی (حادثی) واقع شی چه د هغو په شان به نه پخوا تیری شوی وی او نه به وروسته راشی بله وجه ئی دا ده چه په هغه ورځ به د الله تعالیٰ د پاک ذات له حقیقی حکومت څخه پرته (علاوه) د بل هیچا کوم ظاهری او مجازی واک (اختیار) او حکومت هم هیڅ نه وی. (ایک الکلک الیوم شله الولیو التکار که . (۲ رکوع سورت المؤمن). (ای په عبادت کښی اخلاص لرل لکه چه فرمایی؛

A MARKAN AND A MARKAN		

إيَّاكَ نَعْبُنُ

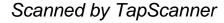
خاص تاته عبادت كوو

تفسیر: د هغه ذات له ذکره وروسته چه د ټولو ستاینو (صفتونو) وړ (لائق) دی علم او پوهه په يو معلوم او معين يورى متعلق او خطاب د هغه سره وكړ شو يعنى اى هغه ذاته! چه ستا لوړ او پاک شان دغسی لوی، هسک (اوچت) او پورته دی مونږ يوازی ستا عبادت کوو او خاص له تا څخه مرسته (مدد) غواړو، ښکاره ده چه دغسې خطاب پر اختصاص ډير ښه دلات کوی، او له برهانه عیان ته د ترقی خورا ښه (ډیرښه) وسیله ګرځی، او له غیب نه شهود ته د انتقال ډیره ښه ذريعه کيږی نو ګواکی (ګويا که) معلوم عيان او معقول مشهود وګرځيد، او خبره له غيبت څخه خطاب ته واوښته چه دغه ته التفات ویل کیږی، ړومبی د کلام شروع په داسی شیانو سره وشوه چه د عارفانو د حال مبادی دی چه هغه د پالونکی خدای (جل جلاله) په نومونو، صفتونو، انعامونو، او د ده یه مخلوقاتو، موجوداتو مصنوعاتو، او یه ښکاره سلطان قوی برهان، لوی شان او عام احسان کښی ئی غور فکر او تأمل کول دی. بیا ورپسی د کلام د هغی برخی یادونه وشوه چه هغه د دوی د حال منتهی ده ترڅو چه متفکرین پند آخستونکی او د بصیرت خاوندان د وصول ژورو برخو ته ورننوځی، او ځانونه د اولوالالباب، او د بصیرت، مشاهدی، یوهی او هوښياری له خاوندانو څخه وګرځوی، او د خپل زړه په سترګو پاک خدای (جل جلاله) ښکاره وګوری او په ډیر اخلاص او ادب مخامخ ورته ودریږی، او په ډیره عاجزی او زاری ورته داسی عرض وكرى چه ياالله؛ ﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُوا يَاكَ نَعْبُدُوا يَاكَ نُسْتَعِينُ إِهْدِ نَاالْضِرَاطَ الْسُتَقِيدَر ﴾ الآية. (ه) د مرستي (مدد) غوښتنه لکه چې فرمايي؛

وإياك نستعين

او خاص له تا څخه مرسته (مدد) غواړو

تفسیر: له دی آیت شریف څخه معلومیږی چه بی د الله تعالیٰ له پاک ذات نه له بل چا ځنی حقیقی مرسته (مدد) غوښتل بیخی روا نه دی، مګر که څوک کوم ښه او مقبول بنده محض د الله تعالیٰ د رحمت وسیله او غیر مستقل وګڼی، او یوازی په ظاهری او غیر حقیقی ډول (طریقه) سره ورڅخه مرسته (مدد) یعنی که ورته ووائی ماته دعا وکړه نو باک نه لری ځکه چه دغه ډول (طریقه) مرسته (مدد) غوښتل هم په حقیقت کښی د الله تعالیٰ څخه مرسته (مدد) غوښتل دی. (۲) د هغی سمی او روښانی لاری د ښودلو غوښتنه چه مقصود ته رسوونکی ده لکه چه فرمایی؛

إِهْ بِانَالِصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيحُ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعُمْتَ عَلَيْهُمُ

وښيه مونږ ته لاره سمه لاره د هغو کسانو چه انعام کړي تا پر هغو باندي

تفسیر: پر هغو کسانو چه انعام شوی دی څلور طایفی دی

(۱) نبیین (۲): صدیقین (۳): شهدا، (۶): صالحین. د دغه څلورو طایفو تصریح د پاک قرآن په بل ځای کښی شوی ده، ځینو علماؤ ویلی دی چه له (آمنځوو علیوم) څخه «یهود» او له (آمنځاو علی کښی شوی ده، ځینو علماؤ ویلی دی چه له (آمنځوو علیوم) څخه «یهود» او له (آمنځاو علی کښی شوی ده، ځینو علماؤ ویلی دی چه له (آمنځوو علی و لپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه شاهد دی. له (آمنځاو الپاره ډیر آیتونه او روایتونه دی یو هغه کسان دی چه په ناپوهی سره له سمی لاری څخه محروم او بیرته پاتی دی. بل هغه کسان دی چه په ناپوهی سره له سمی لاری څخه محروم او بیرته پاتی دی. بل هغه کسان دی چه په ناپوهی سره له سمی لاری څخه محروم او بیرته پاتی دی. بل هغه کسان دی چه په ناپوهی سره له سمی لاری څخه محروم او بیرته پاتی دی. بل هغه کسان دی چه په ناپوهی سره له سمی لاری څخه محروم او بیرته پاتی دی. بل هغه کسان دی چه دوی سره له پوهی قصدا سرکشی غوره کړی ده، پخوانی او وروستنی کمراهان له دغو دوه و طایفو څخه وتلی نشی، «نصاری» په اوله او «یهود» په دوهمه طایفه کښی داخل دی.

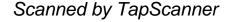
لکه چه فرمایی

غير المغضوب عكيه مركز الضّالين

نه «لاره د هغو بدو کسانو چه» غضب کړی شوی پر هغو باندی او نه «لاره د هغو بدو کسانو چه» ګمراهان دی

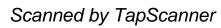
تفسير: (يعنى مونږ ته د هغو كسانو سمه او صافه لاره وښيه چه په هغو باندى انعام شوى دى او د هغو كسانو له كړو وړو لارو څخه مو چه پرى غضب شوى او كمراهان دى چپ (بچ) كړه او الله تعالى دغه سورت د خپلو بندكانو له ژبو څخه فرمايلى دى يعنى كله چه تاسى زمونږ دربار ته حاضريږى نو له مونږ څخه دا رنكه سوال وكړى، نوځكه د دى سورت يو نوم «تعليم المسئلة يعنى د غوښتلو ښودنه» هم دى. د دى سورت په اوله برخه كښى د الله تعالى ثنا او صفت دى، دوهمه برخه ئى د بندكانو د دعا لپاره ده. په هماغه تناسب سره شوى ده، په ځينو دهلوى تراجمو كښى د هغه صفت دى، نو ځكه ترجمه ئى هم تركيب او مقصود نه مخالفه ده.

the second se	the second se	
		10100

All states of the second state		and the second states of the s	the second s		Contraction of the state of the	
2	NYS ST					

اول صورت کښی د (رَبَّتُ کې محل، دغه کلام دی، او په دوهم صورت کښی د (رَبَّتُ کې محل په حقیقت کښی د پوهیدونکی پوهه ده دغه کلام «قرآن» خو بالکل حق دی، که څه هم ناپوهانو ته د دوی د ناپوهی لامله (له وجی) شک او شبهه پکښی پیدا کیږی، نو په دی مبارک آیت کښی ئی د (رَبَّتُ کې د اول صورت نفی وفرمایله نو دا «شبهه» او (رَبَّتَ کې (چه کافرانو په قرآن کښی رَبَّتُ کَمَی د بَرَیْتَ کَری او ترینه انکار لری چه دا کلام د الله تعالیٰ کلام نه دی نو بیا د دی نفی معنی څه ده؟) بالکل له مینځه وواته، پاتی شو دوهم صورت چه د هغه نفی له دی نه وروسته په (وَانُ

هُدًى لِلْمُتَّقِينَ®

(دغه کتاب) لارښوونکی دی لپاره د پرهيزګارانو.

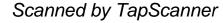
تفسیر: له دغه ځایه د عظیم الشان قرآن تر آخره پوری د ﴿ **اِهْ بِانَالْقِرَاطَ اَلْسُتَقِیْرَ** ﴾ ځواب دی چه د بندګانو له خوا غوښتل شوی **ؤ**.

یعنی دغه کتاب هغو بندګانو ته لار ښیی چه له الله تعالیٰ څخه ویره لری ځکه هغه څوک چه د الله تعالیٰ څخه ویریږی هغه به هرومرو (خامخا) د ښو او بدو امورو «طاعت او معصیت» غوښتنه او پلټنه (لټون) کوی، او د چا په زړه کښی چه د الله تعالیٰ ویره نه وی نو هغه به له طاعت سره څه علاقه او له معصیت ځنی به څه اندیښنه ولری ؟.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْعَيْبِ وَيُقْمُونَ الصَّلُوةَ وَمِتَارَدُتْهُمُ يَفِقُونَ

هغه کسان چه ایمان (باور) لرونکی دی په غیب باندی او قائموی دوی (سم ادا کوی سره د ټولو حقوقو) لمونځ او ځینی له هغو شیانو چه ورکړی مونږ دوی ته صرفوی ئی (د الله تعالیٰ د رضا لپاره).

تفسیر : یعنی هغه شیان چه د هغوی له عقولو او حواسو څخه پټ دی لکه وحدانیت رسالت، حشر، نشر، قیامت، حساب، کتاب، ملائک، جنت، دوزخ، او نور دغه واړه د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم له ارشاد سره سم حق او یقینی ګڼی له دی څخه دا راښکاره شوه چه د دغو غایبو او پتو شیانو منکران د هدایت له فیضه محروم او بی برخی دی. د صلوٰة له اقامت څخه مطلب دا دی چه هغه تل د خپلو تولو حقوقو او آدابو په مراعات کولو سره په تاکلو (مقررو) وختونو کښی اداء کړی شی.

والذين يؤمنون بماأنزل إليك ومآ أنزل من قبلك وبالإخرة مويون

او هغه کسان چه ایمان لری (دوی) په هغه (کتاب) چه نازل کړی شوی دی تاته او (په) هغو (کتابونو) چه نازل کړی شوی دی. له مخه د تا او په آخرت دوی یقین کوی (چه ضرور راتلونکی دی).

تفسیر: په تیر آیت کښی د هغو کسانو یادونه وه چه له شرک نه وتلی او مسلمانان شوی دی، لکه د مکی خلق، او په دغه آیت کښی هغه کسان یاد شوی دی چه اهل کتاب ؤ او په اسلام مشرف شوی دی لکه «یهود» او «نصاریٰ»

اولَإِلَى عَلى هُكًا مُحَنّى مِّنَ رَّبِعِمْ وَاولَإِلَى هُمُ الْمُفْلِحُونَ

دغه (ستایل شوی) کسان (دی) په هدایت له (جانبه) د رب خپل او دغه (ستایل شوی) کسان دی هم دوی په مراد رسیدلی (یا) او دغه (ستایل شوی) کسان هم دوی په مراد رسیدلی دی.

تفسیر: یعنی د ایماندارانو دغو دواړو ډلو ته چه پاس یادی شوی په دنیا کښی دوی ته هدایت ورپه برخه شو او په آخرت کښی خپلو مرادونو ته رسیږی له دی څخه معلوم شو چه هر هغه څوک چه د ایمان له نعمت او له ښو اعمالو څخه محروم او بی برخی دی. د هغه دنیا او آخرت دواړه بریاد او ابته (خراب) کیږی اوس د مؤمنانو د دغو دوه ؤ ډلو له یادونی څخه وروسته د کافرانو د حالاتو یادونه کیږی.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُواسَوَاء عَلَيْهِ مُءَانَنُ رَبَعُهُ الْمُرْتُمُ تَنْذِي رَهُمُ لَا يُؤْمِنُونَ⁰

and the second se		

Scanned by TapScanner

البقرة (٢) جزء(١)

بیشکه هغه (خاص) کسان چه کافران شوی دی برابر دی په دوی ویرول ستا دوی لره او نه ویرول ستا دوی لره دوی ایمان نه راوړی (یا دا خبره) که وویروی ته هغوی یاکه ته نه ویروی هغوی ایمان نه راوړی.

تفسیر: له دی کفارو څخه خاص هغه خلق مراد دی چه هغوی ته کفر مقرر شوی دی، او د ایمان له دولت څخه تل بی برخی دی (لکه ابوجهل، ابولهب او نور) که نه، نو ښکاره ده چه ډیر کسان له هغو خلقو ځنی چه کافران وو په اسلام مشرف شوی دی، او وروسته له دی نه هم مسلمانیږی.

خَتَرَاللهُ عَلَى قُلُو بِهِمُ وَعَلَى سَمُعِهِمُ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَة وَلَهُمُ عَذَابٌ عَظِيرٌ

مهر لګولی دی الله پر زړونو د دوی او پر غوږونو د دوی او پر سترګو د دوی. (یوه ځانته) پرده ده او دی دوی لره عذاب ډیر لوی.

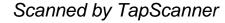
تفسیر: د هغوی پر زړونو باندی مهر لګول شوی دی (یعنی د حق پر خبرو باندی نه پوهیږی) او پر غوږونو باندی ئی مهر لګولی شوی دی (یعنی رښتیا خبرو ته په غور سره غوږونه نه ږدی) او پر سترګو باندی ئی پرده ده (یعنی د حق لاره نه وینی). د کفارو بیان هم ختم شو، اوس په دغو وروستیو دیارلسو آیتونو کښی د منافقانو حالات راځی.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ إِمَنَّا بِاللهِ وَبِالْيُؤْمِ الْأُخِرِ وَمَاهُمُ بِمُؤْمِنِينَ ٥

او ځينی له خلقو هغه څوک دی چه وايی ايمان راوړی دی مونږ په الله او په ورځ وروستۍ (چه قيامت او د جزا وخت دی). حال دا چه نه دی دوی مؤمنان

تفسیر: یعنی د زړه له کومی (منځ) ئی ایمان نه دی راوړی چه هغه ته حقیقی ایمان ویلی شی، یواځی په ژبی سره د مسلمانانو د تیر ایستلو دپاره د ایمان اظهار کوی.

	A COMPANY OF A COM			

م، ودر الله والذين المنوا وما يخد مون إلا أنفسهم وما ينعرون في

ټګی کوی دوی (په خپل ګمان) له الله سره او له هغو کسانو سره چه ایمان ئی راوړی دی حال دا چه نه کوی ټګی دوی مګر له ځانو خپلو سره حال دا چه نه لری شعور دوی (او نه پوهیږی چه ضرر ئی هم دوی ته رسیږی).

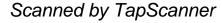
تفسیر: یعنی د دوی دا تیرایستل نه په الله تعالیٰ باندی چلیږی چه عالم الغیب دی، او نه په مؤمنانو باندی څه اثر اچولی شی، ځکه چه هغوی د خپل رسول صلی الله علیه وسلم په ژبه او د نورو دلایلو او قراینو په وسیله د دوی له فریبکاری او دغابازی څخه خبریږی بلکه د دی فریب وبال او د هغی خرابی په حقیقت کښی هم دوی ته بیرته ورګرځی خو سره له دی دوی د خپل غفلت، ګناه او جهالت له امله (وجی) په غور سره ورته نه ګوری او د هغی په نقصان او زیان نه پوهیږی، که دوی غور او فکر وکړی نو وبه پوهیږی چه له دی فریبکاری څخه مسلمانانو ته هیڅ پو زیان نه رسیږی، او تل د هغی خرابه نتیجه په خپله هم دغو منافقانو ته رسیدونکی ده. دا د حضرت شاه عبدالقادر صاحب (قدس سره) د پوهی نزاکت دی چه دلته ئی د هو وکرک ینځورونک کې له ښکاره ترجمی (نه لری شعور دوی) څخه سترګی اړولی او په نه پوهیدلو او نه غور کولو سره ئی ترجمه فرمایلی ده

فِي قُلُو بِهِمُ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ اللهُ مَرَضًا،

په زړونو د دوی کښی مرض (د شک او نفاق) دی نو زیات کړ دوی لره الله مرض

تفسیر: د هغوی په زړونو کښی د نفاق او د اسلام له دین څخه د نفرت او له مسلمانانو سره د کینی او عناد مرض لا له پخوا موجود ؤ، اوس د قرآن له نزوله او د اسلام د شوکت له ظهوره او د مسلمانانو د ترقی، نصرت او لوړتیا (وچت والی) له کبله (وجی) د دوی هغه ناروغتیا لا سخته او درنه شوه.

وَلَهُمْعَنَابٌ اَلِيُوْمَى بِمَاكَانُوْ اَيَكْنِ بُوُنَ⁰

تفسیر: له دی دروغ ویلو څخه همغه د اسلام دروغ دعوی چه ویل به ئی ﴿ اَمَنَّایَاللَّهِوَیَالَیْخِرِ اَلَاظِرِ ﴾ مراد ده چه پاس تیره شوه یعنی ﴿ عَنَابُالِیُمْ ﴾ په حقیقت کښی د دوی د نفاق سزا ده نه د مطلقو دروغ ویلو. حضرت شاه رحمة الله علیه د دی باریک فرق د ښکاره کولو له امله (وجی) د «یکذبون» ترجمه د دروغ ویلو په ځای په دعوی د دروغو سره کړی ده **فجزاه الله ما ادق نظره.**

وَإِذَاقِيلَ لَهُولا يَعْسِدُوا فِي الْرُضِ قَالُوْ إِنَّهَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ٠

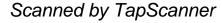
او کله چه وویلی شی دی منافقانو ته : فساد مکوئ په ځمکه کښی نو وایی دوی بیشکه هم دا خبره ده چه مونږ هم دغه اصلاح کوونکی یو

تفسیر: لنده دا چه منافقانو به ډول ډول (قسم قسم) فسادونه خپرول (خورؤل) (۱) په نفسانی خواهشونو کښی غرق او د شرعی احکامو له منلو څخه نفرت کوونکی او سستی کوونکی وو.

(۲) له مسلمانانو او کافرانو (دواړو) سره به ئی تک او راتک درلود (لرلو) د خپل قدر او منزلت د لوړتیا (ترقی) لپاره به ئی د مسلمانانو خبری کافرانو او د کافرانو به ئی مسلمانانو ته رسولی او یو بل ته به ئی چغلی او شیطانی کوله.

(۳) له کافرانو سره ئی په ډیر دار او مدار سره ګډون، ملاقات او معاملی کولی او له دین څخه په مخالفو کارونو کښی به ئی په کافرانو هیڅ غرض نه کاوه او که به کافرانو د دین پر مسئلو کوم اعتراض یا شبهه کوله هغه قصی به دوی مسلمانانو ته ښکاره او مخامخ کولی څو چه ضعیف الاعتقاده او کم فهمه مسلمانان په شرعی احکامو کښی شکمن او حیران کړی اوکه چا به دوی له فسادونو څخه منع کول نو ویل به ئی مونډ اصلاح کوونکی یو او غواړو چه د پخوانی زمانی په شان د خلقو په مینځ کښی یووالی او دوستی پیدا شی او هغه مخالفت چه د نوی دین له امله (وجی) اوس مینځ ته راغلی دی بالکل ورک شی لکه چه په هر وخت او هره زمانه کښی ماده پرست او نفاق روزونکی (تربیت کونکی) خلق هم داسی خبری او اتری کوی.

ٱلَا إِنَّهُمُ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلِكِنَ لَا يَشْعُرُونَ ®

تفسیر: اصلاح په حقیقت کښی دا ده چه حق دین په نورو ټولو ادیانو غالب شی او له ټولو دنیوی منافعو او اغراضو څخه د شرعی احکامو زیات مراعات وشی او د دین په لاره کښی د هیچا د مخالفت یا موافقی پروا او لحاظ ونه کړی شی.

(د «شهاب» په شانی وله شیطان تل . د غلیم په سترګو خاوره پاشه تل)

هغه چاری چه منافقان ئی د مصلحت او صلح په بهانه او پلمه (خیال) سره کوی هغه ټولی په حقیقت کښی فساد او نفاق دی مګر دوی نه پری پوهیږی او شعور نه لری.

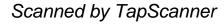
وَإِذَاقِيلَ لَهُوَ الْمِنُواكَمَا أَمَنَ النَّاسُ قَالُوْاأَنُومُنُ كَمَّا مَنَ الشُّفَهَاءُ

او کله چه وویلی شی دوی ته چه ایمان راوړی لکه چه ایمان راوړی دی نورو خلقو نو وایی دوی آیا ایمان راوړو مونږ لکه چه ایمان راوړی دی ناپوهانو؟

تفسیر: دا خبری به ئی په خپلو زړونو کښی راګرځولی، یا به ئی یو له بل سره کولی یا به ئی له هغو ضعیفو مسلمانانو سره یادولی چه په کومه وجه له دوی سره په پتو خبرو کښی شریک وو، دا کسان چه د منافقانو په نظر ((سفهاء)) ورځی په حقیقت کښی داسی رښتینی مسلمانان دی چه د الله تعالیٰ په احکامو باندی خپل ځانونه جاروی (قربانوی) او د خلقو له مخالفت څخه هیڅ اندیښنه او پروا نه کوی او د زمانی د انقلاب له ضرره او د بدو پیښو له خرابو نتیجو څخه نه ویریږی او په عکس سره ئی منافقان وو چه هغوی به له مسلمانانو او کافرانو سره تل ظاهرداری کوله او خپلی شپی او ورځی به ئی په غولولو او تیرایستلو سره تیرولی او د نفسانی اغراضو له امله (وجی) به ئی د آخرت هیڅ فکر او اندیښنه نه کوله، دنیوی مصالحو ته کتلو او دورخی چلولو په دوی باندی دومره تاثیر او غلیه کړی وه . چه ایمان او د شریعت احکامو ته غاړه ایښودل ورته یو زیاتی کار ښکاره کیده او احتیاج یی نه ورته حس (احساس) کاوه کله به چه مجبور شول نو یوازی په خوله به یی د مسلمانی دعوی کوله او د څینو ضروری احکامو په ای مجبور شول نو یوازی په خوله به یی د مسلمانی دعوی کوله او د شریعت احکامو په او مجبور شول نو یوازی په خوله به یی د مسلمانی دعوی کوله او د څینو ضروری احکامو په او محبور شول نو یوازی په خوله به یی د مسلمانی دعوی کوله او د شریعت احکامو په او محبور شول نو یوازی په خوله به یی د مسلمانی دعوی کوله او د ځینو ضروری احکامو په او کولو به یی اکتفا کوله.

ٱلَا إِنْهُوهُ هُوالشَّفَهَاءُ وَلَكِنَ لَا يَعْلَمُونَ ®

· · · · · · · · · · · · · · · · · · ·			

تفسیو: په حقیقت کښی هم دا منافقان ناپوهان دی چه د دنیوی بی ثباته او فنا کیدونکی اغراضو او ګټو (فائدو) له امله (وجی) یی آخرت تر شاکړی او ورڅخه بی پروا شوی دی د فانی شی غوره کول او د باقی شی پریښودل څومره حماقت دی؟ له هغه مخلوق څخه ویریدل چه له هغه څخه په هر ډول (طریقه) سړی ځان ساتلی شی، او له هغه (عَلَامُالْیَوْبِ) څخه نه ویریدل چه هغه د ټول جهان څښتن (خاوند). په ښکاره او پټو شیانو عالم او په هیڅ چل او ول سره د د ه په مقابل کښی له حقیقت څخه کوم مخالف کار وړاندی نه شی تلی په څه اندازه جهالت دی؟ دا به څرنګه عمومی اصلاح وی چه په هغی کښی له (آحکوالوکومین) او د هغه له مقبولو بندګانو سره مخالف کی درجی پوری ناپوهان دی چه په ده مقبول د هغه له مقبولو مقبولت هم نه پوهیږی؟

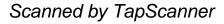
وإذالقواالآين المنواقالوا المتاجو إذاخلوال

شَيْطِيْنِهِمْ قَالُوْآ إِنَّامَعَكُمُ إِنَّهَا بَحُنْ مُسْتَهُزِءُونَ ®

او کله چه ملاقات وکړی (منافقان) له هغو کسانو سره چه ایمان ئی راوړی دی نو وایی دوی ایمان مو راوړی دی او کله چه یوازی شی له شیطانانو (مشرانو) خپلو سره نو وایی دوی بیشکه مونږ له تاسو سره یو. بیشکه هم دا خبره ده چه مونږ مسخری کوونکی یو (په مؤمنانو پوری).

تفسير: له شياطينو (شريرانو) څخه يا هغه كفار مراد دى چه ټولو خلقو ته به ئى خپل كفر ښكاراوه يا هغه منافقين مراد دى چه د منافقانو غټان او رئيسان ګڼل كيدل، يعنى منافقانو به خپلو مشرانو ته ويل چه په كفر او نورو دينى معتقداتو كښى مؤنږ بيخى له تاسو سره يو او له تاسى څخه هيڅكله نه شو جلا (جدا) كيدى او زمونږ دغه ظاهرى موافقت چه له مسلمانانو سره ئى كوو داسى ونه ګڼۍ چه ګوندى مونږ په رښتيا له هغو سره موافق يو، مونږ خو پر دوى ملنډى (خندا) وهو او مسخرى پرى كوو او د هغو ناپوهى نورو ته ورښكاره كوو سره له دى چه زمونږ غينى افعال زمونږ له اقوالو څخه مخالف او جلا (جدا) دى خو دا ناپوهان پرى نه پوهيږى او يواځى زمونږ پر خبرو باندى غوليږى او زمونږ د خولى په تشو ويناؤ سره مونږ مونږ مسلمانان ګڼى، مال او اولاد ته مو لاس نه راغځوى، د غنيمت په مال كښى مو شريكوى، د خپلو اولادو نكاح

				-
_				

جزء(١)

تاسو ته دررسوو، حال دا چه دوی زمونډ په دی فریب کاری او چالاکی هیڅ نه پوهیږی.

ٱللهُ يَسْتَهُزِيُ بِهِمُ وَيَهُ تَهُمُ فَي طُغْيَانِهِمُ يَعْهُونَ @

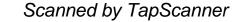
الله جزا ورکوی دوی ته د مسخرو د دوی او مهلت (ترقی) ورکوی دوی ته په سرکشی د دوی کښی حال دا چه دوی حیران دی (په خپل کارکښی)

تفسیو: څرنګه چه الله تعالیٰ مؤمنانو ته فرمایلی دی چه له منافقانو سره هم د مسلمانانو په شان معامله وکړئ! او د هغوی له مال او ځان سره څه غرض ونکړئ! نو ځکه منافقانو د خپلی ناپوهی له امله (وجی) داسی ګمان وکړ چه د ایمان له راوړلو څخه هغه فائدی چه مسلمانانو ته وررسیږی همغه ګردی (ټولی) مونږ ته هم د خولی په تشو خبرو رارسیږی او د اسلام په ظاهری اظهار سره بیخی ډاډه او هوسا (مطمئن) شوی یو حال دا چه دا کار په پای (آخر) کښی منافقین په یوه سخته بلا اخته کوی او د هغوی انجام ور خرابوی نو اوس انصاف وکړئ چه په منافقین په یوه سخته بلا اخته کوی او د هغوی انجام ور خرابوی نو اوس انصاف وکړئ چه په حقیقت کښی دا تمسخر پر مسلمانانو دی که په منافقانو؟ یا د دی تمسخر مطلب دا دی چه اله تعالیٰ د تمسخر جزا هرومرو (خامخا) دوی ته ورکوی. او د الله تعالیٰ له خوا هغوی ته مهلت راترقی) او ټال ورکړی شوی دی، چه په خپلو بغاوتونو او سرکشیو کښی ښه ترقی وکړی او مسلمانانو توکی او مسخری کوو، حال دا چه معامله بیخی بالعکس ده. مسلمانانو توکی او مسخری کوو، حال دا چه معامله بیخی بالعکس ده. تنبیه: په دی آیت کښی فر <u>زه</u>نځیکون که د فوتیکه گو که له فعل سره متعلق دی، مگر په ځینو نویو تنبیه: په دی آیت کښی فر <u>زه</u>نځیکونی که د فوتیکه گو که ده معنی به عربی اوسی چه مونړ پر مسلمانانو توکی او مسخری کوو، حال دا چه معامله بیخی بالعکس ده. مگر په ځینو نویو تنبیه: په دی آیت کښی ده په کونکیکو که کړی شوی دی چه له هغه څخه معنی خرابه او د معتزله ؤ پرومان پری ښه موافقه او د سنیانو له اصولو او د عربو له استعماله بیخی مخالفه او غلطه ده چه پوهان پری ښه پوهیږی.

ٱولَبِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُ الصَّلَةَ بِالْهُلْى فَهَارَ بِحَتَ تِجَارَتَهُمُ وَمَاكَانُوا مُهْتَدِينَ®

دا هغه کسان دی چه پیرودلی اخستلی غوره کړی ئی ده گمراهی په هدایت سره نو هیڅ ګټه (فائده) ونه کړه سوداګری د دوی (بلکه زیان ئی وکړ) او نه وو دوی لارموندونکی(حق ته)

تفسیر: له تجارت څخه مراد همغه د هدایت په ځای د کمراهی او ضلالت غوره کول دی چه

اوس ئی ذکر وشو، یعنی منافقانو په ښکاره ډول (طریقه) ایمان ومانه او په زړه کښی ئی کفر غوره کړ چه د هغه له امله (وجی) په آخرت کښی خوار او په دنیا کښی داسی بی اعتباره شول چه حق تعالیٰ په خپل کلام کښی د هغو له احوالو څخه ټولو ته خبر ورکړ، که دوی په ایمان مشرف شوی وی نو په دواړو دارینو کښی به لوړ (وچت) شوی وو خو اوس دوی د خپل دغه تجارت څخه هیڅ یوه ګټه (فائده) وانه خیسته، د دارینو په نقصان کښی اخته شول او په دی هیڅ ونه پوهیدل، چه د ژبی تش ایمان ئی کافی او نافع وګاڼه نو په دی خرابی او رسوایی کښی ګرفتار شول، وروسته د دی حال په مناسبت دوه مثالونه بیان فرمایی

مَتْلَهُمُ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْفَكَ كَارًا وَفَلَمَّ أَضَاءَتَ مَاحَوْلَهُ ذَهَبَ اللهُ بنورِهِمَ وَتَرْكَهُمُ فَنُظُلُّمْتِ لَا يُصِرُونَ

مثال د منافقانو (په نفاق کښی) په شان د مثال د هغه چا دی چه بل کړی ئی وی اور (په تپو (تورو) تیارو کښی) نو کله چه روښانه کړی دغه (اور) هغه ځایونه چه چاپیر د هغه دی نو مړه کړی الله د رڼا (رنړا) (اور) د دوی او پریږدی دوی په تیارو کښی په دی حال کښی چه هیڅ نه وینی.

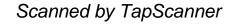
تفسیو: د منافقانو حال داسی دی. لکه چه څوک په یوه تپه (توره) تیاره شپه کښی د لاری موندلو او له ضررناکو شیانو څخه د ځان په امن کولو له امله (وجی)، اور بل کړی او په لوی بیابان کښی یوه نری لاره ځانته پیدا کړی، کله چه په رڼا (رنړا) کښی لار ورښکاره شی، نو الله تعالیٰ هغه رڼا (رنړا) تری مړه کړی او هغه په همغه توره تیاره شپه او ډاګ میدان کښی وچ کلک ولاړ وی او هیڅ شی الله نه ورښکاروی، هم داسی منافقانو هم د مسلمانانو له ویری د شهادت د کلمی له رڼا (رنړا) ځنی غوښته چه کار واخلی، خو سم د لاسه ئی لږ څه فایده (لکه د ځان او مال ساتنه) تری واخیسته چه د شهادت د کلمی رڼا (رنړا) او نور منافع ګرد ورک شول، نو وروسته له مړکیدلو څخه په دردناک عذاب اخته شول.

ڞڰ*ڹڰۄٛۼؿ*ٛڣۿۄؘڒڹڔڿٷڹ۞

(دوی) کاڼه دی ګونګیان دی ړانده دی نو بیرته نه راګرځی دوی (له ګمراهی نه)

تفسیر: یعنی کانه دی چه رښتیا او حقه خبره نه شی اوریدی، ګونګیان دی د حق له اقراره او

and the second se	100 A 100 A 100 A		101 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1 C 1		

البقرة (٢) جزء(١)

رښتیا ویلو، ړانده دی د حق له لیدلو او د خپلی ګټی (فائدی) او تاوان له کـتلو نه چه څوک کوڼ هم وی ګونګی هم وی، نو هغه به په څه ډول (طریقه) په لار راشی؟ هو! که یواځی ړوند وی، نو یا به ئی چاته غږ کاوه یا به ئی د کوم سړی خبره اوریده، پس له دوی ځنی هیڅ هیله او توقع نه کیږی چه له ګمراهی او بی لارتوب ځنی مخ واړوی او په سمه لاره راشی.

ٱوْكَصِيّرٍ مِّنَ السَّهَاءِ فِيهِ ظُلْمَتُ وَرَعُنُ وَبَرُقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمُ فِي الذَانِهِ مُعْنَ الصَّوَاعِ حَنَ ٱلْهُوْتِ وَاللهُ مُحْيَظٌ بِالْكُفِرِينَ

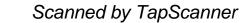
يا (مثال د دوی) په شان د صاحبانو د زورور غټ څاڅکې باران دی (چه اوری) له طرفه د آسمانه چه وی په دی کښی تياری او تندر او بريښنا نو ننه

باسی دوی کوتی خپلی په غوږو خپلو کښی له امله (وجی) د سخت آواز د تندرونو له ویری د مرګه. او الله احاطه کوونکی دی په کافرانو (په علم او قدرت خپل)

تفسیر: دوهم مثال د دغو منافقانو په شان د هغو کسانو دی. چه پر دوی له آسمانه په ډیر شدت سره باران اوری او څو ډوله (قسمه) تیاری هم په هغه کښی وی. مثلاً اوریدنه، لړ په لړ ډیری غلیظی او کثیفی وریځی هم وی او د باران څاڅکی هم په ډیر شدت او کثرت او هجوم سره اوری او شپه هم زښته توره تیاره وی او په دی سخته توره تیاره کښی یو ناڅاپه بریښنا او برق هم په ډیر شدت او سختی سره په دربی او کړنگهار شی او سخته ټکه او تندر او تنهار (چړق) ولویږی او داسی یوه زیاته ویره او خوف پیدا شی چه ټول خلق د مرګ له خوفه پخپلو غوږو کښی خپلی ګوتی ومنډی او د هغه غږ له ویری د ډیرو خلقو سا وخیژی، هم داسی منافقان هم له یو لوری د خپلو دنیوی اغراضو او مصالحو له امله (وجی) په یوه عجیبه پریشانی، ویره او کشمکش کښی اخته دی او پخپلو چټی (بیکاره) تدبیرونو سره د خپلو بریشانی، دیره او کشمکش کښی اخته دی او پخپلو چتی (بیکاره) ندبیرونو سره د خپلو او طول کړی ئی دی او د هغه له نیولو او له عذابه په هر لوری کافران چار جاپیر نیولی او او مطالح کړی ئی دی او د هغه له نیولو او له عذابه په هیڅ ډول (طریقه) نشی خلاصیدی.

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُ وَكُلَّبَآ اَضَاءَ لَهُ مُ مَّشُوا فِيُهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمُ

		Select N Sec.	

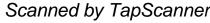
قَامُوا وَلَوْشَاءَاللهُ لَنَهَبَ بِسَعِمْمَ وَأَبْصَارِهِمُ إِنَّ اللهَ عَلى كُلِّ شَيَّ قَبِ يُرْخَ

نژدی ده چه بریښنا په چابکی سره یوسی (نور) د سترګو د دوی کله چه رڼا (رنړا) کړی (بریښنا) دوی ته لاره نو روان شی دوی پکښی او کله چه تیاره کړی په دوی نو ودریږی (ترهور) او که اراده کړی وی الله (د دوی د کڼوالی او ړوندوالی) نو خامخا زائل کړی به ئی ؤ (ظاهری قوت) د اوریدلو د دوی او (ظاهری قوت) د لیدلو د دوی بیشکه الله پر هر شی (چه اراده وفرمایی) ښه قادر دی (چه ځینی ئی کڼول او ړندول دی)

تفسیو: حاصل ئی دا چه منافقان پخپل ضلات او ظلماتی خیالاتو کښی مبتلا دی، خو کله چه د اسلام د نور غلبی او د قوت ناکو معجزو ظهور ته ګوری او شرعی تهدید او تاکید آوری نو لړ څه متنبه او په ښکاره ډول (طریقه) د (**صراط مستقیم**) په لوری متوجه کیږی او هر کله چه څه دنیوی اذیت او مشقت په نظر ورشی نو په خپل کفر باندی تینگیږی، لکه چه د باران په شدت او په تپه (توره) تیاره کښی د بریښنا له بریښیدلو سره په تللو باندی شروع کوی او بیا بیرته وچ کلک دریږی، مګر څرنګه چه الله تعالیٰ په هر شی باندی پوه او علیم دی او هیڅ شی د هغه له قدرت څخه د باندی نه دی نو دوی ته له داسی هیلو (بهانو) او تدبیرونو څنی هیڅ شی کټه (فائده) نه ور رسیږی. **رفائده)** نه ور رسیږی مؤمنانو دوهم د کافرانو چه د هغوی پر زړونو باندی داسی مهر لګول شوی دی چه هیڅکله به ایمان رانه وړی دریم د منافقانو چه په ظاهره لکه مسلمانان ښکاری مګر د هغوی زړونه په هیڅ یو لوری نه دی.

يَا يَهُ النَّاسُ اعُبُ وُارَتَبُهُ الَّذِي خَلَفَكُمُ وَالَّذِبْنَ مِنْ قَبُلِكُمُ لَعَلَّكُمُ تَقُونُ فَ الَذِي جَعَلَ لَكُو الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالتَّمَاءَ بِنَاءٌ وَانْزَلَ مِنَ السَّبَاءِ مَاءً فَاخْرَجَ بِهِ مِنَ الشَّبَرَنِ رِنْ قَالَكُمُ فَلَا جَعُكُو اللَّهِ إِنْ الْدَاوَ الْتُمَاءِ مَا الْتَبَاءِ مَا اللَّهِ مِنَ

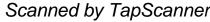
ای خلقو! عبادت وکړئ د رب خپل هغه (رب چه) پیدا کړی ئی ئی تاسی او (پیدا کړی ئی دی) هغه کسان چه وو پخوا له تاسی څخه دپاره د دی چه تاسی ځان وساتی (له عذابه د الله) هغه (رب) چه ګرځولی ئی ده تاسو ته ځمکه فرش او (ګرځولی ئی دی) آسمان چت او نازلی کړی ئی دی له (طرفه) د آسمانه اوبه پس راویی ایستی په دی (اوبو) سره له هر ډول (قسم) میوو څخه روزی تاسی ته نو مه ګرځوی له الله تعالیٰ سره شریکان حال دا چه تاسی پوهیږی (چه الله شریک نه لری).

تفسیر: اوس خپلو بندگانو ته اعم له دی چه مؤمنان وی یا کافران یا منافقان خطاب فرمایی او د حضرت باری په توحید ئی پوهوی چه ایمان د اصولو اصل دی، خلاصه دا ده چه الله تعالیٰ تاسی او نور ټول هغه خلق پیدا کړی دی چه له تاسی څخه پخوا وو او ستاسی ټول ضروریات او ګردی (ټولی) منافع ئی پیدا کړی دی نو له داسی الله تعالیٰ مخنی مخ اړول او نور هسی شیان خپل معبودان ګرځول چه تاسو ته نه نفع رسولی شی او نه مو له ضرره ژغورلی (ساتلی) شی لکه بتان او نور څومره ناپوهی او جهالت دی؟ حال دا چه تاسی په دی خبری هم ښه پوهیږی چه هغه لوی ذات «**وحده لاشریک له**» یو، او بی ملګری دی.

وَإِنْ كُنْتُوْفِى رَبْبٍ مِّمَانَزَلْنَاعَلْى عَبُونَا فَأَنُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِنْكِم

او که چیری ئی تاسی په شک کښی له هغه قرآنه چه ټوټه ټوټه نازل کړی دی مونږ په بنده خپل (محمد باندی) نو راوړئ تاسی يو سورت په شان د ده!

تفسيو: دا خبره پخوا تيره شوی ده چه د يوه کلام په نسبت شبهه يا له دی جهته کيدی شی چه ثه شک خلل او ريب په کښی وی، نو د هغه دفعه ئی په ﴿ فَلِكَالَائِتُهُلَائِتُهُولَهُ ﴾ سره وفرمايله، يا ئی دا صورت کيدی شی چه د چا په زړه کښی د پوهی له لږوالی يا د عناد د زياتوالی له امله (وجی) ثه شک او شبهه پيدا کيږی، نو څرنګه چه دا صورت ممکن بلکه موجود ؤ نو د دی د لری کولو عمده او آسان صورت ئی بيان وفرمايه چه که تاسی د دی کلام په نسبت داسی خيال لرئ چه د بشر کلام دی نو تاسی هم د دی پاک قرآن د يوه سورت د دری آيتونو په اندازه هم داسی فصيح او بليغ يو سورت جوړ او ورسره ئی مقابل کړئ! کله چه تاسی سره له ډير فصاحت او بلاغت، د پاک قرآن د يوه وړوکی صورت له مقابلی څخه عاجز يځ نو باور وکړئ چه دا د الله تعالیٰ کلام دی او د هيڅ کوم بنده خبره نه ده په دی آيت يځ نو باور وکړئ چه دا د الله تعالیٰ کلام دی او د هيڅ کوم بنده خبره نه ده په دی آيت

وَادْعُوْاشْهُدَاءَكُمُ مِنْ دُوْنِ اللهِ إِنْ كُنْشُرْصْ فِي قِينَ @

او را وبولیح (ای مشرکانو!) مددګاران خپل ېې له الله څخه که يځ تاسې رښتيا ويونکی (په دی دعوی کښی چه دا د انسان کلام دی).

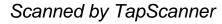
تفسیر: یعنی که تاسی یه دی دعوی کښی رښتینی یځ چه دا د بنده خبره ده نو هومره پوهان، عالمان، شاعران، فصحاء او بلغاء چه موجود دی پرته (علاوه) له الله تعالیٰ له ټولو ځنی مدد او کومک (امداد) وغواړئ! او معاونت تری واخلئ! او په دی سره ئی ولمسوی چه ټول سره کینی او یو لنډ سورت د قرآن د څو آیتونو په شان جوړ کړئ! یا ئی دا مطلب چه له الله تعالیٰ نه په غير ستاسي هومره معبودان چه دې له ټولو ځنې په ډيره تضرع او زارې او په دعاګانو سره غوښتنه وکړئ! چه په دی مشکل کښې له تاسو سره مدد وکړی او څه آسانتيا درورسوی!

فَإِن لَهُ تَفْعَلُوْا وَلَنْ تَفْعَلُوْا فَاتَّقُواالْتَارَالَّتِي وَقُودُهَا التَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أَعِدَّ أَعَدَّ أَعَدَّ لِلْكُفِرِينَ @

یس که ونه کړی شو تاسو (دا کار) او له سره به یـی ونه کړی شع پس وساتئ تاسی (ځانونه) له هغه اوره چه خس (خشاک)د هغه بنیادمان او تیږی (ګټې) دی، چه تيار کړی شوی دی (دا اور) لپاره د کافرانو.

تفسیر: که بیا مو هم ونشو کړی چه داسی یو سورت جوړ کړئ او دا خبره یقینی ده چه له سره ئی نشع جوړولی نو وويريږئ له هغه اور څخه چه له ګردو (ټولو) اورو ځنی زيات تيز او سوځوونکی دی او نوم ئی دوزخ او خس (خشاک) ئی کافران او هغه تیږی (ګټی) دی چه تاسو ئی په عبادت کښی مشغول ئی. او دا اور خاص د هغو کافرانو لپاره تيار کړی شوی دی چه عظيم الشان قرآن نه منى او په حضرت محمد صلى الله عليه وسلم باندى ايمان نه راوړى او دروغجن ئی بولی د خلاصی او نجات هم دا یو صورت شته چه تاسی د حضرت باری جل جلاله به پاک کلام ایمان راوړئ.

<u>وَبَثِيرِالَّذِينَ الْمُنُواوَعَلُواالصِّلِح</u>ِينَ لَهُوَجَدْتِ تَجْرِى مِنْ تَحْتِكَا الْأَنْهُ وُكْلَمَا

ۯڔ۬ڣۯٳڡڹؙٵڡؚڹؾؙڔؘڐۣڗؚڎؚٵٚٵڵۅٛٳۿۮؘٵٳۜڮ؉ۯڗؚڣ۫ٵڡؚڹۊؘڹڷۅٳ۫؋ڡؙؾؘٵؚۿ

او زیری ورکړه (ای محمده) هغو کسانو ته چه ایمان ئی راوړی دی (په ټولو مؤمن به شیانو) او کړی ئی دی ښه (عملونه) په دی چه بیشکه دوی ته جنتونه دی چه بهیږی لاندی (تر ماڼیو او ونو) د هغو ویالی هرکله چه روزی ورکړه شی دغو (جنتیانو) ته له جنتو څخه څه میوه لپاره د خوړلو نو وایی دا (جنتیان) دا همغسی میوه ده چه راکړی شوی وه مونږ ته پخوا له دی نه او رابه وړه شی دوی ته میوه هم رنګه (او په خوند کښی سره بیله).

تفسیر: د جنت میوی به د دنیا له میوو سره مشابه وی چه په شکل او صورت کښی به عیناً بیخی همغسی ښکاری مګر په خوند، مزه، رائحه، خوږوالی، لطافت او نزاکت کښی به ډیر زیات فرق سره لری او د دی دواړو په مینځ کښی به د ځمکی او آسمان توپیر (فرق) وی نو کله چه جنتیان کومه یوه میوه ووینی وایی به چه دا همغه ډوله (قسمه) میوه ده چه پخوا له دی نه مو خوړلی وه څه مهال (وخت) ئی چه وڅکی او ویی خوری نو ډیر خوند او لذت به تری مومی او داسی به وایی چه بیشکه د دی په شان می نه په دنیا او نه په جنت کښی پخوا تر دی څه میوه خوړلی ده.

وَلَهُمُ فِيهَا ازْوَاجْ مُطَهَّرَةُ وَهُمُ فِيهَا خَلِدُونَ® او وی به دوی ته په دغو (جنتو) کښې ښځې ښې پاکې ستره او دوی به وی په دغو (جنتو) کښې هميشه.

تفسیر: د جنت ښځی به له ظاهری او باطنی نجاساتو (او رذیله ؤ اخلاقو) ځنی ټولی پاکی، صافی وی. **(فائلده):** تر دی ځایه پوری ئی د دری شیانو ذکر وفرمایه چه په هغو پوهیدل ضروری وو! اول: «مبدأ» یعنی چه مونږ له کومه راغلی یو؟ او تر دی پخوا څه شی وو؟ دوهم: «معیشت» چه خورو او چیری اوسو؟. دریم: «معاد» چه زمونږ پای او انجام به څه کیږی؟.

إِنَّ اللهُ لَا يُنْتَجَى أَنُ يَضْرِبَ مَتَلَا تَابَعُوْضَةً فَهَا فَوْقَهَا بیشکه الله نه پریږدی (دا خبره) چه بیان کړی یو مثال (له مثالو څخه) په

مسيبين منبو سميت سواندي الشياب بين جين جين مجواندي النبي النبي النبي النبي النبي النبي النبي النبي المجالسيات والنبي النبي ال

19

Scanned by TapScanner

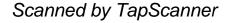
میاشی سرہ یا چہ پورتہ وی تری

تفسیر: په دی آیت کښی د هغی معارضی ځواب ورکړی شوی دی چه د کفارو له لوری د ړومبنې آيت په مقابل کښې شوی ده، خلاصه ئې دا ده کله چه د يو وړوکې سورت جوړول هم د دى ياک کلام په شان د دوى له لاسه ونه شو او ټول سره ترى عاجزان شول نو کفارو وويل چه «مونږ په بل دليل سره د دی خبری شهادت وړاندی کوو چه دا د الله کلام نه بلکه د بنده وينا ده، او هغه دا دی چه یو لوی عظیم الشان سړی تل پخپلو خبرو او اترو کښی د ذلیلو او حقیرو شیانو له یادولو ځنی ځان ساتی او له سره ژبه نه پری خوځوی نو حق تعالیٰ چه له ټولو لویانو ځنې اعلیٰ، اعظم او اکبر دی څرنګه په خپل پاک کلام کښې د میاشې یا له هغه ځنې د کومې لویی خوځندی (حشرات الارض) لکه مچ او غڼی (جولاګی) مثال بیانوی ځکه چه له «مثال» نه د «ممثل له» توضيح او تفصيل مطلوب وى او په هغه كښى د حقارت او عظمت څه خبره او مباحثه نه وی او دا مطلوب به هلته حاصلیږی چه د «مثال» او د «ممثل له» په مینځ کښی پوره مطابقت وی که «ممثل له» حقیر وی ښائی چه د هغه «مثال» هم حقیر وی که نه هغه «تمثیل» بیکاره ګاڼه کیږی. هو! که په تمثیل کښی دا خبره هم ضروری وی چه د مثال او مثال ورکوونکی په منځ کښی پوره موافقت وی نو د دی ناپوهانو دغه اعتراض به لږ څه د اوريدلو وړ (لائق) ؤ، مګر د دی خبری ویونکی به هیڅ احمق او ناپوه هم نه وی او په توریت، انجیل او د حکماؤ او سلاطینو په کلام کښی داسی ډیر مثالونه شته، د دی خبری اظهار هسی مخالفت او د کفارو د نادانی او ناپوهی او عناد نتیجه ده او بس، د ﴿ فَمَافَؤْتَهَا ﴾ معنی داسی هم کیدی شی چه له میاشی ځنی په حقارت او صغارت کښی زیات وی لکه چه په ځینو احادیثو کښی د دنیا تمثال د میاشی د وزرو سره کړی شوی دی.

فَأَمَّا الَّذِينَ الْمُنُوافَيَعْلَمُوْنَ أَنَّهُ الْحَقَّمِنَ تَتِجْمُ وَإِمَّا الَّذِينَ كَعَرُوا فَيقُولُون مَاذَاآرَادَاللهُ بِهِنَامَتَلاَمِيْضِلٌ بِهِكَثِيرًا وَيَهْدِى بِهِكَثِيرًا

پس هر څه هغه کسان چه مؤمنان دی پس پوهیږی (په یقین سره) چه بیشکه دا مثال حق دی له ربه د دوی څخه او هر څه هغه کسان چه کافران شوی دی نو وایی (له ډیری ناپوهی او عناد نه) چه د څه څیز اراده کړی ده الله په دی مثال سره (داسی اراده کړی ده الله چه) ګمراه کوی په دی مثال سره ډیر خلق او سمه لاره ښیی (د حق) په دی سره ډیرو خلقو ته

			•	2	100		
		19-		10		_	

البقرة (٢)					(1)	جز

تفسیر: یعنی مؤمنان داسی مثالونه حق او مفید کنمی او کافران د حقارت په ډول (طریقه) وایی چه له داسی حقیرو او سپکو مثالو ځنی الله تعالیٰ څه مطلب او اراده لری؟ ځواب ورکړی شوی دی چه دغه کلام له سره تر پایه پوری هدایت دی خو د ده نه اوریدلو څخه ډیر خلق د گمراهی په کنده کښی لویږی او ډیر خلق د هغه په مرسته (مدد) د هدایت په سمه لاره درومی، یعنی له دی څخه د حق د طرفدارانو او د باطل د هوا خواهانو پوره تمیز بیلوالی او جلا والی (جداوالی) مقصود دی چه هغه خورا (ډیر) مفید او ضروری شی دی.

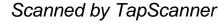
وَمَايُضِلٌ بِجَ إِلَا الْفُسِقِينَ الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهُدَا للهِ مِنَ بَعُدِمِيناً فِهُ وَيَقْطَعُونَ مَاكْمَرَاللهُ بِهُ أَن يُوْصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَيِّكَ هُمُ الْخُسِرُونَ®

او نه ګمراه کوی (الله) په دی مثال سره مګر فاسقان هغوی چه ماتوی دوی عهد د الله وروسته د محکموالی د هغه عهد او پری کوی هغه چه حکم کړی دی الله په هغه سره چه پیوند دی کړی شی او فساد کوی دوی په ځمکه کښی او دغه کسان هم دوی دی زیان کاران (په دنیا او عقبیٰ کښی).

تفسیر: د (مَاآمَرَالله) قطع لکه قطع الرحم، له انبیاؤ، علماؤ، واعظانو، مؤمنانو لمونځونو او نورو خیریه ؤ امورو نه مخ اړول چه د الله تعالیٰ د مرضی په خلاف دی. له فساد نه مراد دا دی، چه خلق به ئی له ایمان ځنی زړه توری کول او د هغه نفرت او کرکه به ئی د هغوی په زړونو کښی وراچوله او د اسلام مخالفان به ئی په دی باندی تیزول چه له مسلمانانو سره مقاتله وکړی او د مؤمنانو مقاتلی ته ملا وتړی او د لویو اصحابو او د امت د صلحاؤ عیوب ولتوی یا ئی پری وتړی او بیا ئی مشهور کړی چه د حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم او د محمدی دین بی فوعتی او بی احترامی د خلقو په زړونو کښی کینی او راز راز (قسم قسم) رسوم او بدعتونه به مطلب دا دی چه د دی نامناسبو حرکاتو له امله (وجی) خپلو ځانونو ته زیان رسوی چه له هغو ځنی نه د اسلام توهین او نه د امت د صلحاؤ غیوب ولتوی یا ئی پری

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللهِ وَكُنْتُوامُواتًا فَاحْيَاكُوْتُمْ يُعْدَيُهُ

100 million (100 m					
	The second se				

ڹؖٞڲ۫ؽؽڴۯٮٛڗڗٳڶؽۅۺۯجعُون۞

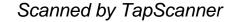
څرنګه کافران کیږی په الله باندی حال دا چه وی تاسی مړه بیا (الله) ژوندی کړی تاسی (د روح په درکولو سره) بیا به (الله) مړه کړی تاسی بیا به (الله) ژوندی کړی تاسی (په بعث سره) بیا به خاص هم ده ته وروستی شی. (د خپلو اعمالو د جزا لپاره).

تفسيو: يعنى په اوله كښى تاسى بى ځانه اجسام وى. چه حس او حركت در كښى نه ۇ ړومبى عناصر وى وروسته د مور او پلار خواړه او غذا شوى، او بيا نطفه او ورېسى كلكه وينه او بيا يوه ټوته غوښه شوى، له ړومبنيو حالاتو څخه وروسته په تاسى كښى روح (سا) پوكړه شوه، چه د هغى له امله (وجى) اول د مور په رحم او بيا په دنيا كښى ژوند كوى، كله چه په دنيا كښى د مرك وخت راشى او مړه شئ بيا به په قيامت كښى ژوندى كيږى چه حساب وركړى او خپلى عمل نامى واخلى يعنى له قبرونو څخه به ووځئ او د الله تعالى په حضور كښى به د حساب او كتاب لپاره ودرولى شى، نو اوس تاسى په خپله انصاف وكړئ هر كله چه تاسى له اوله تر آخره پورى د الله تعالى د احساناتو او فائدو كرو ئى او په هر حالت او حاجت كښى ورته محتاج ئى او هم ده ته اميد او هيله (طمعه) لرى نو په سر د هغه كفر غوره كول او د پاك خداى جل

هُوَالَّذِي خَلَقَ لَكُمُ مَافِ الْأَرْضِ جَبِيعًا تَتُوا سَتَوْى إِلَى التَمَاء فَسَوْىهُ سَبْعُسَلُوتٍ وَهُوَبِحُلْ شَيْ عَلِيهُ ﴾

الله هغه ذات دی چه پیدا کړی ئی دی تاسی ته هغه شیان چه په ځمکه کښی دی ټول، بیا ئی قصد وکړ آسمان ته (د پیدا کولو) نو برابر ئی کړل دوی اووه آسمانونه او دی په هر څه باندی ښه عالم دی.

تفسیر: په دی آیت کښی ئی د بل نعمت بیان وفرمایه، یعنی الله تعالیٰ تاسی پیدا کړی یځ او ستاسی د بقاء او ګټی لپاره ئی په ځمکه کښی هر ډول (قسم) شیان خورا (ډیر) زیات پیدا کړل لکه د خوړلو، څکلو او آغوستلو شیان هو د هر شی لپاره ئی جلا جلا (جدا جدا) سامانونه او وسیلی، او وروسته له هغه ئی متعدد آسمانونه پیدا کړل چه په هغو کښی تاسی ته راز راز (قسم قسم) منافع او ګټی (نفعی) شته دی.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْهَلِيكَةِ إِنَّ جَاءِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيْفَةُ

او (ياد كړه اى محمده !) هغه وخت چه وويل پروردګار ستا پرښتو ته چه بیشکه زه ګرځوونکی یم په ځمکه کښې د یوه خلیفه

تفسیر: اوس د یوه لوی نعمت ذکر فرمایی چه پر ګردو (تولو) بنیادمانو ئی کړی دی او هغه د حضرت آدم علىٰ نبينا وعليه الصلوٰة والسلام د پيدايښت قصه ده چه په تفصيل سره بيان شوى ده او هغه ئی «خليفة الله» مقرر كړى دى كه له پخوانی آيت 🔹 خَلَقَ لَلُوْمَتَافِي الْأَرْضِ جَبِيْعًا 🕼 څخه څوک انکار وکړی نو د آدم عليه السلام له قصی نه د هغه ځواب هم په ښه ډول (طريقه) سره وركاوه شي.

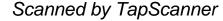
قَالُوْ آَبَحْعَلُ فِيهَامَنُ يَفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ البَّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبَّحُ بِحَبُوكَ وَنُقَيِّسُ لَكُ

نو وویل پرښتو آیا ګرځوی ته په ځمکه کښی هغه څوک چه فساد به کوی په دی کښی او تویوی به (په ناحقه سره) وینی، حال دا چه مونږ تسبیح وایو سره د ثنا ستا او نسبت د پاکی کوو تاته

تفسیر: ملائکو ته دا تعجب، فکر او اندیښنه د دی له امله (وجی) پیدا شوه چه د داسی مخلوق د پيدايښت څه ضرورت دی چه په دوی کښی به مفسدين او وينی تويوونکی هم وی. حال دا چه مونږ د الله تعالیٰ ډیر مطیع او فرمان وړونکی بندګان یو نو زمونږ له وجود سره به د دی خلیفه پيدا كولو ته څه اړه (احتياج) او ضرورت وى؟ نو د تعجب او استفادى په طريقه نه د كوم اعتراض لپاره ئی دا پوښتنه وکړه پاتی شوه دا خبره چه پرښتو ته د بنیادمانو احوال څرنګه څرګند شوی وو؟ په دی کښې ډير احتمالات شته، يا به ئې په پيريانو باندی قياس کړی وی یابه اللہ تعالیٰ پوہولی وی یا به ئی دا خبری په لوح محفوظ کښی لوستی وی یا به پوہیدلی وی چه خليفه ته خو هلته ضرورت پيښيږی چه ظلم، فساد او تجاوز موجود وی يا به د حضرت آدم علیٰ نبینا وعلیه السلام د قیافی د لیدلو ځنی په دی خبره پوهیدلی وی لکه چه ابلیس د آدم عليه السلام د ليدلو په وخت کښې وويل چه «دا سړې به ډير غوليږې» لکه چه وروسته له هغه همغسي وليدل شو .

31	100 B	100	 	 	
					- C

جزء(١)

قَالَ إِنَّى آعَكَمُ مَا لَاتَعْلَمُونَ®

وويل (الله) بيشكه زه پوهيږم په هغو اسرارو چه تاسې پرى نه پوهيږئ.

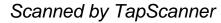
تفسیر: پرښتو ته سمدلاسه په اجمالی طور داسی ځواب ورکړ شو چه مونږ په هغو حکمتونو او مصلحتونو ډیر ښه پوهیږو چه د ده په پیدا کولو کښی شته، څرنګه چه تاسو ته اوس هغه مصالح او حکمتونه نه دی ښکاره نو ځکه د هغه د خلافت او فضیلت په نسبت تعجب کوئ.

ۅؘؘؘۘۜۜػڷۄؘٳۮڡؘٳڵٛڛٛؠٵؘٛٷڴۿٵؿؖ۫ۊؘؚۜۜٶؘڞۿۄؙۼؘڸٵؠؗؾڵؠؚڲۊڣؾؘٵڶٵڹٛڽؚٷڔ۬ڹ۫ بۣٱڛٛؠٵٚ؞ۿٷ۠ڵٳ۫ٳڹ ػ۠ڹٛؿؙۄؗۻڍؚۊؽؘ[۞]ۊؘٵٮۊٛٳڛۛڹڂٮؘڮڵٳۼؚڵۄؘڵڹٵٞٳڵٳڡٵۼڷؠ۫ؾۜڹٵٳڹۜڰٲڹٛؾٵڵۼڸؽۄ۠ٳۼڮؽڎ۠

او وښودل (الله) آدم ته نومونه ټول (د پاسنيو او ځمکنيو شيانو) بيا ئی وروړاندی کړل هغه ټول شيان پرښتو ته نو وويل خبر راکړئ تاسی ماته په نومونو د دی شيانو سره که يئ تاسی رښتيا ويونکی (پخپله دغه وينا کښی) وويل پرښتو نسبت د پاکی کوو تاته (له ټولو عيبونو او اعتراضونو) نشته هيڅ علم مونږ لره مګر په هغه شی چه ښودلی دی تا مونږ ته بيشکه ته هم دا ته ښه عالم او ښه د حکمت خاوند ئی.

تفسير: لنده ئى دا چه حق تعالىٰ آدم عليه السلام ته د هر شى نوم او د هغه حقيقت او خاصيت، ګټه (فائده) او تاوان وروښود او دا علم ئى بى د كلام له واسطى د القاء په توګه (طريقه) ورپه زړه كړه ځكه چه بى له علمى كمال څخه خلافت او په دنيا باندى حكومت امكان نه درلود (لرلو). وروسته له دى، د دى لپاره چه د هغه خاص حكمت او اساسى مصلحت پرښتو ته څرګند شى د دغو پاسنيو ياد شوو شيانو پوښتنه ئى له پرښتو څخه وفرمايله چه «كه تاسى په دى خبره كښى رښتينى يېځ چه د خلافت د كار په پاى (آخر) ته رسولو كښى وړ (لائق) ئى نو د دى شيانو خواص او نومونه راوښيځ!» مګر هغوى په ځواب كښى پخپل عجز او قصور اعتراف وكړ او ښى وپوهيدلى چه بى له دى عمومى معلوماتو څخه هيڅوك پر ځمكه خلافت نشى كولى كه څه هم مونږ لږ څه عمومى معلومات لرو مګر دا زمونږ جزى معلومات د دى خبرى وړ (لائق) نه دى چه د خلافت معومى معلومات لرو مګر دا زمونږ جنې معلومات د دى خبرى وړ (لائق) نه دى چه د خلافت معومى معلومات لرو مګر دا زمونږ جنې معلومات د دى خبرى وړ (لائق) نه دى چه د خلافت معومى معلومات لرو مګر دا زمونږ جنې معلومات د دى خبرى وړ (لائق) نه دى چه د خلافت معوني اي شى د دى عمومى معلوماتو څخه هي د معلومات د دى خبرى وړ (لائق) نه دى چه د خلافت معونې لږ خه عمومى معلومات لرو مګر دا زمونږ جنې معلومات د دى خبرى وړ (لائق) نه دى چه د خلافت معونې اي شو، د دى خبرى له پوهيدلو څخه وروسته ټولو په يوه غړ وويل

قَالَ بَادَمُ أَنبِنَهُمُ بِاسْبَابِمْ فَلَتَآ أَنْبَاهُمُ بِاسْمَا بِمُ قَالَ أَلُمُ أَقُلُ لَكُو إِنَّا عَلَمُ عَيْبَ التَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَاتَبُ وَنَ وَمَاكْنَتُهُونَ ®

وویل (الله) ای آدمه! خبر کړه دوی په نومونو د دی شیانو، نو کله چه آدم خبر ورکړ دوی ته په نومونو د هغو شیانو وویل (الله) آیا نه ؤ ویلی ما تاسو ته چه بیشکه زه پوهیږم په پټو شیانو د آسمانونو او د ځمکی او پوهیږم پر هغو شیانو چه ښکاره کوئ ئی تاسی په (ژبه) او په هغو شیانو چه یځ تاسی چه پټوځ ئی (په زړونو کښی).

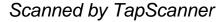
تفسيو: وروسته له دى د آدم عليه السلام څخه د عالم د ټولو شيانو په نسبت سوال وشو «خليفة الله» ژر تر ژره هغه ټول ملانكو ته وربيان او ټولى پرښتى ئى داسى متعجبى او حيرانى كړى چه د ده په علمى احاطه ئى تحسين او آفرين وويل، نو دلته الله تعالىٰ ملائكو ته وفرمايل « آيا تاسو ته مو نه ؤ ويلى چه بيشكه زه ښه پوهيږم په پټو شيانو د آسمانونو او د ځمكى او ښه خبر يم په هغه شيانو چه ئى څرګندوئ، او پټ ئى ساتئ په خپلو زړونو كښى». (فائله): له دى څخه پر عبادت باندى د علم فضيلت ثابت شو وګورئ چه په عبادت كښى پرښتى دى حد ته رسيدلى دى چه معصومى دى مګر څرنګه چه په علم كښى د انسان څخه كمى دى نو ځكه ئى د خلافت مرتبه انسان ته داسى وركړه چه پرښتى هم ورته تسليمى شوى او ښايى چه هم دى حد ته رسيدلى دى چه معصومى دى مګر څرنګه چه پرښتى هم ورته تسليمى شوى او ښايى چه هم دى حد ته رسيدلى دى چه معصومى دى مګر غرنګه چه پرښتى هم ورته تسليمى شوى او خايى چه هم داسى هم كيده ځكه چه عبادت د مخلوقاتو خاصه ده او د پاك الله صفت نه دى، او علم د الله تعالىٰ له لويو صفاتو څخه دى نو د دى له امله (وجى) حضرت آدم عليه السلام د خلافت وړ (لاتى) وګرځيد او د علم لوى صفت ځكه ورپه برخه شو چه په هر خليفه كښى د خپل

وَاذُقُلْنَالِلْمَلَيِّكَةِ اسْجُدُو الْادَمَ فَسَجَدُو الْارَابَلِيْسَ او (یاد کړه ای محمده !) کله چه وویل مونږ پرښتو ته چه سجده وکړئ آدم ته (د تحیی) پس سجده وکړه دوی (ټولو) مګر (سجده ونکړه) ابلیس

تفسیر: کله چه د آدم علیه السلام خلافت مسلم شو نو پرښتو او پیریانو ته امر وشو چه دآدم

البقرة (٢)				جزء(١)
	100 C			

عليه السلام په لوری د تحيی (تعظيمی) سجده وکړئ او هغه د خپلی سجدی قبله وګرځوئ د دی امر د منلو له امله (وجی) ټولی پرښتی په سجده ولویدی مګر یواځی (ابلیس) له سجدی کولو څخه سر وغړاوه چه په اصل کښی له پیریانو څخه و او پرښتو سره ګډ او خلط شوی و، د دی غاړی غړولو او سرکشی سبب دا و چه پیریان څو زره کاله پر ځمکه متصرف وو او آسمانونو ته به هم ختل کله چه د هغوی عصیان او فساد ډیر شو او په وینو تویولو کښې ئې ډیر زیادت وکړ نو له دغو پيريانو څخه ځينې د پاک الله په امر د پرښتو له خوا ووژل شول او ځينې وتښتيدل په دښتو (بیابانونو) او ځنګلو او د غرونو په درو او جزیرو کښی پټ، تیت او پرک (خواه واره) شول (ابليس) چه د دى پيريانو يو لوى عالم او عابد ۇ د پيريانو په فساد كښى ئى خپل پرديتوب (بیګانتوب) او بی ګناهی ښکاره کړه او د پرښتو په سپارښتنه له هم دوی سره محفوظ پاتی شو او په دی هیله (امید) او تمه چه وروسته له دی نه به د ټولو شړل شوو پیریانو په ځای زه د ټولی محمکی والی او متصرف وټاکل (مقرر) شم په عبادت او رياضت کښې ئې ډير زيار (کوشش) او زحمت ایست او پرله پسی به د ځمکی د خلافت په چرت (خیال) کښی ډوب تللی ؤ، کله چه د الله تعالىٰ اراده دآدم عليه السلام د خلافت په نسبت ظاهره شوه نو (ابليس) مايوس شو او د خپل ریائی عبادت په بی ځایه تللو له اندازی زیات خپه شو او د حسد او کینی په جوش کښی ئی هغه کارونه وکړل چه په توان کښی ئی وو او په نتيجه کښی ملعون شو.

آبى وَاسْتَنْكَبُرُوكَانَ مِنَ الْكُفِرِينَ®

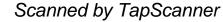
منع ئی راوړه (له سجدی نه) او لوئی ئی وکړه او ؤ دی (لا له پخوا څخه په علم د الله کښی) له کافرانو څخه.

تفسير: يعنى د الله تعالىٰ په علم كښى له اوله دى كافر ؤ مګر نورو ته اوس د هغه عصيان او کفر ورښکاره شو، یا ئی داسی وبوله چه اوس کافر شو ځکه چه د پاک الله امر ئی د تکبر او لویی له امله (وجی) ونه مانه او د الله جل جلاله حکم ئی له مصلحت او حکمت څخه مخالف او د ننګ او عار موجب وګاڼه او يوازی له دی جهته کافر نه شو چه سجده ئی ونکړه.

وَقُلْنَا يَادَمُ اسْكُنُ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجُنَّةَ وَكُلَامِ بُهَارِغَاً حَبْثُ شِنْتُهَا وَلاتَقْرَبَاهُذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَامِنَ الظَّلِينَ

او ووبل مونږ ای آدمه! واوسیږه! ته او ښځه ستا په جنت کښې او خورئ! له ميوو د جنته (څه چه مو زړه غواړی) پريمانه هر چيرته مو چه خوښه وی او

فَازْلَهُمَا الشَّيْطِنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِتَا كَانَافِيهُ

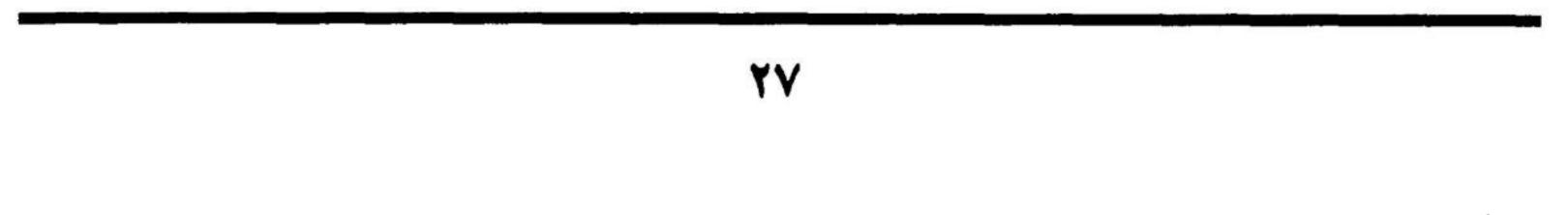
پس وښويول دوی دواړو لره شيطان له جنته (د ونی د نژديوالی په واسطه) نو ويی ايستل دواړه له هغه (عزت او راحت) څخه چه وو دوی په هغو کښی.

تفسيو: وايی چه آدم او حواء عليهما السلام په جنت کښی هستوګنه لرله شيطان چه خپل هغه د عزت محای د آدم عليه السلام د مخالفت له امله (وجی) له لاسه ورکړی ؤ لا د حسد او رخی (کينی) د سيند په ګرداب کښی لاهو شو تر دی چه له مار او طاؤس سره يو محای جنت ته ننوت او بیړی حواء ئی په يو ډول (قسم) سره وښويوله او له لاری ئی وويستله او له هغی ونی مخخه ئی څه شی وخوړ او په آدم عليه السلام باندی ئی هم وخوړ او داسی اطمينان او ډاډګيرنه ئی ورکړه چه د دی ونی د ميوی خوړلو محنی سړی تل په جنت کښی پاتی او د الله تعالیٰ د نورو مهربانيو مورد هم ګرځی او لا ورته مقرب او نژدی کيږی او د الله تعالیٰ د هغه ممانعت توجيه ئی هم په خپل فکر سره بل ډول (قسم) ورجوړه کړه، وروسته دا قصه په مفصل ډول (طريقه) سره راځی.

وقلنا الهبطوا بعضكم لبعض عناق

او وویل مونږ چه کوز شځ (له جنته ځمکی ته) حال دا چه ځینی ستاسی به له ځینو نورو سره دښمنان وی.

تفسیر: د دی تیروتلو په سزا آدم او حواء علیهما السلام او د هغوی ټولی اولادی ته هم دا امر صادر شو چه د جنت څخه راکوز شئ! او په ځمکه کښی هستوګنه وکړئ! تاسی به یو له بله سره دښمنی کوئ! چه د هغی له امله (وجی) به تاسی ته ډیر زیات تکلیفونه او ربړونه (تکلیفونو) درپیښیږی ځکه چه جنت د سرکشی او دښمنی ځای نه دی د دی کارونو لپاره دنیا ډیر مناسبت لری چه د بندګانو د امتحان لپاره جوړه شوی ده.

البقرة(٢)

ولكُوف الأرض مُستقرَّق مناع إلى حِين

او شته تاسی ته په ځمکه کښی ځای د هستوګنی او اسباب د ګټی (فائدی) اخستلو تر یوه وخته پوری (چه اجل یا قیامت دی).

تفسیر: یعنی په دنیا کښی به تل نه اوسیږئ! بلکه تر یوی ټاکلی (مقرری) مودی پوری به هلته اوسیږئ! او د هغه ځای له شیانو څخه به ګټه (فائده) اخلئ! بیا به له ما سره مخامخ کیږئ! او هغه ټاکلی (مقرر) وخت هر چا لره د مړینی وخت دی او ټولو مخلوقاتو ته په مجموعی ډول (طور) د قیامت ورځ ده.

فَتَكَتَى إَدْمُمِنُ رَبِّهِ كَلِيتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَالتَّوَابُ الرَّحِيحُ

پس زده کړی آدم له پروردګار خپل څخه څو کلمی پس رجوع وکړه (الله) په هغه باندی (په رحمت سره) بیشکه هم دی دی ښه توبه قبلوونکی ښه مهربانی کوونکی.

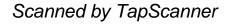
تفسيو: كله چه حضرت آدم عليه السلام د الله تعالىٰ دا عتاب واوريد او له جنت نه ووت نو د ندامت او پشيمانى په حالت كښى په ژړا او واويلا او په زارى مشغول شو، په دى وخت كښى حق تعالىٰ په خپل فضل او مرحمت سره ده ته څو كلمى د القاء او الهام په توګه (طريقه) ور زده كړى چه د هغو په لوستلو د ده توبه قبوله شوه هغه كلمى دا دى کړى چه د هغو په لوستلو د ده توبه قبوله شوه اله كلمى دا دى (د «الأعراف» اوله ركوع)

قُلْنَا الْمُبْطُو إِمِنْهَا جَبِيعًا

(بيا) وويل مونږ چه کوز شيځ له جنته ټول

تفسیر: مطلب دا دی چه حق تعالیٰ د آدم علیه السلام توبه قبوله کړه خو جنت ته ئی سمدلاسه د ورتګ امر ورنکړ بلکه امر ئی پری وکړ چه په دنیا کښی هستوګنه وکړئ. ځکه چه د هغه د حکمت او مصلحت اقتضاء هم داسی وه . ښکاره خبره ده چه دی ئی د ځمکی لپاره «خلیفه» تاکلی (مقرر کړی) ؤ، نه د جنت لپاره او الله تعالیٰ هم داسی فرمایلی دی هر هغه چه زما تابع او منونکی وی نو هغه ته به د دنیا هستوګنه هیڅ ضرر نه رسوی بلکه ګټه (فائده) ورته لری.

	5 M 6			

Scanned by TapScanner

هو! نافرمانو خلقو ته دوزخ دی، د دغو دوه ؤ متضادو عنصرو د بیلوالی او امتحان لپاره هم دا دنیا مناسب ځای دی.

فَإِنَّا يَاتِينَكُومِ فِي هُدًى فَمَنْ تَجْبَعَ هُمَا يَ فَلَاخُوفُ عَلَيْهِمُ وَلَاهُمُ يَخْزُنُونَ

پس که راغی تاسی ته له ما ځنی کوم هدایت پس هر څوک چه پیروی وکړی د هدایت زما پس نه به وی هیڅ قسم ویره پر دوی باندی او نه به وی دوی (هیچیری) چه خپه کیږی (او جنت ته به ځی).

تفسیر: هغه صدمه او اندیښنه چه چاته د کوم مصیبت د وقوع نه پخوا پیښیږی هغی ته خوف وایی، هغه غم او خپګان چه انسان ته له مصیبته وروسته رسیږی، هغه ته حزن وایی مثلاً **هغه** کیفیت ته چه د یوه مریض د مړ کیدلو له تصور نه چاته وررسیږی خوف او هغه کیفیت ته چه

د هغه له مړ کیدلو څخه وروسته پیدا کیږی حزن وایی مثلاً د هغه خوف او حزن نفی چه په دی آیت کښی شوی ده، که له هغه څخه دنیوی «خوف» او «حزن» مراد شی، نو د **هغه معنی به** داسی کیږی هغه کسان چه زما له هدایته سره سم تک کوی نو دوی ته هیڅ د دی اندیښنی ځای نشته چه دا به حق هدایت نه وی، او د شیطان له لوری به فریب او مغالطه وی، او نه به دوی د دی له امله (وجی) غمجن وی چه اوس خو د دوی له پلار څخه جنت اخیستی شوی دی، ځکه د هدایت لار موندونکی ژر تر ژره جنت ته ور رسیږی، او که اخروی «خوف» او «حزن» مراد وی، نو به ئی مطلب داسی وی چه په قیامت کښی به د هدایت خاوندانو ته نه «خوف» وی او نه «حزن» مګر د «حزن» په نشتوالی کښی خو هیڅ د شک او شبهی ځای نشته، ځکه د «خوف» له نفی څخه دا اندیښنه په زړه کښی رالویږی چه د جزا په ورځ کښی تر انبیاؤ علیهم السلام پوری به هم په «خوف» او ویره کښی وی او هیڅ څوک به بی ویری نه وی، خبره دا ده چه «خوف» دوه ډوله (قسمه) دی کله د خوف باعث او مرجع په ویریدونکی کښی لیدله کیږی لکه چه باچاهی مجرم له باچا ځنی ویریږی، نو د «خوف» موجب جرم دی چه نسبت ئی ورته کیږی او کله د خوف منشأ «مخوف منه» وی، یعنی لکه چه یو بی ګناه شخص چه د بادشاه یا د زمری له هیبت څخه ویریږی، نو د دی ویری سبب دا نه دی چه ګواکی دغه شخص د باچا یا د زمری په مقابل کښې کومه ګناه کړی ده بلکه د باچا قهر او جلال، یا د زمری سبعیت، غضب او هیبت، د دغه خوف موجب ګرځیدلی دی چه منشأ ئی د پاچا جلال یا د زمری هیبت دی. نو په دی آیت کښی ئی اول قسم «خوف» نفی کړ نه دوهم قسم دا شبهه خو هلته واردیلله چه د 🏟 فَلاَغَوْنُ عَلَيْهِمْ ﴾ به ځای ئی (لاخوف فیهم) یا ﴿ لَایْخَافُوْنَ ﴾ فرمایلی وی.

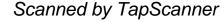
ۅؘٳڸۜڹۣؽؘؽۜػڣۜۯۅٞٳۅؘػۜٞٞٞٛڹؙۅؙٳۑٵێؾؚٵٛۅؙڵؠؚؚؚؗػٲڞڂٮؙؚٳڵٮٞٛٳڒۿؙۄؚڣؽۿٵڂڸۮۅۘڹ۞ ۣڸڹڹٞٳؚڹڗٳۛ؞ؽڶٳۮڴۯۅٳڹۼۘؠٙؾٵڷؿٵٞٲڹؗۼؠٛؾؙٵؽڲ۠ۮۅٳۏڣۅٳ بؚۼۿۑؽؖٳۉڣ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّاى فَارْهُبُونِ

او هغه کسان چه کافران شوی دی او دروغ ګڼې آياتونه زمونږ هم دغه کسان صاحبان د اور (دوزخ) دی هم دوی به په هغه (اور د دوزخ) کښی همیشه وى. اى بنى اسرائيلو! (اولادى د يعقوبه!) ياد كړئ! نعمت زما هغه چه انعام می کړی دی پر تاسی او وفا وکړئ په عهد زما (په متابعت د نبی) چه زه هم وفا وكړم په عهد ستاسي (په دخول د جنت) او خاص له مانه پس وويريږئ (له مناهيو څان وساتئ او د دنيوی منافعو له لاس وتلو څخه مه ويريږئ!)

تفسير: اول ﴿ يَايَثُهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا ﴾ عام خطاب ؤ، او په هغه کښی د هغو نعمتونو ذکر ؤ چه ګردو بنیادمانو ته په عمومي ډول (طریقه) ورکړی شوی وو، مثلاً د ځمکې، آسمان او نورو ګردو شيانو پيدايښت، بيا د آدم عليه السلام د پيدايښت، او د هغه د خلافت او جنت ته د ادخال او نورو يادونه وشوه. اوس له بنيادمانو څخه خاص بني اسرائيلو ته خطاب کړي شوي دی، او هغه خاص نعمتونه ئی ورپه یاد کړی دی چه وخت په وخت او پښت په پښت په پښت په پشت) ئی پر دوی انعام کړی دی، او هغه ناشکری چه دوی د نعمتونو په مقابل کښی کړی دی، د هغو ګردو (ټولو) یادونه په مفصل ډول (طریقه) سره کوله شي ځکه چه بنې اسرائیل د بنيادمانو په ټولو فرقو کښې ممتاز وو، د علم خاوندان د آسمانې کتابونو، انبياؤ او د نبوت پیژندونکی او لرونکی وو ځکه چه د حضرت یعقوب علیه السلام له پیړی څخه د حضرت عیسیٰ عليه السلام تر پيړی پوری څلور زره انبياء په دوی کښې مبعوث شوی دی او د ګردو (ټولو) عربو سترګی دهغوی په لوری وی چه آیا بنی اسرائیل زمونږ د پیغمبر حضرت محمد رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم د رسالت تصدیق کوی کہ نہ؟ نو لہ دی املہ (وجی) ئی د انعاماتو او خرابیو یادونه په تفصیل سره فرمایلی ده . چه دوی ښه پری متأثر شی او د خجالتی په سبب ایمان راوړی او که نه نور خلق خو به په دی

وسیله د دوی له دی حرکاتو څخه واقف شی او بیا به د هغوی په نورو خبرو باور نه کوی اسرائيل د يعقوب عليه السلام نوم دى چه معنى ئي بنده د الله يعنى عبدالله دى. ﴿ أَذَكُوُوا نِعْمَةِنَ ﴾ الآيه ـ ياد كړئ اى بنى اسرائيلو نعمت زما هغه چه انعام مى كړى دى پر تاسى) چه په

۳۰		

زرگونو انبیاء ئی په دوی کښی مبعوث کړی دی (توریت) او نور کتابونه ئی پر دوی نازل فرمایلی دی، دوی ئی د فرعون له عذابه ژغورلی (ساتلی) دی، د دوی تصرف او تسلط ئی د شام پر هیواد (ملک) قایم کړی دی، پر دوی ئی د«من» او «سلویٰ» خواړه نازل کړی دی له یوی تیږی (گتی) څخه ئی د اوبو دوولس چینی دوی ته بهولی دی او هسی نعمتونه او د عاداتو خوارق ئی ورپه برخه کړی دی چه د نورو خلقو په برخه نه دی شوی و **وَوَقَوْا یِعَمْرِقَ کُه** الآیه _ او وفا وکړئ په عهد زما په متابعت د نبی چه زه هم وفا وکړم په عهد ستاسی په دخول د جنت په «توریت» کښی هسی امر شوی ؤ چه تاسی د «توریت» پر احکامو تینگ اوسځ! او پر هر نبی هیواد (ملک) ستاسو په قبضه کښی پاتی شی بنی اسرائیلو دا گردی (ټولی) خبری منلی وی مگر بیا دوی په خپلو دغو وعدو ونه دریدل په بندیتی ئی پیل (ابتدا) وکړی! چه د (شام) بیا دوی په خپلو دغو وعدو ونه دریدل په بندیتی ئی پیل (ابتدا) وکړ۔ په رشوتونو باندی ئی بیا دوی په خپلو دغو وعدو ونه دریدل په بندیتی ئی پیل (ابتدا) وکړ. په رشوتونو باندی ئی بیا دوی په خپلو دغو وعدو ونه دریدل په بندیتی ئی پیل (ابتدا) وکړ. په رشوتونو باندی ئی بیا دوی په دی او غلطی ئی ورښوولی ـ او حق به ئی پتاوه ـ وروسته له دی چه خپل ریاست ئی قائم کړ د انبیاؤ له اطاعت څخه ئی سر وغړاوه، بلکه د ځینو په وژلو ئی هم لاس موری کړ. د «توریت» په هر ځای کښی خبی چه د حضرت محمد رسول الله صلی اله علیه وسلم

ۅؘٳڡؚڹٛۅٛٳۑؚٮٵٙٳڹٛڒڶؾؙؗڡؙڝۜڐؚۊؙٳڸؠؘٵڡؘۼڮؙۅ۫ۅؘڸ؆۫ڲٛۅڹۊٛٳٳۊؘڶ؆ٳڣؚۭڹۣ؋ۜۅؘڸڗؿؿڗؙۉٳۑٳڸؾؽڎٛؠڹٵ ۊؚڸؽڷۮۊٳؾٚٳؽ؋ٵؿڨۊ۠ڹۣ۞ۅؘڸڒؾڵؚؚڛٮؙۅٳٳؗػؚڨۧۑؚڵڹٵڟۣڸۅؘؾؘػؾؙؠؙۅٳٳڷڂڨٞۅٳٙڹؗؿ۠ۄٞؾؘۼڶؠؙۅٛڹ

او ایمان راوړئ! په هغه کتاب چه نازل کړی دی ما حال دا چه (تصدیق کوونکی دی د هغه کتاب) چه تاسی سره دی او مه کیږئ! اول کافر (نه منونکی) په دی (قرآن) باندی او مه پیرئ (مه آخلی) په آیتونو زما قیمت لږ او خاص له مانه پس وویریږې! (دا کار مه کوئ!) او مه ګډوئ حق له باطل سره (خپل دروغ له رښتیا د (توریت سره) او (مه) پټوئ! حق حال دا چه تاسی پوهیږئ (په دی خلط او پټولو سره)

تفسیر: په «توریت» کښی لیکل شوی **و** هغه پیغمبر چه د «توریت» تصدیق وکړی هغه صادق دی نو تاسی ئی ومنځ او که توریت ونه منی دروغ وایی. **(تنبیه)**: قرآنی احکام په اوامرو، نواهیو او د انبیاؤ په عقایدو، سوانحو، اخبارو او د آخرت په احوالو، او نورو شیانو کښی له «توریت» او نورو پخوانیو کتابونو سره سم او موافق دی هو! د

1000	1000		1.11	it is a second se				2	-	 10.08251		1000

Scanned by TapScanner

هنوی ځینی اوامر او نواهی منسوخ شوی هم دی مگر هغه د تصدیق ځنی مخالف نه دی. د تصدیق مخالف تکذیب دی او د الله جل جلاله د کتابونو تکذیب بیخی کفر دی. ځینی قرآنی آیتونه هم منسوخ شوی دی مگر (**نعوذبالله)** هغه ته څوک تکذیب نه وایی ځکه چه نسخ په انشاء او تکذیب په اخبار کښی راځی. (وَلَا الله الله الله الله الله اله مه کیږئ اول کافر نه منونکی په دی قرآن باندی). یعنی تاسی سره له پوهی ړومبنی تکذیب کوونکی مه شئ! چه تر قیامته پوری به د منکرانو گناه ستاسو په غاړه کښی لویږی، که د مکی مشرکان تکذیب او انکار کوی خو هغه د دوی له جهل او بی خبری ځنی دی او په قصد سره نه دی، نو سره له پوهی اول منکران تاسو یئ! او دا کفر له ړومبنی کفر څخه ډیر سخت دی.

که جاهل وکړی ګناه، شی به معنوره . پوهنده عاصی به وی له عنره دوره نابينا که شی اړتاو ملامت نه دی . که په غټو ګوری وی خو په زړه کوره

وَإِقِيهُواالصَّلُوةُ وَاتُواالْأَلُوةُ وَازْكَعُوْامَعَ الرَّكِعِنُ 6

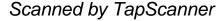
او سم قائموئ (په ښه ترتيب سره ادا كوئ) لمونځ! او وركوئ زكات! او ركوع وكړئ! سره له ركوع كوونكو (لمونځ كوونكو مسلمانانو).

تفسیر: یعنی په جماعت سره تل لمونځ وکړئ! له دی نه پخوا په هیڅ یوه دین کښی په جماعت سره لمونځ نه کیده او د یهودانو په لمانځه کښی رکوع نه وه نو د دی آیت خلاصه دا ده چه یوازی دا ذکر شوی شیان ستاسی د نجات دپاره کافی نه دی، بلکه په ګردو (ټولو) اصولو کښی د آخرالزمان نبی صلی الله علیه وسلم پیروی وکړئ! او لمونځ هم د هغه په طریقه ادا<u>م</u> کړئ! چه په هغه کښی جماعت او رکوع دواړه شته!

ٱتَّامُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِوَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمُ وَٱنْتُمُ تَتَلُونَ الْإِنْ أَفَلَاتَعُوْلُونَ

آیا امر کوئ تاسی نورو خلقو ته په نیکی سره او هیروئ ځانونه خپل؟ حال دا چه تاسی لولئ کتاب (چه په کښی د قول او عمل په نه سمون (برابری) وعید دی) آیا نو تاسی نه پوهیږئ (د خپلو افعالو په بدی)

البقرة (٢) جزء(١)

تفسیر: د یهودانو ځینو عالمانو به داسی کمال کاوه چه نورو خلقو ته به ئی ویل چه «د اسلام دین ښه دی او دوی به په خپله نه مسلمانیدل» دی یهودی پوهانو او نورو ظاهربینو خلقو ته به په دغسی مواردو کښی داسی شبهی پیدا کیدی «کله چه مونږ د شریعت د احکامو په تعلیم کښی قصور نه کوو او حقه خبره نه پتوو نو دی ته به څه ضرورت پاتی وی چه مونږ په خپله هم پری عمل وکړو، کله چه زمونږ له هدایت سره سم ډیر خلق شرعی احکام ادا کوی نو د «**الدال علی الخیر کفاعله**» په حکم سره د دوی عملونه زمونږ دی. نو په دی آیت کښی د دی دواړو مفکورو بطلان فرمایل شوی دی. د دی آیت مطلب دا دی چه واعظ ته ښایی چه په خپل وعظ باندی خامخا عمل وکړی او دا غرض نه دی چه فاسق دی چاته نصیحت نه کوی.

واستعينوا بالصبر والصلوة وإنها لكبيرة إلاعلى الخيتعين الَّذِينَ يَظْنُونَ أَنْهُمُ مُلْقُوارَتِهِمُ وَأَنْهُمُ إِلَيْهِ رَجُعُونَ ٢

او مدد وغواړئ (په هره سختی کښی له الله) په صبر او لمانځه سره او په تحقیق دا لمونځ خامخا ډیر دروند دی مګر (نه دی دروند) په عاجزی کوونکو (خوند آخستونکو له طاعته) هغو کسان چه یقین کوی چه بیشکه دوی مخامخ کیدونکی دی له پروردګار خپل سره او په تحقیق دوی هم ده ته (په آخرت کښی) بیرته ورتلونکی دی

تفسیر: د اهل کتاب عالمانو چه د حقانیت له څرګندیدلو نه وروسته ئی هم په محمد صلی الله علیه وسلم ایمان نه راووړ د هغه لوی سبب د مال او جاه مینه او محبت ؤ چه الله تعالیٰ د دی دواړو علاج دلته ورښودلی دی، د صبر کولو په سبب د مال مینه او حرص له مینځه ځی او د لمونځ کولو په اثر عبودیت او تذلل پیدا کیږی او د لویوالی مینه کمیږی او په تحقیق لمونځ ډیر دروند دی مګر نه دی دروند په عاجزی کوونکو خوند اخستونکو له طاعته یعنی صبر او د زړه په حضور لمونځ کول ډیر دروند او سخت کار دی. مګر دا سخت کار یوازی په هغه چا آسان دی چه عاجزی کوی او له الله تعالیٰ نه ویریږی او د دوی خیال او فکر په هم دی لوری وی چه مونږ خامخا له الله تعالیٰ سره مخامخ او د هغه الله په لوری ورتلونکی یو یعنی په لمانځه کښی د الله تعالیٰ تقرب حاصلیږی. ګواکی (ګویاکی) له هغه سره کتنه ده. یا به په قیامت کښی د حساب او کتاب لپاره ور وړاندی کیدونکی یو.

ينبى إسراء يل الأكور الغبري التي أنعمت عليكم والى فضَّلتُهُ عَلَى الْعُلَى فَ

ای بنی اسرائیلو (د یعقوب اولادئ!) یاد کرئ نعمت زما هغه چه انعام می کړی دی په تاسی او (بل دا یاد کړئ! چه) بیشکه ما غوره کړی یئ تاسی (نیکونه ستاسی) په خلقو (د زمانی خپلی).

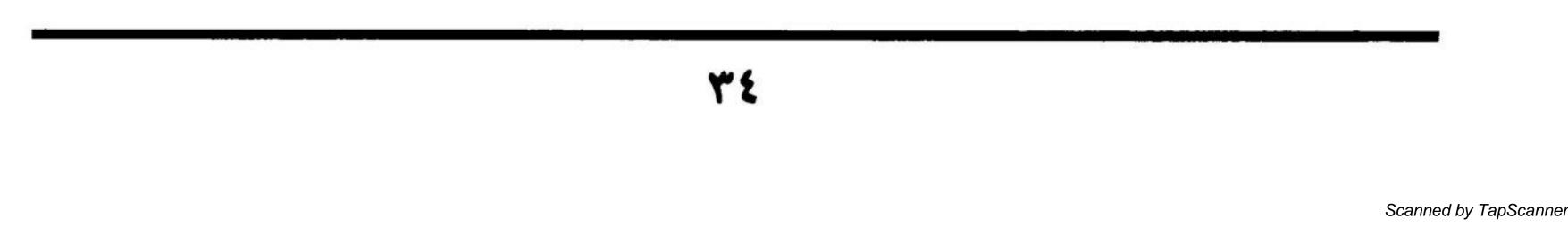
تفسیر: څرنګه چه د تقویٰ او کامل ایمان حاصلول د صبر، حضور او په عبادت کښی د غرق کیدلو په وسیله سخت وو نو آسانه لاره ئی ښیی چه هغه شکر دی، نو ځکه حق تعالیٰ خپل هغه انعامات او احسانات ورپه یادوی چه وخت په وخت ئی په دوی باندی کړی دی او هم د دوی د ناوړو (ناراوؤ) کارونو ذکر کوی دا یوه فطری مسئله ده چه نه یوازی انسان بلکه حیوانات هم د خپل منعم سره مینه لری او د هغه پیروی کوی هم دغه مضمون په څو رکوع ګانو کښی په مفصل ډول (طریقه) بیان شوی دی. (فائله): په عالمیانو باندی د بنی اسرائیلو له فضیلت څخه مطلب دا دی چه دوی د پیدایښت له

ابتدا څخه د دی خطاب تر نازلیدلو پوری په نورو ګردو (ټولو) فرقو فضیلت درلود (لرلو) او هیڅوک د دوی ساری (سیال) نه ؤ کله چه هغوی د پاک قرآن او د آخری زمانی د پیغمبر صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی ودریدل نو د دوی فضیلت له منځه ولاړ او د (**اَمَغُضُوُ عَلَيْهِمُ پَ** او **(اَلْعَالَیْنَ پَ** لقب ورپه برخه شو او د حضرت محمد صلی الله علیه وعلی آله واصحابه وسلم پیروانو (تابعدارانو) ته د (کَنْتُوْخَيْرَاْمَةِ پَ خلعت ورکړ شو.

واتقوابومالا بجزى نفش عَنْ نفس شيئًا وَلا يُقْبِلُ مِنْهَاشَفَاعَة وَلا يُوْخَدُمُ مِنْهَاعَتُ لَ وَلَاهُمُ بِيْصَرُونَ @

او وویریږئ (له عذابه) د هغی ورځی چه لری کولی به نه شی هیڅ نفس له هیڅ (کافر) نفس څخه هیڅ شی (له عذابه) او نه به منل کیده شی له دغه نفس څخه شفاعت (سپارښت د هیچا) او وابه نه خیستی شی له دغه نفس څخه بدل (فدیه) او نه به له دوی سره مدد وکړی شی (په دفع د عذاب کښی).

تفسیر: کله چه څوک په کومه بلا اخته کیږی نو د هغه دوستان زیاتره له دی وسیلو څخه کار اخلی ړومبی د هغه د حق د ادا کولو له پاره زیار (محنت) کوی که په دی وسیله کار ونه شو

نو د سپارښت په وسیله زیار (محنت) کوی چه هغه له دی بلا نه وژغوری (وساتی)، که ئی په دی سره هم څه له لاسه ونشوه، نو خپل دوستان او مرستیالان سره ټولوی څو د هغه د ژغورلو (ساتلو) لپاره څه تدبیر جوړ کړی که په دی توګه (طریقه) هم څه کار ونه شو نو بیا څه تاوان او فدیه وروړاندی کوی چه خپل عزیز له هڼی بلا نه خلاص کړی، که په دی څلورو طریقو هم څه ونه شی نو خپل مرستیالان (مدد ګاران) راټولوی څو چه د متو په زور او قوت سره هغه وژغوری (وساتی) حق تعالیٰ هم له پورتنی ترتیب سره سم دلته ارشاد فرمایی چه کوم سړی که په هره اندازه د الله تعالیٰ دسمنان دی له څلور ګونو صورتونو څخه په هیڅ یو صورت څه ګټه (فائده) نمی رسولی بنی اسرائیلو به ویل که مونږ هر خومره زیاته ګناه هم وکړو الله تعالیٰ په مونږ عذاب نمی رسولی بنی اسرائیلو به ویل که مونږ هر خومره زیاته ګناه هم وکړو الله تعالیٰ په مونږ عذاب نه نازلوی او نه له مونږ ځنی پوښتنه کوی ځکه چه زمونږ پلرونه او نیکونه انبیاء تیر شوی دی نه غوی له الله تعالیٰ ځنی زمونږ مغفرت او برائت حاصلوی نو الله تعالیٰ فرمایی چه ستاسی دا خیال نمی الله د دی آیت په سبب له هغه شفاعت څخه انکار نه کیږی چه په هغه باندی مونږ «اهل غلط دی د دی آیت په سبب له هغه شفاعت څخه انکار نه کیږی چه په هغه باندی مونږ «اهل تالسنت والجماعت» قائل یو لکه چه په نورو آیتونو کښ مذکور دی دغه آیت سره د ظاهری تعمیم او نور قرآنی آیتونه د ﴿ فَهُ آلیَاوِنُشْوَوَیْنَ ﴾ په اساس یوازی په کفارو پوری تخصیص لری.

وَإِذْ نَجْيَنُكُمُ مِّنَ الرِفِرْعَوْنَ يَنُومُونَكُمُ سُوْءَ الْعَنَابِ يُنَابِحُونَ ٱبْنَاءَكُمُونَيْنَجُيُونَ نِسَاءَكُمُونِي ذَلِكُمُ بَكُونُونَ تَرَبِّحُوعَظِيمُ®

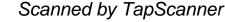
او (یاد کړئ!) هغه وخت چه نجات درکړی وو مونږ (نیکونو) د تاسی ته له عملی د فرعون څخه چه رساوه به ئی تاسی ته سخت عذاب چه ذبح کول به ئی ځامن د تاسی او ژوندی به ئی پریښودی (د خدمت دپاره) ښځی (لوڼی) د تاسی او په دی (حلالولو یا خلاصولو یا ټولو کښی مصیبت یا نعمت یا...) امتحان ؤ له (طرفه) د پروردګار د تاسی ډیر لوی.

تفسیر: فرعون خوب ولید او نجومیانو د هغه د خوب تعبیر داسی وکړ چه په بنی اسرائیلو کښی داسی یو سړی پیدا کیږی چه ستا دین او دا شهنشاهی به خرابوی، فرعون امر وکړ چه په بنی اسرائیلو کښی وروسته له دی نه هر هلک چه پیدا شی، هغه دی ووژل شی! او د هغو نجونی (جینکی) دی د خدمت لپاره ژوندی وساتلی شی خو سره له دی سخت امر او کلکی کتنی حق تعالیٰ موسیٰ علیه السلام پیدا او هغه ئی ژوندی وساته! (بکلا) څو معنی کانی لری، که د فولا کې اشاره د ذبحی په لوری واخیسته شی نو معنی به ئی «مصیبت» وی، که نجات ته اشاره وی نو د (بیک معنی به مطلب «امتحان» او از موینه وی.

2021.0 U COL

**

1 -

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُوْالْبَحُرُفَاتَجُيْنَكُمُ وَاغْرَقْنَا الَ فِرْعُونَ وَانْتُوْتُنْظُرُونَ

او (یاد کړئ!) هغه وخت چه څیری کړ مونږ د تاسی لپاره بحر نو نجات درکړ مونږ تاسی ته او غرق کړل مونږ عمله د فرعون (سره له فرعون) حال دا چه تاسی ورته کتل.

تفسیر: یعنی ای بنی اسرائیلو یاد کړئ هغه لوی نعمت چه ستاسی پلرونه او نیکونه د فرعون له ویری څخه وتښتیدل او داسی یو ځای ته ورسیدل چه وړاندی مخامخ دوی ته لوی دریاب او وروسته په دوی پسی د فرعون لوی لښکر راته چه هغوی راچاپیر او ټول سره ګیر او په لوی عذاب او ویر کښی اخته کړی، نو مونږ تاسی ته نجات او خلاصی درکړه او د فرعون لښکر مو ټول ډوب کړ. دا قصه وروسته په تفصیل سره راځی.

وَإِذْ وَعَدْنَامُوسَى أَزْبَعِينَ لَيْلَةٌ تُحَاتَخُذُ تُحُالُعُجُلَمِنَ بَعَدٍ وَأَنْتُوطِيوُنَ®

او (ياد كړئ!) هغه وخت چه وعده كړى وه مونږ له موسىٰ سره څلويښت شپی بیا ونیوه تاسی خوسی (سخی) (معبود) پس له (تللو) د موسٰی (طور ته) او وئ تاسی (په دی کار کښی په خپلو نفسونو) ظالمان.

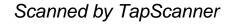
تفسیر: دا قصه او احسان هم د یادولو وړ (لائق) دی چه مونږ له موسیٰ علیه السلام سره د (توریت) د ورکولو وعده څلویښت شپی او ورځی کیښوده وروسته له دی چه موسی د (طور) غره ته تشریف یوووړ بنی اسرائیل د خوسی (سخی) په عبادت مشغول او لګیا شول، نو تاسی ډیر بی انصاف یځ چه خوسی (سخی) مو په خپلی خدایی وټاکه (ونیووه) دا قصه هم په تفصیل سره راځی.

بى مۇزاغنىكومىن بغى ذلك لىكى كەلگە تىكى دون®

بیا عفوه وکړه مونږ له تاسی نه وروسته له دغه (د خوسی (سخی) د عبادت کولو نه) دپاره د دی چه تاسی شکرګذار شع.

No. of Concession, Name of Con			

27

تفسیر: مطلب دا چه مونږ ستاسی له دی ښکاره شرکه سره بیا هم ستاسی له دی ګناه نه تیر شوو او ستاسی توبه مو ومنله او تاسی مو سمد لاسه لکه د فرعونیانو په شان ونه وژلئ که څه هم د هغوی ګناه نسبت تاسو ته لږ هم وه خو هلاک مو کړل چه تاسی ئی شکر ادا کړئ او زما احسان ومنئ!.

وَإِذْ اتَيْنَامُوسى الْكِتْبَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ @ او (یادکړئ!) هغه وخت چه ورکړی وو مونږ موسیٰ ته کتاب (توریت) او بیلوونکی (د حق او باطل) دپاره د دی چه تاسی سمه لاره ومومئ (په توریت / سره).

تفسیر: کتاب خو «توریت» دی. له (فرقان) نه هغه شرعیه احکام مراد دی چه د هغوی له مخی جائزی او ناجائزی مسئلی راڅرګندیږی، یا له (فرقان) نه مقصد د حضرت موسیٰ علیه السلام معجزی دی چه د هغوی له مخی به د رښتیا او دروغو او د مؤمن او کافر تمیز کیده. یا به (فرقان) د همغه کتاب (توریت) بدل وی چه په هغه سره هم حق او ناحق جلا (جدا) کیږی.

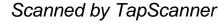
وَإِذْ كَالَ مُوْسَى لِقُوْمِهِ

او (ياد كړئ!) هغه وخت چه وويل موسٰى قوم خپل ته

تفسیر: له قوم نه خاص همغه خلق مراد دی چه هغوی خوسی (سخی) ته سجدی کولی.

يقوم إنكم ظلمتم أنفسكم بإيتخا ذكم العجل فتوبوآ إلى بَارِيكُمْ فَاقْتُلُوْآ أَنْفُسُكُمْ

ای قومه زما ! بیشکه تاسی (چه یئ) ظلم کړی دی تاسی پر ځانو خپلو په سبب د نیولو د تاسی خوسی (سخی) لره (په خدایی سره) پس توبه وباسئ (ټول) خالق د تاسی ته نو ووژنئ ځانونه خپل؛

البقرة (٢)	جزء(١)
------------	--------

تفسير: يعنى هغه كسان چه خوسي (سخي) ته ئي سجده نه ده ايښي، هغوى دى هغه كسان ووژنی چه خوسی (سخی) ئی خدای گڼلی او سجده ئی ورته کړی وه، ځینی وایی چه بنی اسرائیل په دریو برخو ویشلی شوی وو (۱) : هغه ډله چه هم ئي خوسي (سخي) ته سجده ونه کړه او هم ئي نورو ته وويل چه خوسي (سخي) ته سجده مه کوئ. (۲) : هغه ډله چه په خپله دوی خوسې (سخې) ته سجده ونه کړه مګر نور ئې د خوسې (سخې) له سجدي نه منع نه کړل. (٣) : هغه ډله چه په خپله دوی خوسې (سخې) ته سجده وکړه. په دريمه ډله امر وشو چه ټول دې ووژل شي «دوهمې ډلې ته وويل شول» چه تاسې هغوې ووژنځ چه دا ستاسې د چوپ (چپ) پاتې کيدلو توبه شي او اولې ډلې په دې کښې له سره شرکت ونه کړ ځکه چه هغوې ته د دې توبي هيڅ ضرورت نه ؤ پاتي چه له سره گناه ئي نه وه کړي.

ذَلِكُمْ خَيْرُ لَكُمُ عِنْ مَا بَارِ إِحْمَرْ فَتَابَ عَلَيْكُمُ إِنَّهُ هُوَالتَّوَابُ الرَّحِيْرَ

دغه (ځان وژل) ستاسی بهتر دی تاسی ته په نزد د خالق د تاسی پس قبوله ئی کړه توبه ستاسی! بیشکه الله هم دی ښه توبه قبلوونکی ښه مهربان دی (په توبه كوونكو).

تفسیر: عالمان په دی خبره کښی سره اختلاف لری چه آیا هم دا وژل کیدل توبه وه؟ اوکه د توبی تتمه وه؟ لکه چه زمونږ په «محمدی شریعت» کښی د عمد د قاتل د توبی د مقبولیت لپاره دا خبره هم ضروری ده چه قاتل دی د مقتول د ورثی په لاس کښی وسپارلی شی! د مقتول وارثان واک او اختيار لري چه هغه قاتل وژني، که ئي بخښي.

ۅؘٳۮؙۊؙڵؿؙڔٛڸؠؙۅۛڛؗ؈ڶڹؙؿٚۏٛڡؚڹؘڵڬؘڂؾٝڹؘڒؠٳڸڮجۿڒؖڐٚڣؘڵڎؙ؉ؙٛٵڵڟۼؚڡٞة

	۳۸	

Scanned by TapScanner

او (یاد کړئ!) هغه وخت چه وویل تاسی ای موسیٰ له سره به باور ونه کړو مونږ په خبره ستا تر هغه پوری چه په خپله ووینو الله ښکاره پس ونیولئ تاسی تندر (اور) حال دا چه تاسی (ورته) کتل پس له هغه بیا ژوندی کړئ مونږ تاسی پس له مرګه د تاسی دپاره د دی چه تاسی شکرګذار شئ.

تفسير: هغه وخت هم ضرور ياد كړئ! چه سره له دومره احسانونو او ښيكټو (فائدو) تاسى موسىٰ عليه السلام ته وويل چه «مونږ ستا په دى خبره تر هغه پورى باور نشو كولى چه دا د پاک الله خبرى دى، ترڅو مونږ پخپلو سترګو الله تعالىٰ ونه وينو» ستاسى د هم دى غوښتنى په سبب ق چه د بريښنا په وسيله ووژلى شوئ! بيا د موسىٰ عليه السلام په دعا سره بيرته ژوندى شوئ! دا د هغه وخت قصه ده چه موسىٰ عليه السلام اويا تنه غوره سړى له ځانه سره د (طور) غره ته بيولى وو چه د الله تعالىٰ كلام واورى. كله چه دوى په خپلو غوږونو د پاك الله خبرى واوريدلى نو د بنى اسرائيلو هم دى اويا تنو منتخبو سړيو وويل چه مونږ په داسى خبرو باندى چه ويونكى ئى نه راښكارى او نه ئى وينو، باور نشو كولى مونږ ته الله تعالىٰ راوښيه! چه په خپلو سترګو ئى په د بنى المشاهده ووينو او په غوږو سره د هغه خبرى واورو د دى غوښتنى له امله (وجى) ؤ عين المشاهده ووينو او په غوږو سره د هغه خبرى واورو د دى غوښتنى له امله (وجى) فر مون اندى م

ورباندی ټکه (تندر) ولويده او د تندر له اثره ټول سره مړه شول.

وَظَلَنُاعَلَيْكُوْ الْحَهَامَرُوَ أَنْزَلْنَاعَلَيْكُوالْمَنَّ وَالسَّلُوى كُلُوْامِنُ طَيِّبْتِ مَارَدْقُنْكُوْ وَمَاظْلَبُوْنَا وَلَحِنْ كَانُوْاأَنْفُسَهُمُ يَظْلِبُوْنَ @

او (یاد کړئ!) هغه وخت چه سوری ګرځولی وه مونږ په تاسی وریځ (د تیه په میدان کښی) او نازل کړی وو مونږ په تاسی من (ترنجبین) او سلویٰ (مړځان) وخورئ! له پاکیزؤ د هغو شیانو نه چه روزی درکړی ده مونږ تاسی ته او ظلم نه ؤکړی دوی پر مونږ باندی (هیڅ په دغه عصیان سره) او لیکن وو دوی چه په ځانو خپلو به ئی ظلم کاوه (په کفران او عصیان سره).

تفسیر: کله چه فرعون ډوب شو او بنی اسرائیل د الله تعالیٰ په امر سره له (مصر) نه د (شام) په لوری رهی (روان) شول په یوه سپیره ډاګ (صفا میدان) کښی د هغوی خیمی وشلیدی او دوی د لمر له تودوالی نه سخت په عذاب شول، دلته د الله تعالیٰ په فضل سره دوی باندی د وریځی سوری وشو، څرنګه چه دوی ته د خوړلو لپاره څه شی نه پیدا کیده د پاک الله له لوری د دوی د خوړلو لپاره «من» او «سلویٰ» ورنازل شول. «من» لکه نبات یو ډیر خواږه خواړه وو، او دانی به ئی ترنجبین (د ځوزو ګوړی) ته ورته وی، کله چه دوی د شپی له مخی ویده کیدل سحر

Scanned by TapScanner

(ګهيځ) به د دی لښکر په شاوخوا کښی د «من» انبارونه پراته وو چه هر چا به له هغه څخه له خپل حاجت سره سم اخيسته. «سلویٰ» يو مرغه دی چه مونږ ورته مړځ وايو چه هر ماښام به د دی مړځانو په زرهاؤ دانی سره ټوليدلی چه د لږ څه تياری څخه وروسته به هر سړی له هغو ځنی له خپل ضرورت سره سم نيول، وريتول او خوړل به ئی، تر ډيری مودی پوری د دوی خواړه هم دا «من» او «سلویٰ» وه.

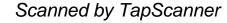
وَمَاظَلَمُوْزًا ﴾ الآیه _ او ظلم نه ؤکری دوی پر مونږ باندی هیڅ په دغه عصیان سره لیکن دوی په خپلو ځانو باندی ظلم کوی په کفران او عصیان سره اول ئی داسی ظلم وکړه چه د دی په زیرمه (ذخیره) کولو ئی پیل (شروع) وکړ چه هغه به ورستیده، تعفن (بدبوئی) (ډډوزی) به ئی ختلی، دوهم ئی د هغی د مبادلی غوښتنه وکړه چه نسک، هوږه، پیاز او نوری غلی او ترکاری (ترکودی) راکړی شی، چه د دی له امله (وجی) په راز راز (قسم قسم) ربړونو (تکلیفونو) اخته

وإذقلنا ادخلوا لمنو والقرية فكلوام بماحيث شئم رَغَدًا وَادْخُلُوا أَبْنَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةً نَعْفِرُ لَكُمُ خطيكم وستزيد المحسنين

او یاد کړئ!) هغه وخت چه وویل (مونږ بنی اسرائیلو ته د موسیٰ په ژبه) چه ننوځئ! دغی قریی (اریحا) ته پس خورئ! له (میوو) د ده څخه هر چیرته چه مو خوښه وی (څه چه مو زړه غواړی) پریمانه او ننوځئ! په دروازه (د دی ښار) کښی سجده کوونکی او ووائ! (ای ربه وبخښه زمونږ ګناهونه!) چه وبخښو تاسی ته ګناهونه د تاسی. او ژر ده چه زیات به کړو نیکانو ته (اجر).

تفسیر: کله چه بنی اسرائیل په دی پاس ډاګ کښی له ډیرو ګرځیدلو څخه تنګ شول او د ډیر «من» او «سلویٰ» له خوړلو ستړی شول، نو پر دوی امر وشو چه په هغه ښار کښی ننوځئ! چه نوم ئی (اریحا) ؤ، او په هغه کښی د «عمالقه» قوم چه د (عاد) له قومه څخه وو هستوګنه

						Contraction of the local division of the loc

فَبَكَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوُاقُولاً غَبْرَ الَّذِى قِيلَ لَهُمُ فَأَنزُ لَنَاعَلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجُزًا

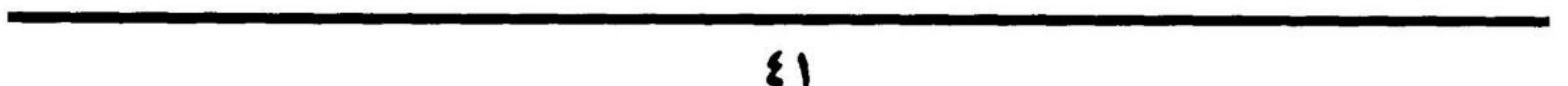
پس بدله کړه هغو کسانو چه ظلم ئی کړی وو (په خپلو ځانو) خبره په بل شان له هغی خبری څخه چه ویلی شوی وه دوی ته پس نازل کړ مونږ پر هغو کسانو چه ظلم ئی کړی ؤ عذاب له (طرفه) د آسمانه په سبب د دی چه وو دوی چه سر به ئی غړاوه (د الله له فرمانه).

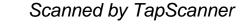
تفسیر: داسی تبدیلی ئی پکښی وکړه چه د «حطة» په ځای ئی د ټوکو او مسخرو په ډول (طریقه) (حنطة) وویل(چه معنی ئی غنم دی) او د سجدی په ځای به په خپلو کوناټیو ښوئیدل، کله چه هغه ښار ته ورسیدل، نو په هغوی کښی طاعون ورګډ شو او په یوه ماسپښین کښی اویا زره یهودان مړه شول.

وإذاشتسقى موسى لقويه فقلنا اخرب تعصاك الحجر فأنفجرت منه اثنتاعشرة عينا

او (یاد کړئ!) هغه وخت چه اوبه وغوښتی موسٰی خپل قوم ته (په میدان د تیه) پس وویل مونږ (موسیٰ ته) چه ووهه په همسا خپلی سره تیږه (ګټه) (نو چه ویی وهله تیږه) (ګټه) پس وخوټیدلی (روانی شوی) له هغی تیږی (ګټی) څخه دوولس چینی

تفسیر: دا قصه هم د هغه میدان ده، کله چه هغوی اوبه ونه میندلی، نو موسٰی علیه السلام پر

البقرة (٢)							جزء(١)
				2222	12 /12/20	- 144 - 11	

یوه تیږه (ګټه) باندی خپله همسا ووهله، نو دوولس چینی وبهیدی، حال دا چه د بنی اسرائیلو قبیلی هم دوولس دی، د ځینو قبیلو سړی زیات او د ځینو قبیلو سړی لږ وو، د هر قوم په تناسب یوه چینه وه او د پیژندګلوی نښه ئی هم دغه موافقت ؤ یا داسی ټاکلی (مقرر) شوی وه چه د دی تیږی (ګټی) له فلانی خوا څخه چه په فلانی لوری کومی اوبه بهیږی، هغه به د فلانی قوم اوبه وی، هغه لنډ نظره چه له هسی معجزاتو ځنی انکار کوی نو (سړی نه دی دوی دی چپ له سړیتوبه) وګورئ! چه «مقناطیس» په څه ډول (طریقه) سره اوسپنه خپل لوری ته کشوی (راکاږی) نو دی تیږی (ګټی) ته هم الله تعالیٰ هسی یو قوت وربښلی ؤ چه له هر لوری ځنی به ئی اوبه ځان ته کشولی (راښکلی) او بیا به ئی خپلو شاوخواوو ته بهولی.

قَلُعَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَنْتَرَبَهُ مُوْكُوا وَاشْرَبُوا مِنَ رِّذُقِ الله وَلَاتَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ©

په تحقیق سره وپیژانده هر قوم ځای د اوبو څښلو خپلو (وویل مونږ) خورئ! او څښځ! له (خاص) روزی د الله څخه (بی له واسطی د اسبابو) او مه تیریږﺉ له حده په ځمکه کښی حال دا چه ورانی کوونکی اوسځ تاسی (په خپلو فساد اچولو سره)

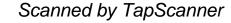
تفسیر: یعنی بیا الله تعالیٰ وفرمایل چه له «من» او «سلویٰ» ځنی خورئ! او د دغو چینو له اوبو ځنی څښځ! او په جهان کښی فساد مه اچوئ!

چه له غيبه نه دررسی خواړه ډير = هوښيار اوسه چه له ميچه نه شی تير په ګناه سره بنديږی نعمتونه = په ګناه سره زياتيږی زحمتونه

وَإِذْ قُلْنُمُرْيِمُوْسَى لَنُ نَصْبِرَعَلَى طَعَامِرِ وَاحِدٍ فَادْعُلْنَارَبَّكَ يُخْرَجُ لَنَامِتًا تُنْبِتُ الْأَرْضُ مِنَ بَقْلِهَا وَقِتَّالِهَا وَفُوْمِهَا وَعُوْمِهَا وَعَدَسِهَا وَ بَصَلِهَا

او (يادكړئ!) هغه وخت چه وويل تاسي اي موسىٰ! هيڅكله صبر نشو كولى

	-			

مونږ پر طعام يو (قسم د من او سلوی) باندی پس وغواړه زمونږ لپاره له خپل پروردګار نه چه راوباسی مونږ ته له هغو شيانو څخه چه زرغونوی ئی ځمکه له سابو (ساګو) د دی او له بادرنګو (ترو) د دی او له هوږی (يا غنمو يا نخودو) د دی او له نسکو د دی او له پيازو د دی

تفسیر: دا قصه هم د همغه میدان ده، بنی اسرائیلو چه د هغو غیبی طعامو له خوړلو څخه ماړه شول نو ئی په داسی وینا سره شروع وکړه «مونږ په یوه راز (قسم) خوړو صبر نشو کولی، مونږ ته له ځمکی ځنی پیدا شوی شیان لکه غلی، دانی، ترکاری سابه او نور شیان په کار دی».

قَالَ أَتَسْتَبُكُونَ الَّذِي هُوَ أَدُنْ بِالَّذِي هُوَ خَيْرُ

نو وویل (موسیٰ) آیا بدلوئ! (آخلئ!) تاسی هغه شی چه هغه ناکاره دی په هغه شی چه هغه ډیر غوره دی.

تفسیر: یعنی هغه (من ـ ترنجبین) او (سلویٰ ـ مرځان) چه له هره حیثه تاسی ته ښه دی په هوږو پیازو او نورو سره ئی ولی بدلوئ؟

إِهْبِطُوْامِصُرًافَاتَ لَكُوْمَاسَالُنُوْ

(کله چه مو داسی وکړل نو) کوز شځ (د شام له تیه نه) یوه ښار ته پس بیشکه تاسی ته دی هغه شی چه غواړځ ئی

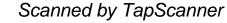
تفسیر: که ستاسی زړه هم داسی شیانو ته کیږی نو کوم ښار ته لاړ شئ چه ستاسی دا مطلوبه شیان تول درورسیږی لکه چه بیا هم داسی وشول.

وضربت عليهم الباتة والمسكنة وباؤوبغض إسى الله

او مقرر کړی شو پر دوی (د نعمت د کفران او په خپل قسمت د نارضایۍ په سبب) ذلت او محتاجۍ او اخته شول دوئ په غضب له (جانبه د) الله

تفسیر: ذلت او خواری هم دا ده چه یهودان تل د مسلمانانو او نصاری ؤ رعیت او محکوم دی، که څه هم له دوی سره ډیر مال وی، خو د پت او عزت خاوندان نه بلل کیږی نو دا مال د هغو

23

جزء(١)

د خوارئ سبب او د دوی د ځمان وبال کرځی، یهودان له حکومت او خپلواکئ ځمنی چه د پت او عزت سبب دی بیخی بی برخی دی او په مالی حیثیت کښی هم دوی اول د مال په قلت کښی اخته دی، که یو نیم سړی ئی مال هم لری نو دی د نورو له ویری هغه نه شی څرګندولی او تل خپل ځان مفلس او حاجتمند ښکاره کوی، د ډیر حرص او بخل له امله (وجی) له محتاجانو څخه بدتر په نظر راځی، ځکه چه اصلی غنا د زړه غنا ده، کله چه الله تعالیٰ د زړه قناعت او غنا له دوی څخه اخیستی ده نو ځکه دوی خوار او محتاج ښکاری، ولی چه دوی له هغه عظمت او عزت څخه چه الله تعالیٰ دوی ته وربخښلی ؤ مخونه واړول او رجوع ئی تری وکړه، نو د الله تعالیٰ په دی قهر او غضب اخته شول.

> چه د خدائ په نعمت څوک شی نارضا م

کنج به ئی درومی رنځ به مومی شی اخته په غم بلا

ذلِكَ بِأَنَّهُمُ كَانُوْا يَكَعُمُونَ بِالِتِ اللهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِ بِّنَ

بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَاعَصَوًا وَكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ١

دا (خواری او عاجزی) په سبب د دی وه چه بیشکه دوی وو کافران (منکران) په آیتونو (احکامو) د الله او وژل به ئی انبیاء (لکه شعیب، زکریا او یحییٰ) په ناحقه سره دا (کفر او قتل) په دی سبب ؤ چه سرکشی ئی کوله (له احکامو د الله نه) او وو دوی چه له حدودو به تیریدل (د عصیان په سبب).

تفسیر: یعنی د دی ذلت او مسکنت او د الهی غضب باعث د دوی کفر او د انبیا**ز** علیهم السلام وژل وو او د کفر او قتل باعث، الله تعالیٰ د احکامو مخالفت او نافرمانی او شریعت له حدودو څخه وتل وو.

إِنَّالَانِينَ الْمُنُواوَالَّذِينَ هَادُواوَالنَّصْرَى وَالصَّبِينَ مَنُ امْنَ بِاللهِ وَالْيُومِ الْخِرِوعِيلَ صَالِحًا فَلَهُ وَاجْدِهُمُ عِنْدَارَتِهِمْ وَلَاخُونُ عَلَيْهِمُ وَلَاهُمْ يَحْزَنُونَ ®

	٤٤	
	6.6	
		Coordina de la

جزء(١)

بیشکه هغه کسان چه ایمان ئی راوړی دی او هغه کسان چه یهودان شوی دی او نصرانیان او بی دینان هر هغه چا (له دوی ځنی) چه ایمان راوړی دی په الله او په ورځ د قیامت باندی او عمل ئی کړی دی د نیکو (سم له محمدی شریعت سره) نو وی به دوی ته ثواب د دوی په نزد د رب د دوی او نه به وی (هیڅ قسم) ویره په دوی باندی او نه به دوی هیچیری خپه کیږی (په وخت د جزا کښی).

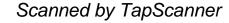
تفسیر: یعنی دا عنایت په کومی خاصی فرقی پوری موقوف نه دی، یقین راوړل شرط دی، نیک عمل چه د هر چا په برخه شو همغه ثواب به مومی، نو ځکه ئی وفرمایل چه بنی اسرائیل په دی خبره مغرور وو چه «مونږ د انبیاؤ اولاده یو مونږ له هره خوا الله تعالیٰ ته نژدی او ښه یو». (فائده): د حضرت موسیٰ علیه السلام امت ته (جهود) یا (یهود) او د حضرت عیسیٰ علیه السلام امت ته (نصاریٰ) یا (ترسا) وایی. «صابئین» داسی یوه فرقه ده چه هغوی په خپل کمان سره ښه ښه شیان له هره دینه خپلو ځانو ته غوره کړی دی. لکه چه دوی حضرت ابراهیم علیه السلام منی، د پرښتو عبادت کوی، زبور لولی، د کعبی شریفی په لوری لمونځ کوی.

ۅٳۮٳڂڹؙڹٵڡؚؽڹٵۜڡٞڲؙۄؙۅۜڒڣؘۼڹٵڣۅ۬ۛڠڲۿ۠ٳڶڟۅۘۯڂڣؙڹؙۅٛٳڡٵۜٵؾؽڹڮۿڔۣڣۊۜۊۣٳڎڮۯۅٛٳڡٵڣؽڮ ڵۼڵڴۄڗؾؿۊ۠ۅڹ

او (یاد کړئ!) هغه وخت چه واخیست مونږ محکم عهد ستاسی څخه او پورته کړ مونږ په سر ستاسی د طور (غر) واخلیځ هغه څه (احکام) چه درکړی دی مونږ تاسی ته په ښه کوښښ سره او یاد کړئ هغه (احکام) چه په هغه کښی دی دپاره د دی چه تاسی ځانونه وساتیځ (له ګناهونو څخه).

تفسیر: وایی کله چه «توریت» نازل شو نو بنی اسرائیلو له شرارته وویل د «توریت» حکم دروند او مشکل دی، د هغه تعمیل زموند له لاسه نه دی پوره د دی وینا له امله (وجی) الله تعالیٰ یوه غره ته امر وکړ چه د دوی په سرونو باندی راټیټ شی، نو په شاوخوا کښی ئی اورونه بل شول او دوی ته هیڅ یو داسی فرصت او موقع پاتی نه شوه چه د (توریت) له منلو نه سر وغړوی نو ئی مجبوراً د هغه احکامو ته غاړه کښیښوده، پاتی شوه دا شبهه چه د «توریت» په منلو کښی د هغوی په سر باندی د غره ځړیدل څرګنده اکراه او اجبار دی چه د منگریک الایک الایک او آیت څخه چپ او د تکلیف له قاعدی نه بیخی خلاف دی، ځکه چه د تکلیف بناء خو په

20

البقرة (٢)	جزء(۱)

اختیار باندی ده او اکراه له اختیار سره مناقضه ده. نو د دی شبهی ځواب دا دی چه بنی اسرائیلو د موسٰی علیه السلام دین لا له پخوا څخه منلی ؤ او څو څو ځلی ئی له حضرت موسٰی علیه السلام ځنی غوښتنه کړی وه چه «کوم هسی آسمانی کتاب مونږ ته راوړئ چه مونږ د هغه په احکامو عمل وکړو!» او پر دی باندی ئی معاهده سره کړی وه، نو کله چه «توریت» راغی او هغوی ته ور وسپارل شو، عهد ماتولو ته ئی ملاوی وتړلی، دلته پر دوی باندی د غره تعلیق د وعده خلافی له امله (وجی) وشو نه د موسی علیه السلام د دین د نه منلو له سببه.

ؿڔ ؿۊڒۅڷؽڹۄٛۻۜڹۼڔۮڸڬٷڵٷڒٳڣۻۘڵٳٮڵڮ؏ڮؽڮۄۅڔ؞ڔڔ؞ڔ؋؉؋؋ؿۄۺٵڷڂڔڔؽ٠

بیا شا کړه تاسی (د الله له فرمانه وګرځیدئ) پس له دغه عهده نو که چیری نه وی فضل د الله پر تاسی او رحمت (مهربانی) د ده (د توبی په قبلولو او یا تاسی ته د محمد په درلیږلو) نو هرومرو (خامخا) به شوی وئ تاسی له زیانکارانو څخه.

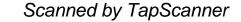
تفسیر: یعنی وروسته له عهد او میثاقه بیا له خپلو خبرو نه واوښتئ، که د الله تعالیٰ فضل په تاسی باندی نه وی شوی نو بیخی به پنا کیدئ یعنی په همغه وخت کښی به هلاکیدئ یا دا چه سره له توبی او استغفاره او د آخرالزمان نبی صلی الله علیه وسلم له متابعته سره به مو هم هغه ګناهونه نه معافیدل.

وَلَقَدَا عَلَيْ تُمُوالَانِ يَنَ اعْتَكَ وَامِنْكُمُ فِي السَّبُتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَسِبِ يُن

او خامخا په تحقیق سره ښه پیژندلی دی تاسی هغه کسان چه تجاوز ئی کړی وو له تاسی څخه (د ماهیانو په ښکار) په (ورځی د) شنبی کښی نو وویل مونږ دوی ته چه شیځ! بیزوګان ذلیلان (خوار شوی).

تفسیر: بنی اسرائیلو ته په «توریت» کښی حکم شوی ؤ چه «د شنبی ورځ عبادت ته مقرره ده، په دی ورځ کښی د ماهی (کب) ښکار مه کوئ،!» دی خلقو په چل او فریب سره د شنبی په

2			

ورځ هم ښکار کاوه، نو الله تعالیٰ دوی مسخ کړل او د هغوی صورتونه ئی د بیزوګانو په شان واړول، په دوی کښی که څه هم انسانی پوهه او شعور ؤ او یوه به بل ته کتل، مګر خبری ئی نه شوی سره کولی او ژړل به ئی، له دری ورځو وروسته تول مړه شول، دا واقعه د داؤد علیه السلام په زمانه کښی شوی وه، د دی پیښی تفصیل د **«الأعراف»** په سورت کښی راځی.

فجعلنها نكالإلمابين يكاوما خلفها وموعظة للنتقين

نو وګرځاوه مونږ دا، (عقوبت او مسخه) عبرت پند دپاره د هغو خلقو چه حاضر وو (د دی عقوبت په زمانه کښی) او دپاره د هغو خلقو چه وروسته له دی (عقوبت څخه تر قیامته راځی) او پند دپاره د پرهیزګارانو.

تفسیر: یعنی دا واقعه او عقوبت مو د خوف، ویری او د عبرت باعث وګرځاوه چه ټول وړاندنی او وروستنی خلق تری پند واخلی «یعنی هغه کسان چه دا واقعه ئی په خپله لیدلی ده، یا ئی وروسته آوری» یا دا عبرت د هغو خلقو له پاره دی چه ښار ته مخامخ یا ئی شاته پراته دی.

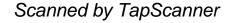
وَإِذْ قَالَ مُوسى لِقَوْمِ إِنَّ اللهَ يَامُرُكُمُ أَنْ تَذْ بَحُوَابَقَرَةُ *

او (یاد کړه ای محمده!) هغه وخت چه وویل موسٰی قوم خپل ته چه بیشکه الله امر کوی تاسی ته چه حلاله کړئ یوه غوا (چه قاتل درمعلوم شی)

تفسیر: یعنی یاد کرئ هغه وخت چه په بنی اسرائیلو کښی یو سری (عامیل) نومی ووژل شو او د هغه وژونکی نه ؤ معلوم او دوی هغه یو په بل باندی سره اړاوه نو له حضرت موسٰی علیه السلام څخه ئی غوښتنه وکړه چه د ده قاتل رامعلوم کړه! نو حضرت موسٰی علیه السلام وفرمایل «د الله تعالیٰ دا امر دی چه یوه غوا حلاله کړئ او د هغی یوه توته په هغه مړی ووهئ! نو دا مړی به ژوندی شی او خپل قاتل به په خپله دروښیی». الله تعالیٰ په هم دی ډول (طریقه) هغه مړی ژوندی کړ او هغه خپل قاتل چه وارث ئی ؤ وروښود چه د ده د مال په طمع ئی وژلی ؤ په نتیجه کښی قاتل په قصاص ورسید او ورئه ئی له میراثه محروم شول.

تَالْوَ*ا*ٱتَتَخِذُنَاهُزُوُا

وویل (بنی اسرائیلو) آیا کرځوی ته مونږ مسخره؟

تفسیر: یعنی له مونډ سره مسخری کوی؟ ځکه چه په حلالولو د غوا کله قاتل معلومیږی او مونډ دا نه لیدلی دی او نه مو آوریدلی دی چه د غوا د غوښی د یوی ټوټی له وهلو څخه به مړی ژوندی کیږی.

قَالَ آعُوْذُ بِاللهِ آنَ أَكُوْنَ مِنَ الْجُهِلِينَ @

وويل (موسىٰ) پنا غواړم په الله له دی نه چه شم له ناپوهانو (مسخره کوونکو څخه).

تفسیر: یعنی ټوکی او مسخری کول د ناپوهانو او جاهلانو کار دی په تیره بیا دا کار په شرعی احکامو کښی نشته او له (نبی) څخه هیڅکله کیدونکی نه وی.

قَالُواادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنُ لَّنَامَاهِ

وويل (بنی اسرائيلو) چه وغواړه دپاره زمونږ له پروردګار خپل چه بيان کړی مونږ ته چه څنګه ده هغه غوا

تفسیر: یعنی څرنګه ده هغه غوا چه مړی پری ژوندی کیږی، یعنی د هغی عمر څومره دی؟ او د هغی حالات څرنګه دی؟ زړه ده که وړه ده؟ او په څه ډول (طریقه) ئی ومومو؟

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَرُ لَأَلَا فَارِضٌ وَلَا بِكُرْ

عَوَانْ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوْ إِمَاتُوْمُرُونَ قَالُوا

وویل (موسٰی) چه بیشکه اللہ وایی بیشکه هغه یوه غوا ده چه نه ډیره زړه ده او نه ډیره وړه ده میانه حاله ده په منځ د دغو (زوړوالی او وړوکوالی) کښی پس وکړئ هغه څه چه پری مامور شوی یئ! بیا وویل

تفسير: يعنى هغه غوا حلاله كرئ.

			100

		L	
•	,	٠	

ادُعُ لَنَارَبِّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَالُونُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَابَقُرُةُ صَفْرًا وَلَخَافِعُ لَوَنَّهُا تَسُرُّ النُّظِرِينَ @ قَالُوا دُعُ لَنَارَيَّكَ يُبَيِّنُ لَنَا مَاهِي

(بنی اسرائیلو) چه وغواړه (ای موسٰی) دپاره زمونږ له پروردګار خپل چه بیان کړی مونږ ته چه څرنګه دی رنګ ئی وویل (موسیٰ) چه بیشکه الله وایی بيشكه هغه يوه غوا ده زيړه چه تک زيړ دى رنګ ئي چه خوشالوى (زړونه د) ليدونكو وويل (بني اسرائيلو) چه وغواړه دپاره زمونږ له پروردګار خپل چه بیان کړی مونږ ته چه څه قسم ده دغه غوا؟ (کارکوونکی ده که صحرایی ده؟)

تفسیر: یعنی په ښکاره ډول (طریقه) سره ئی راوښیی چه هغه غوا څه قسم ده او د څه کار دياره ده.

إِنَّ الْبَقَرَتَيْبَهُ عَلِيْنَا وَإِنَّالَ شَأَءَاللهُ لَهُمْتَكُونَ قَالَ إِنَّهُ

بیشکه غوا شبهه اچولی پر مونږ (ځکه زیړی او ځوانی غواګانی ډیری دی) او بیشکه مونږ که اراده وکړی الله هرومرو (خامخا) لارموندونکی یو. وویل (موسٰی) بیشکه اللہ

تفسیر: یعنی د دغی غوا یا قاتل موندونکی یو. په حدیث کښی راغلی دی چه که «انشا<u>،</u> الله» ئې نه وې ويلي، نو هيچيرې به ئې دغه غوا نه وه موندلي.

که «استثنا» دوی نه وی کړی په دی وار = همیشه به «تشابه» وه په دوی بار وليکن د «استثناء» په برکت = لار موندونکی کړل مقصود ته کردګار

يَقُولُ إِنَّهَابَقَرَةٌ لَا ذَلُولُ تُبِيْرُ الْأَصْ وَلَاتَمْقِي الْحُرُبَّ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةً فِيهَا

29

وایی بیشکه دا یوه غوا ده چه نه ربړ (تکلیف) ایستونکی ده چه قلبه کوی ځمکه او نه اوبه کوی (په ارټ سره) کښت، (فصل) ساتلی شوی ده (له کارونو، عیبونو یا له نورو رنګونو) نشته هیڅ یو داغ په رنګ د دی کښی.

تفسیر: یعنی په اعضا**ؤ** کښی ئی هیڅ نقصان نشته او په رنګ کښی ئی د بل کوم رنګ هیڅ یو داغ او خال نشته، بلکه تکه زیړه ده.

قَالُواالْنَ جِئْتَ بِالْحَقْ فَنَ بَحُوْهَا وَمَا كَادُوَا يَفْعَلُونَ ٥

وویل (بنی اسرائیلو موسٰی ته چه) اوس دی راوړه روښانه خبره نو حلاله کړه دوی هغه غوا او نه وو نژدی دوی (دی خبری ته) چه دا کار به ئی کړی وی. (د قیمت له ډیر والی یا د قاتل د پیدا کیدلو له شرمه).

تفسیر: دا غوا د داسی یوه نیکبخت سړی وه چه د خپلی مور خدمت به ئی زیات کاوه خلقو هغه غوا له ده نه په دومره سرو زرو سره واخیسته چه د هغی غوا په پوستکی کښی ځائیدل او بیا ئی حلاله کړه، دوی داسی نه ګڼل چه دا غوا به په دومره ګران قیمت سره په لاس راځی او که پوهیدلی وی نو نژدی وو چه لاس ئی ترینه اخیستی وی.

وَإِذْ قَتَلْتُمُونَفْسًا فَادْرَءَتُمُ فِيهَا وَاللهُ مُخْرِجُ مَّا كُنْتُمُ تَكْتُبُونَ ﴾

(او یاد کړئ!) هغه وخت چه مړ کړ (پلرونو) ستاسی یو سړی نو په جګړه شوئ په هغه (مقتول) کښی او الله ښکاره کوونکی دی د هغه شی چه وئ تاسی چه پټاوه به مو هغه (قتل)

تفسیر: یعنی ستاسی پلرونو (عامیل) وژلی ؤ، بیا ئی د هغه وژل یو په بل اړول او هغه شی چه تاسی پټاوه یعنی ایمانی ضعف یا د وژونکی احوال الله تعالیٰ درښکاره کړ.

فقلنا اخربو لأببغضا

نو وويل مونږ چه ووهۍ دا مړی په يوی بوټی د غوا (بيا ژوندی شو هغه مقتول)

A 2.5 M 20		

Scanned by TapScanner

البقرة (٢)	جزء(١)

تفسیر: یعنی کله چه ئی د هغی غوا یوه ټوټه غوښه په هغه مړی ووهله هغه مړی د پاک الله په حکم ژوندی شو او وینی د هغه له پرهارو څخه وبهیدی او د خپل وژونکی نوم ئی وروښود چه د هم دغه مقتول وریرونه وو، او د خپل تره د مال او میراث په تمه ئی په بیدیا (صحرا) کښی هغه وژلی وو وروسته له هغه چه ژوندی شو او خپل قاتلان ئی وښودل، بیرته ولوید او مړ شو.

كَنْ لِكَ يُحْي اللهُ الْهَوْتِي وَيُرِيَكُمُ الْبِتِهِ لَعَكَّمُ تَعْقِلُونَ®

هم داسی (لکه چه عامیل ئی ژوندی کړ) ژوندی کوی الله مړی (په قیامت کښی) او درښیی تاسی ته آیتونه د (قدرت) خپل لپاره د دی چه تاسی غور وکړئ!

تفسیر: یعنی هم داسی چه هغه مقتول ئی ژوندی کړ، الله تعالیٰ په خپل کامل قدرت د قیامت په ورځ کښی ټول خلق هم ژوندی کوی او د خپل کامل قدرت آیتونه تاسی ته درښیی څو تاسی غور وکړئ او وپوهیږئ چه پاک الله مړی هم ژوندی کولی شی.

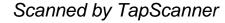
تْحَرَقْسَتُ قُلُوْ لِكُمُرْمِّنْ بَعُبِاذَلِكَ

بیا سخت شول زړونه ستاسی پس له دغه (ژوندی کولو د مړی)

تفسیر: یعنی «عامیل» له ژوندی پاڅیدلو نه وروسته، مطلب دا دی چه د قدرت د هسی آیاتو له لیدلو څخه وروسته هم ستاسی زړونه پاسته نشول.

فَهِى كَالْحِجَارَةِ أَوْالْتَنْتُ فَسُوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحَجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُمِنُهُ الأنفر وإتّ مِنْهَالما يَشْقَقُ فَيَخُرُجُ مِنْهُ الْمَآعُ وَإِنَّ مِنْهَا لمَايَهُبِطُمِنُ خَشْيَةِ اللهِ وَمَاللهُ بِغَافِلٍ عَمَّاتَعُهُ لَوْنَ

نو دغه (زړونه) په مثل د تيږی (ګټی) دی (په سختوالی کښی) بلکه ډير زيات دی په سختوالی کښی. او بيشکه چه له ځينو تيږو (ګټو) ځنی خامخا

هغه دی چه خوټیږی (بهیږی) له هغو څخه لویی لویی ویالی او په تحقیق سره ځینی له دی تیږو (ګټو) څخه خامخا هغه دی چه چوی نو راوځی له هغو څخه اوبه او بیشکه ځینی له دی تیږو (ګټو) څخه خامخا هغه دی چه رارغړی (د غره له سره) له ویری د الله او نه دی الله بی خبر له هغه څه چه کوئ ئی تاسی (ای یهودانو!).

تفسیر: یعنی له ځینو تیږو (ګټو) څخه ډیری ګټی (فائدی) رسیږی چه ډیری اوبه او ویالی ور څخه وځی او له ځینو تیږو (ګټو) څخه لږ اوبه وځی او د هغه ړومبنی قسم په نسبت لړی فائده ورڅخه اخیسته کیږی که څه هم له ځینو تیږو (ګټو) څخه چاته څه فائده نه رسیږی خو په هغو کښی یو ځانته اثر او تأثر موجود وی، مګر د دوی زړونه له دی دری ډولو (قسمه) تیږو (ګټو) څخه سخت دی. نه په هغو کښی څه فائده او نه پکښی د خیر کومه خبره شته. ای یهودانو! الله تعالیٰ ستاسی له اعمالو څخه هیڅکله بی خبر نه دی.

ٱفْتَظْهَعُوْنَ أَنْ يَوْمِنُوْ الْكُرُوقَكُ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمُ كَمَعُوْنَ كَلْمَ اللهِ نُقْرَجُكُونَهُ مِنْ بَعْبِ مَاعَقَلُوْهُ وَهُمُ يَعْلَمُوْنَ ٥٠

آیا نو تمه کوئ تاسی (ای مسلمانانو) چه ایمان به راوړی دوی (په وینا ستاسو او بیشکه چه وه یوه ډله (د پخوانیو) له دوی چه اوریده به ئی کلام د الله بیا به ئی اړوله هغه خبره وروسته له هغه چه پوه به شول په هغی حال دا چه دوی به پوهیدل (په دی تحریف او افتراء)

تفسیر: له فریق څخه هغه خلق مراد دی چه د طور غره ته له موسٰی علیه السلام سره د الله تعالیٰ د خبرو د اوریدلو له پاره تللی و، هغوی د طور څخه د بیرته راتګ په وخت کښی له ځانه داسی خبری تحریف او جوړی کړی او وویل «څه چه مو له لاسه کیږی هغه وکړئ! او په څه چه مو وس نه رسیږی د هغه پریښودل ستاسی په اختیار کښی دی.» ځینی وایی چه د الله تعالیٰ د کلام څخه مراد «توریت» دی. او له تحریف څخه دا مراد دی چه د هغه په آیاتو کښی ئی لفظی او معنوی تحریفونه کول کله به ئی د رسول الله صلی الله علیه وسلم نعت بدلاوه کله به ئی د رجم او نور آیتونه له منځه ایستل.

	A	 	

وإذالقواالآياني امنواقالوا امتاقولذاخلا بعضهم إلى بعض قالوا تعي تؤنهم

ڔؠ؆ڣڗؘٳڵڎؖٵێڮٛٳڸؽٵۼٛۅٛڴۯۑ؋ؚۼڹۘٛۘۘٱۯڗؚڲٝۄٝٳڣڵٳؾؘڡٛۊؚڵۅٛڹ۞

او کله چه ملاقات وکړی (یهودان) له هغو کسانو سره چه مؤمنان دی وایی چه ایمان راوړی دی مونږ او کله چه یوازی شی ځینی د دوی له ځینو نورو سره نو وایی دوی آیا خبروئ تاسی (ای یهودانو) مؤمنان په هغه شی چه پرانستلی دی الله په تاسی (په توریت کښی) د دی لپاره چه جګړه وکړی له تاسی سره مؤمنان په هغه سره په نزد د پروردګار ستاسی آیا نو نه پوهیږی؟ (په دی چه دښمن ته حجت ورښیځ)

تفسیر: د یهودانو منافقانو به د خوشامند په توګه (طور) د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم هغه خبری چه د دوی په مذهبی کتاب کښی وی، مسلمانانو ته ویلی، نورو یهودانو به دوی ملامتول چه «د خپل کتاب سند ولی د نورو په لاسو کښی ورکوئ؟ آیا تاسی په دی نه پوهیږئ چه مسلمانان به ستاسی د پروردګار په مخ کښی په هم دی خبرو پر تاسی الزام اړوی چه یهودان سره له دی چه ګرد سره آخرالزمان رسول الله صلی الله علیه وسلم پیژنی، خو بیا هم ایمان نه راوړی، نو دلته تاسی بی ځوابه کیږئ.»

آولايعكيون آن الله يعكرما يُسِرُون ومَا يُعْلِنُون

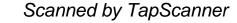
آیا نه پوهیږی دغه (یهودان) چه بیشکه الله عالم دی په هغه څه (کفر او نفاق) چه پټوی ئی دوی او په هغه څه (ایمان) چه ښکاره کوی ئی.

تفسیر: یعنی الله تعالیٰ ته د دوی ټول ظاهری او باطنی احوال معلوم دی او د دوی د کتاب له ګردو حجتو څخه خبر ورکوی او وخت په وخت هغوی پری پوهوی، د رجم آیت اهل کتابو له مسلمانانو څخه پټ کړی ؤ خو الله تعالیٰ هغه مسلمانانو ته ورښکاره او دوی ئی رسوا کړل. دا د هغوی د پوهانو او عالمانو حال ؤ چه له ټولو نه پوه او د کتاب د لوستلو مدعیان وو.

که څوک پټ کړی خپل عمل يايي ښکاره خدای خبر دی هم په پټ هم په ښکاره

03

-1

جزء(١)

وَمِنْهُمُ أُمِّيُّونَ لَايَعْلَمُونَ الْكِتْبَ إِلَّا أَمَانِ قُوْلَنَ هُوَ إِلَّا يَظُنُونَ

او ځينې له دغو (يهودانو) څخه آميان دی چه نه پوهيږی په کتاب (توريت) باندی مګر خو (پوهيږی) په هيلو (آرزوګانو) د خپلو نفسونو او نه دی دوی مګر خو بې دليله ګمان کوي.

تفسیر: او هغه کسان چه جاهلان دی هغوی خو په هیڅ نه پوهیږی چه په «توریت» کښی څه شی لیکل شوی دی؟ مګر په هغو څو آرزوګانو خبر دی چه له خپلو پوهانو څخه ئی په دروغو اوریدلی ده لکه چه وایی جنت ته به بی له یهودانو بل څوک نه ورننوځی زمونږ پلرونه او نیکونه هرومرو (خامخا) زمونږ له پاره مغفرت غواړی. دا د هغوی هسی بی اصله خیالات دی چه هیڅ دلیل ورته نه لری.

ڣؘۅؙٮؙۣڵٛڷؚڵڹؚؽؘؽڲڎؖٷؚڹٳڮڹڔٵؽؚٮؚؽڡؚۣڞؘۛؿٚۄؿ ڹ؋ڹٛؠڹۜٵۊؘڸؽڵڐڣۅؙؽڵۿۄٞڟؚۣؾٵػڹۘؾۘٵؽٮؚؽڡۣۿۅؘۊؽڵڵۿۄٞڟۣؾٵڲڛٛڹ۠ۅٛڹ

نو عذاب (هلاک او خرابی) دی له پاره د هغو کسانو چه لیکی کتاب (له خپله ځانه) په لاسو خپلو بیا وایی دغه (محرفین خلقو ته) چه دا (لیکل شوی) له نزده د الله دی له پاره د دی چه واخلی په دغه کتاب (اړولی) لیک قیمت لږ نو (عذاب هلاک او) خرابی ده دوی ته له سببه د هغه شی چه لیکلی دی لاسو د دوی او بیا خرابی ده دوی ته له سببه د هغه کار چه کوی ئی (چه رشوت اخیستل دی)

تفسیر: دا هغه کسان دی چه هغوی د عوامو جاهلانو په مذاق او خوښه سره سمی خبری له خپل لوری جوړی او لیکی ئی او الله تعالیٰ ته ئی نسبت کوی مثلاً په «توریت» کښی لیکلی ؤ چه آخرالزمان رسول صلی الله علیه وسلم ښکلی مخ، تکی توری ګڼی ولول تاو شوی څڼی، توری سترګی، میانه قد، غنم رنګ لری.» دوی هغه خبری واړولی او داسی ئی ولیکل چه «قد ئی اوږد، سترګی ئی شنی او څڼی ئی ساده، سمی او څوړندی او زیړی دی» چه عوام الناس د دوی

the second s		والمحالة فترج عرائكم المتراج			Contraction of the local division of the loc	
						All a set of the set o

0 2

Scanned by TapScanner

جزء(١)

تصديق ونه كړى او د هغوى په دنيوى منافعو كښې څه نقصان پيدا نه شي.

تفسیر: ځینې وایې اوه ورځې او ځینې څلویښت ورځې هومره ورځې چه دوې د خوسې (سخې) په عبادت کښې بوخت وو. او ځينې څلويښت کاله هومره وخت چه دوې د تيه په ميدان کښې سرګردان وو ځينې وايې هر يوه ته دومره وخت اور رسيږي چه په دنيا کښې ئې ژوند کړي وي.

قُلْ أَتَّخَذُ تُمْعِنْ بَاللَّهِ عَهُدًا فَلَنَ يَخْلِفَ اللهُ عَهْدَةُ أَمْرَتَقُولُونَ عَلَى اللهِ مَا لَاتَعْلَمُونَ

ووایه ته (ای محمده ! دوی ته) آیا اخیستی دی تاسی له نزد د الله عهد (چه عذاب به نه درکوی؟) نو له سره مخالفت نه کوی الله له عهد خپل یا وایئ (او جوړوئ) په الله هغه (دروغ) خبره چه نه پری پوهیږئ (بلکه داسی نه دی لکه چه تاسی وايع)

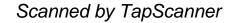
تفسير: يعنى دا خبره بيخي غلطه ده چه يهودان به تل په دوزخ كښي نه پاتي كيږي ځكه د «خلودفی النار» او د «خلود فی الجنة» هغه کلیه قاعده چه وروسته له دی څخه ئی بیان فرمایی له ټولو سره به سم له هغی قاعدی سره معامله کیږی او یهودان له دغی عمومی قاعدی څخه نه شی وتلی.

بَلْمُنَ كُسَبَ سَيِّبَةً وَآحَاطَتَ بِهِ خَطِيْتَهُ بلکه (رسیږی تاسی ته دائمی اور) هر چا چه کسب کړه بدی او چاپیره شوه پر ده ګناه د ده (چه تر مرګه پوری کفر دی)

تفسیر: د ګناه احاطه کول یا له چا ځنی چار چاپیر ګناه تاویدل دا معنی لری چه ګناه په هغه

00

المّ (١) البقرة (٢)

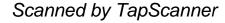
داسی غلبه وکړی چه هیڅ خوا ئی داسی نه وی چه ګناه هلته انبار نه وی تر دی که یوازی د چا په زړه کښی د ایمان او تصدیق لږ اثر وی، هم ګناه په هغه احاطه نه کوی نو دا صورت یوازی په کافرانو صادق کیدی شی او بس.

فَأُولَيْكَ أَصَحْبُ النَّارِ هُوَفِيهَاخُلِدُونَ ٥ وَالَّذِينَ المنواوعملواالطيحت أوليك آصحب الجنتوهم فِيْهَاخْلِدُونَ فَوَرَادُ أَخَذُ نَامِيْنَاقَ بَنِي إِسْرَاءِيْلَ لاتَعْبُ لُونَ إِلَّا اللهُ تَتَوَيالُوَالِلَهُ بِنُو إِلَى أَسْكَا وَذِي الْقُرْبِي وَالْيُتَلَى وَالْمُسْحِينَ وَقُوْلُوْ إِلَى الْ حُسُنًا وَآقِيهُواالصَّلُوةَ وَاتُواالزَّكُوةَ مُحْتَمَ تَوَلِّي تُمُ إِلا قَلِي لَامِنْ حُمُ وَأَنْتُمُ مُوَرِضُونَ @

نو هم دغه کسان صاحبان د اور (د دوزخ) دی، دوی به په هغه اور (د دوزخ) کښی تل وی او هغه کسان چه مؤمنان دی او عملونه کړی دی دوی د نیکی هم دغه کسان صاحبان د جنت دی دوی به په هغه جنت کښی تل وی او (یاد کړه ای محمده!) هغه وخت چه واخیست مونږ عهد محکم له بنی اسرائیلو (اولاده د یعقوب او وویل مونږ دوی ته) چه عبادت مه کوئ! مګر یوازی د الله او (نیکی کوئ) سره له مور او پلار نیکی! او له خاوندانو د خپلوی سره! او له یتیمانو (پلار مړو) سره! او له مسکینانو سره! او ووایی خپلوی سره! او له یتیمانو (پلار مړو) سره! او له مسکینانو سره! او ووایی تولو مقرراتو له رعایت سره) او ورکوئ زکوة بیا وګرځیدئ تاسی (له دی عهده) مګر (ونه ګرځیدل) لږ له تاسی څخه حال دا چه هم دا تاسی مخ ګرځوونکی یئ (له الهی احکامو نه)

تفسیر: یعنی د اللهی احکامو څخه اعراض او مخ اړول، ستاسی عادت بلکه په طبیعت کښی داخل شوی دی.

	227		

وَإِذَا خَنْنَا مِيْنَا قَكُولَا شَفِكُونَ دِمَاءَكُمُ وَلَا يَخْرُجُونَ انفسکو میں دیار کو شرافرز کو اندو کر مردور کا کو کا کون

او (ياد كړئ اى بنى اسرائيلو) هغه وخت چه واخيست مونږ عهد محكم له (يلرونو) ستاسي (يه توريت) چه مه تويوځ وينې تاسې او مه باسځ ځانونه خپل (يعني يو بل په ظلم سره) له کورو ستاسي بيا عهد وکړ (پلرونو) ستاسی حال دا چه تاسی شاهدان یع. په خــپلو نفسونو په دی چه عهد تړلی ؤ پلرونو ستاسی او هم دا مو دین دی.

تفسير: يعنى مه خپل قوم وژنئ او مه ئې له وطنه د باندې شړي.

تُحْرَانُتُوهُؤُلاً عَتْلُونَ أَنفُسَكُمُ وَتَخْرِجُونَ فَرِيقًامِنَكُمُ

مِنْ دِيَارِهِمُ تَظْهَرُونَ عَلَيْهِمُ بِالْإِنْجُوالْعُدُوَانِ

پس (له دی عهده) تاسې هغه کسان يځ چه وژنۍ ځانونه خپل (يو بل سره يا وژنیع غریبان اقربا خپل) او باسئو تاسی یوه ډله خپله (چه مغلوبه شی) له کورو د دوی څخه مرسته (مدد) کوئ يو له بل سره پر دوی باندی په ګناه او ظلم

تفسیر: په مدینه منوره کښې د یهودانو دوی فرقې وی اوله بنې قریظه دوهمه بنې نضیر دوی یو له بل سره جنګیدلی. د مشرکانو هم هلته دوی ډلی وی. اوله (اوس) دوهمه (خزرج) دی دواړو به هم یه خپلو منځو کښی شخړی (جګړی) کولی. د بنی قریظه ملګری د اوس تبر ؤ او د بنی نضير ملګری د خزرج تبر ؤ. د جنګ او جګړی په وخت کښی هره يوه ډله د بلی موافقی ډلی مرستی (مدد) ته ورتله او د هغی اعانت او حمایت به ئی کاوه. کله به چه یوی ډلی پر بلی ډلی نصرت او بری وموند، نو هغه مغلوبه ډله به ئی له وطنه د باندی شړله او د هغو کورونه به ئی لوټل. که کوم سړی به دوی ته په دی جګړو کښی په لاس ورته او بندی کیده به، نو د هغه ملګرو به پیسی سره ټولولی او بسپنه (فدیه) به ئی کوله او هغه به ئی له بنده خلاصاوه لکه چه د دى كيفيت او چارى په نسبت په لاندنى آيت كښى څه اشاره راځى.

	2012	 100		 0. 10.014	- Ci - Ci -		

وإن يَاتُوكُم السري تَفْدُ وَهُمُ وَهُومُ حَرَّمُ عَلَيْكُمُ إِخْرَاجُهُمُ أفتؤمنون ببعض الكتب وتكفرون ببغض

او که راشی دوی تاسی ته بندیان نو فدیه ورکوئ تاسی د دوی په ځای شان دا چه حرام کړی شوی دی پر تاسی ایستل د هغو ایا پس (منئ او) ایمان راوړئ تاسی پر ځینو (احکامو د) کتاب (چه فدیه ده) او کافران کیږئ په ځینو نورو (احکامو د کتاب چه بی ګناه وژنئ په ګناه سره مرسته (مدد) کوئ د دوی مغلوبان له وطنه شړئ).

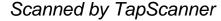
تفسیر: یعنی که د بل تبر او قوم په لاس کښی بندی شئ نو د هغه په خلاصولو کښی په ډیره میړانه (بهادری) ټول سره ولاړیږئ او ملاوی تړئ، مګر په خپله د هغه د وینی د ځبیښلو او مری غڅولو لپاره شنه ناست یئ نو که غواړئ چه د الله تعالیٰ په احکامو باندی عمل او تګ وکړئ ښایی چه په دواړو ځایو کښی له هغه سره معاونت او مرحمت وکړئ او د هغه له اعانت او حمایت څخه سر ونه غړوئ!.

فماجراء من يفعل ذلك مِنْكُمُ الرخونُ في الحيوة التي نيا ويومر الْقِيهَةِ يُرَدُّونَ إِلَى ٱشَكِّ الْعَنَابِ وَمَا اللهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْهَلُونَ @ پس نه ده سزا د هغه چا چه کوی دا (کارونه) له تاسی څخه مګر خو رسوایی ده په ژوند د دنیا کښې او په ورځ د قیامت کښی ګرځول کیږی دوی ډیر سخت عذاب د (دوزخ) ته او نه دی الله غافل له هغه څه چه کوئ ئى تاسى (اى يهودانو!).

تفسیر: یعنی داسی کوئ چه ځینی احکام منئ او له ځینو څخه انکار کوئ نو د دی لپاره چه د ایمان تجزیه ممکنه نه ده نو ځکه د ځینو احکامو منکر هم مطلق کافر ګاڼه شی او د ځینو احکامو په منلو باندی چاته هیڅ ایمان نه په برخه کیږی. له دی مبارک آیت څخه په ښکاره ډول (طریقه) معلومه شوه که کوم سړی ځینی شرعی احکام منی او په متابعت کښی ئی بوخت وی مګر د ځینو هغو احکامو له منلو څخه چه د ده له طبیعت یا عادت یا مقاصدو څخه مخالف وی

	and

0	٨	
	• •	

انکار کوی نو د هغو ځینو احکامو متابعت ده ته څه فانده نه شي رسولي.

تفسیر: یعنی دنیوی ګټه (فائده) ئی د آخرت په مقابل کښی غوره کړه او هغه ئی په دغه بدله کړه، نو له کومو خلقو سره ئې چه تعهد کړی ؤ هغه ئې د دنيوې ګټې له ياره يای (آخر) ته ورساوه او د الله تعالیٰ د احکامو ئی څه پروا ونه کړه، نو د داسی کسانو حمایت او سپارښتنه به د الله تعالیٰ په دربار کښی څوک وکړی شی.

وَلَقَدَاتَيْنَامُوسَى الْكِتْبَ وَقَفْيْنَامِنُ بَعَدٍ لا بِالرَّسُلِ

واتتيناعيكي ابن مرتيح البيني وأتيه نه بروح القلس

او خامخا، بیشکه ورکړی وو مونږ موسیٰ ته کتاب (توریت) او پر له پسی استولی وو مونږ پس له موسیٰ نور رسولان (لکه یوشع، داؤد، سلیمان، یحییٰ او زکریا) او ورکړی وی مونږ عیسیٰ زوی د مریمی ته (معجزی) ښکاره او قوی کړی وو مونږ عِیسیٰ په روح پاک سره (چه جبریل یا انجیل یا اسم اعظم يا عيسوى روح دى).

تفسیر: د مړی ژوندی کول ـ د اکمه او ابرص او د نورو رنځورانو روغول ـ او د پتو خبرو ښوول، د عيسيٰ عليه السلام له ښکاره ؤ معجزو څخه دی له «روح القدس» څخه به حضرت جبرئيل عليه السلام مراد وى چه تل به له مسيح عليه السلام سره ؤ يا به «اسم اعظم» وى چه د هغه په برکت به ئې مړي ژوندې کول.

and the second se		165			10

Scanned by TapScanner

ٱفْكُلْهَاجَاءَكُمُ رَسُولٌ بِهَالاتَهُوْيَ أَنفُسُكُواسْتَكْبَرْتُمْ فَفَرِيقًاكُنَّ بَعُو

آیا نو هر کله چه را به غی تاسی ته کوم رسول په هغو احکامو سره چه نه به خوښول نفسونو د تاسی نو تکبر (لوئی) کوله تاسی (له منلو د هغو احکامو) نو د انبیاؤ یوه ډله مو دروغجنه وبلله تاسی (لکه محمد، عیسیٰ او موسىٰ)

تفسير: لكه چه دوى «حضرت محمد رسول الله ـ حضرت عيسىٰ روح الله او حضرت موسىٰ كليم الله عليهم الصلوٰة والسلام دروغجن وبلل».

وَفِرْيَقًا تَقْتُلُونَ

او بله ډله (د انبياؤ) ووژله تاسې (لکه زکريا، يحيیٰ او شعيب).

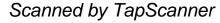
تفسير: لکه چه دوی «حضرت زکريا، يحيیٰ او شعيب عليهم السلام ووژل.»

وَقَالُوا قُلُونُبَا عُلُقٌ بَلَ لَعَنَهُمُ اللهُ بِكُفْرِهِمُ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ٥

او وایی (تمسخراً) زړونه مو په پردو کښی دی (وینا پری اثر نه کوی داسی نه ده) بلکه لعنت کړی دی پر دوی الله په سبب د کفر د دوی نو ډیر لږ (له دوی ځنی) ایمان راوړی.

تفسیر: یهودانو د خپلو نفسونو د ستایلو په وخت کښی داسی ویل چه زمونږ زړونه په غلافو او کڅوړو کښی ساتلی شوی دی او پرته (علاوه) زمونږ له خپل دین څخه بل کوم دین پکښی نشی ننوتلی او نه بله کومه خبره څه اثر ورباندی اچولی شی مونږ د بل چا په چاپلوسی، سحر بیانی او کرشمی نه غولیږو او نه ئی تابعداری کولی شو حق تعالیٰ فرمایی «دوی بیخی دروغ ویونکی دی» ځکه چه دوی د خپل کفر په سبب د الله تعالیٰ له خوا ملعون او د ده له رحمته شړلی شوی دی نو له دی امله (وجی) په هیڅ ډول (طریقه) د حق دین منونکی نه دی او له دوی څخه ډیر لږ کسان د ایمان په دولت مشرف کیږی.

1000	5128			10	 		- Xas (382)/ - 04
			80 C M-			 	

وَلَتَاجَاءَهُ وَكِنْ مِنْ عِنْبِاللهِ مُصَرِّقٌ لِمَامَعَهُ وَل وَكَانُوامِنْ قَبُلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَهَّا جَاءَهُمُ مّاعَرُفُواكُفُرُوايه فَلَعْنَهُ اللهِ عَلَى الْكُفِي أَن

او هر كله چه راغى دوى ته (اهل كتابو ته) كتاب (قرآن) له نزده د الله چه مصدق دى د هغه كتاب چه له دوى سره دى حال دا چه وو دوى پخوا له دى چه فتح به ئى غوښته (له الله په قرآن او محمد سره) په هغو كسانو چه كافران وو نو كله چه راغى دوى ته هغه رسول چه پيژندلى ؤ دوى (هغه رسول د توريت په ستايلو سره) كافران شول پرى نو لعنت د الله دى په كافرانو (چه حق ئى پټ او باطل ئى څرګند كړ).

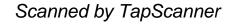
تفسیر: هغه کتاب چه نازل شوی دی قرآن دی او هغه کتاب چه له دوی سره پخوا له دی نه موجود **ؤ (توریت) دی د عظیم الشان قرآن له نزوله پخوا کله به چه یهودان د کافرانو په مقابل** کښی مغلوبیدل نو دعا به ئی کوله او ویل به ئی ای خدایه! د آخرالزمان نبی صلی الله علیه وسلم او د هغه پاک قرآن په برکت چه پر ده به نازلیږی، مونږ ته په کافرانو بری او فتح راکړه، کله چه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مبعوث شو او د هغه د رسالت تولی نښی ئی ولیدلی نو تری منکر او ملعون شول.

بِحُسَبَا شَتَرُوابِ أَنفُ هُورَ أَن يَكُفُرُوا بِمَا أَنزَلَ اللهُ بَعَيّاً ٱنُ يُنَزِّلَ اللهُ مِنْ فَضَلِهِ عَلَى مَنُ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهُ

بد دی هغه څه چه پلورلی (خرڅ کړی) دی دوی په هغه سره ځانونه خپل (او هغه دا دی) چه کافران کیږی په هغه قرآن چه نازل کړی دی الله (دا کفر) په سبب د دی حسد او کینی دی چه (ولی) نازلوی الله له فضله خپله په هغه چا چه اراده وکړی له بندګانو خپلو

تفسير: يعنى هغه شي چه دوى د هغه په بدل كښي خپل ځانونه پلورى (خرڅوى) هغه د سپيڅلي

پاک قرآن په مقابل کښی د کفر او انکار غوره کول دی حال دا چه د دوی دا کفر او انکار هم يوازی د دوی له ضد ـ کينی او حسد نه پيدا شوی دی.

فبأتجؤ بغضب على غضي

نو اخته شول په يوه غضب (چه کفر دی په محمد او قرآن) د پاسه د بل غضب (چه کفر دی په عيسیٰ او انجيل).

تفسیر: یعنی یو غضب دا چه نه یوازی په قرآن، بلکه په خپل کتاب هم سره کافران او منکران شول. او بل غضب دا چه یوازی د حسد او ضد له امله (وجی) ئی د هغه وخت له رسول سره مخالفت وکړ او ورڅنی وګرځیدل.

وَلِلْحُضْ بُنَ عَنَاكَ مُّهُدُنِ

او (مقرر) دی لپاره د کافرانو عذاب سپکوونکی.

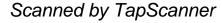
تفسیر: له دی څخه معلومیږی چه هر عذاب د ذلت له پاره نه وی بلکه هغه عذاب چه مسلمانانو ته ورکول کیږی، هغه د دوی دګناهونو له امله (وجی) دی چه تری پاک شی، نه د سپکتیا او تذلیل له پاره یوازی هغه عذاب چه کفارو ته ورکول کیږی هغه د تذلیل عذاب دی.

وَإِذَاقِيْلَ لَهُمُ الْمِنْوَابِمَآ أَنْزَلَ اللهُ قَالُوْانُوُ مِنْ بِمَآ أُنْزَلَ عَلَيْنَا وَيَكُفُرُوْنَ بِمَاوَرًا بَنَا وَهُوَ الْحَقْ مُصَيِّقًا لِمَامَعَهُمُ

او کله چه وویل شی دوی ته چه ایمان راوړئ په هغو (کتابو) چه نازل کړی دی الله وایی دوی ایمان راوړو مونږ په هغه (کتاب) چه نازل کړی شوی دی پر مونږ (یعنی تورات) حال دا چه کافران کیږی په هغه کتاب چه بی له هغه دی یعنی (انجیل او قرآن) حال دا چه دا (نور کتابونه هم) حق دی مصدق دی د هغه کتاب چه له دوی سره دی (چه د الله تعالیٰ له خوا نازل شوی دی)

تفسیر: هغه کتاب چه بی له هغه دی یعنی «انجیل» او «قرآن» او هغه چه نازل شوی دی پر

line of the second s			

مونږ يعنی «توريت» مطلب دا چه پرته (علاوه) له «توريت» څخه له نورو کتابو څخه په ښکاره ډول (طريقه) منکران دی «د قرآن» او «انجيل» منونکی نه دی. حال دا چه دا کتابونه هم رښتيا حق او د «توريت» تصديق کوونکی دی.

قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِياءَ اللهِ مِنْ قَبُلُ إِنْ كُنْ تُمُ مُؤْمِنِينَ @

ووایه (ای محمده! دغو یهودانو ته) نو ولی به وژل تاسی انبیاء د الله (لکه شعیب زکریا او یحییٰ) پخوا (له دی څخه) که چیری وئ تاسی ایمان راوړونکی (په توریت).

تفسیر: یعنی یهودانو ته ووایه «که تاسی په توریت ایمان لرونکی یځ نو بیا مو ولی انبیا، ووژل؟ ځکه چه په «توریت» کښی داسی حکم شته ـ هر هغه نبی چه د «توریت» تصدیق وکړی، تاسی له هغه سره مرسته (مدد) وکړځ او خامخا ورباندی ایمان راوړځ!» او هغه انبیا، مو وژلی دی چه پخوا له دی څخه تیر شوی دی لکه حضرت زکریا او حضرت یحیٰی علیهما السلام چه د (توریت) په احکامو ئی عمل کاوه او د (توریت) د ترویج او تاکید له پاره رالیږل شوی وو. په دی خبره کښی هیڅ ناپوه ته کومه اندیښنه او شک نه پیدا کیږی چه دی پیغمبرانو د توریت تصدیق کاوه.

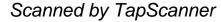
وَلَقَدَ جَاءَ كُمُ مُوسى بِالبَيِّنتِ تُحَراثَخَن تُمُ الْعِجُلَمِنَ بَعُدِه وَأَنتُمُ ظَلِمُوْنَ®

او خامخا په تحقیق سره راوړی وی تاسی ته مولی ښکاره (معجزی) بیا ونیوه تاسی خوسی (سخی) (په خدایی سره) پس د تللو د موسیٰ (د طور غره ته) حال دا چه تاسی وئ ظالمان (پر ځانو خپلو په دی معبود نیولو د خوسی)

تفسیر: یعنی په خپله حضرت موسیٰ علیه السلام چه تاسی د هغه په شریعت باندی قائم یئ او د هغه شریعت له امله (وجی) د نورو شرائعو او حقه ؤ ادیانو څخه انکار کوئ تاسو ته ئی ډیری ښکاره نښی او معجزی دروښودی لکه همساء، یدبیضاء، د سیند څیرول او نور مګر کله چه موسی علیه السلام د څو ورځو له پاره د طور غره ته لاړ نو تاسی د هغه په غیاب کښی خوسی (سخی) خپل معبود وټاکه (مقرر که)، حال دا چه موسیٰ علیه السلام ژوندی او د نبوت خاوند ؤ، نو په هغه وخت کښی پر موسیٰ علیه السلام او د هغه په شریعت ستاسی ایمان چیری و چه نن

المّ (١) البقرة (٢)

د آخرالزمان رسول صلی الله علیه وسلم د بغض، حسد له امله (وجی) تاسی موسوی شریعت داسی ټینګ نیولی دی چه د الله تعالیٰ احکامو ته هم غوږ نه ږدی، بیشکه چه تاسی ظالمان یځ او ستاسی پلرونه او نیکه ګان هم ظالمان وو دا ؤ د بنی اسرائیلو احوال د حضرت موسٰی علیه السلام سره وروسته له دی د (توریت) په نسبت د هغوی د ایمان حالت بیانوی

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيْثَاقَكُمُ وَرَفَعُنَا فَوْقَكُمُ الظور خناؤا مكالتبنكم يقوني واسمعوا فالواسمعنا وَعَصَيْنَا وَاسْرِبُوْإِنْ قُلْوَبِهِمُ الْعِجُلَ بِحُفْرِهِمْ

او (ياد كړئ!) هغه وخت چه واخيست مونږ عهد محكم د تاسى (په منلو د توريت) او پورته كړ مونږ پاس په (سرو) د تاسى د طور (غر) واخلىع هغه (احكام) چه دركړى دى مونږ تاسى ته به ښه كوښينې او واورئ (به تدو

تفسیر: یعنی د توریت د احکامو په نسبت چه کوم احکام درکړی شوی دی هغه په پوره همت او استقلال سره ټینګ ونیسځ! څرنګه چه غر مو په سر ځوړند ؤ، نو د خپل ځان له ویری خو مو تش په ژبه یا په هغه وخت کښی وویل شیمځکا په یعنی د (توریت) احکام مو واوریدل. او په زړه کښی یا وروسته له هغه مو ویل کې تحصیککا په یعنی هغه احکام مو ونه منل. د دی غاړه غړولو بله وجه دا وه چه د صورت خوښولو او ښکاره کتلو مینی د هغوی په زړونو کښی کلک ځای نیولی ؤ او د دوی د کفر له سببه هغه زنګ چه د هغوی په زړونو کښی ؤ، لا داسی ټینګ شو چه بیرته کیدو ئی هیڅ امکان نه درلود (لرلو) بلکه ورځ په ورځ لا پسی زیاتیده.

Scanned by TapScanner

ووایه (ای محمده ! دوی ته) بد دی هغه شی چه امر کوی تاسی ته په هغه (چه کفر دی په محمد او قرآن) ایمان ستاسی که چیری یئ تاسی ایمان راوړونکی. ووایه (ای محمده ! دوی ته) که چیری وی تاسی ته دار آخرنی په نزد د الله په خلوص (او خصوص سره یوازی) بی له (نورو) خلقو نو هیله (تمنا) وکړئ د مرګ که چیری یئ تاسی صادقان (په دعوی د خالصوالی د جنت کښی خپلو ځانو ته).

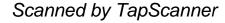
تفسیر: یهودانو به ویل «پرته (علاوه) له مونږ نه به په جنت کښی بل هیڅ څوک نه داخلیږی او مونږ ته هیڅ یو ربړ (تکلیف) او عذاب نشته» الله تعالیٰ فرمایی که په رښتیا سره تاسی جنتیان یځ نو له مړینی څخه ولی ویریږی؟»

څوک چه شمیری ځان رښتیا اهل د جنت . خوښ به ئی نه وی دنیا یځ چرچی راحت دا کسان چه په دنیا کښی بی پروا دی . دوی هرګوره په عقبی وینی زحمت

وَلَنْ يَتَمَنُّوهُ أَبَكًا لِبَمَا قَتَكَمَتُ آَيُكِ يُعُمُّ وَاللَّهُ عَلِيمُ بِالظَّلِمِينَ®وَلَتَجَدَ تَهُمُ أَحُرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيْوَةٍ *وَ مِنَ الَّذِينَ آشْرُكُوا يُوَدِّ أَحَدُهُ هُ وَلَوْ يُعَبَّرُ أَلْفَ سَنَةٍ وَ مَاهُوَبِهُزَحْزِحِهِ مِنَ الْعُنَابِ أَنْ يُحَمَّرُواللهُ بَصِيرٌ بِمَا بعبكون

او له سره به هیله (امید) ونه کړی د مرګ هیڅ کله په سبب د هغو عملونو چه وړاندی لیږلی دی لاسونو د دوی (لکه د انبیاؤ او نورو قتل او تکذیب) او الله ښه عالم دی په (احوالو) د ظالمانو او خامخا به مومی ته هرومرو (خامخا) دوی ډیر حرصناک د خلقو نه په ژوندانه باندی او (ډیر حارصان) له هغو کسانو ځنی (هم) چه مشرکان دی، خوښوی هر یو د هغوی (یهودانو) که عمر ورکړ شی (او اوږد شی عمر ئی) زر کاله، او نه دی دا کس خلاصوونکی د ده له عذابه دا چه ډیر عمر ورکړ شی او الله ښه لیدونکی (عالم) دی په هر څه چه دوی (ئی) کوی.

٦0

البقرة (٢)	الَمَّ(١)
· · · · ·	

تفسیر: یعنی یهودانو داسی خراب کارونه کړی دی چه له مرګه ډیر لری تښتی او ویریږی چه وروسته له مړینی مونږ ته هیڅ یوه ګټه (فائده) نه رسیږی تر دی حده پوری چه له مشرکانو څخه هم دوی ډیر په ژوندی پاتی کیدلو باندی حریصان دی. په دی سره د هغوی د دعوی تغلیط په ښه ډول (طریقه) سره وشو.

قُلْمَنْ كَانَ عَنْ وَالْجِبْرِيلَ فَاتَهُ نَزَّلَهُ عَلْ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللهِ مُصَبِّ قَالِبَا بَيْنَ يَدَيُهِ وَهُدًى وَبُشُرى لِلْهُؤْمِنِيْنَ ٤ مَنْ كَانَ عَنْ ݣَازَاتِ وَمَلْبِكَتِهِ وَ رُسُلِهِ وَجِبُرِيْلَ وَمِيْكُلَ فَإِنَّ اللَّهَ عَنُ وَلِلْحُغِ بَنَ ٢

ووايه (ای محمده ! دوی ته) هر څوک چه وی دښمن د جبريل (نو دوی مری له

ووایه (ای محمده ؛ دوی نه) هر خوک چه وی دسمن د جبرین (نو دوی مری نه قهره !) ځکه بیشکه هغه (جبریل) نازل کړی دی قرآن په زړه ستا په اذن (او حکم) د الله حال دا چه مصدق دی (دا کتاب) د هغو کتابونو چه پخوا له ده دی (لکه توریت او انجیل) او لارښوونکی دی او زیری ورکوونکی دی مؤمنانو ته (په جنت او د الله په لقاء سره) هر څوک چه وی دښمن د الله او د ملائکو د ده او د رسولانو د ده او (خصوصاً) د جبریل او د میکائیل پس بیشکه الله دښمن دی له پاره د کافرانو.

تفسیر: یهودانو به ویل «هغه پرښته جبریئل علیه السلام چه پر (حضرت محمد صلی الله علیه وسلم) باندی وحی راوړی له مونږ سره دښمنی لری او زمونږ پلرونو ته د ده له لاسه لوی ربړونه (تکلیفونو) پیښ شوی دی که پرته (علاوه) له جبرئیل علیه السلام بلی کومی پرښتی دوی ته وحی راوړی وی، نو مونږ به په (محمد صلی الله علیه وسلم) ایمان راوړی وی» نو د دوی د دی وینا په نسبت الله تعالیٰ داسی فرمایی «ګردی پرښتی همغه شیان کوی چه د پاک الله له لوری دوی پری ماموری شوی وی او له خپله ځانه هیڅ شی نه کوی نو هغه کسان چه له دوی سره دښمنی کوی بیشکه چه الله تعالیٰ د هغوی دښمن دی».

ولقد أنزلنا إليك ايت بيتنت وما يكف بها لا

and the second s	1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 - 1 -	1

البقرة (٢)

الفسقون أوكلماعهد واعهدا تبنغ فريق منعم بَلُ ٱكْتَرْهُ لَا يُؤْمِنُونَ[@]

او هرومرو (خامخا) په تحقیق نازل کړی دی مونږ تاته آیتونه روښانه او نه کافران کیږی په دی باندی مګر فاسقان (چه د الله له فرمانه وتونکی دی). آیا هر کله چه وبه کاوه دوی یو عهد نو غورځاوه (هیراوه او ماتوه) دا عهد یوی ډلی له دوی څخه بلکه اکثره د دوی ایمان نه راوړی (په مؤمن به شیانو).

تفسیر: یعنی دا د هغوی پخوانی عادت دی کله چه دوی له الله تعالیٰ یا رسول الله صلی الله علیه وسلم یا له بل چا سره عهد او پیمان وتړی، نو بیا یوه ډله له دوی څخه له هغه عهد نه سترګی پتوی او تر شایی غورځوی بلکه ډیر داسی یهودان هم شته چه په «توریت» باندی ئی هم لا ایمان نه دی راوړی نو داسی کسانو ته عهد ماتول او په خپلو خبرو باندی نه دریدل، کومه سخته خبره

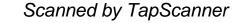
وَلِتَاجَاءَهُ وَرُسُولٌ مِنْعِنْدِ اللهِ مُصَدِّقٌ لِمَامَعَهُ مَنَدَ فَرِيقُ مِن الّذِينَ أُوْتُوا الْكُتْبَ كِتْبَ اللهِ وَرَاءَظُهُ وَرِهِمُ كَأَنَّهُمُ لَا يَعْتَبُونَ ١

او هر کله چه راغی دوی ته رسول (محمد) له طرفه د الله چه مصدق دی د هغه کتاب (توریت) چه له دوی سره دی نو وغورځاوه یوی ډلی له هغو کسانو چه ورکړی شوی دی دوی ته کتاب، کتاب د الله لره وروسته د شاوو د دوی (او هیڅ عمل ئی پری ونه کړ) لکه چه دوی نه پوهیږی (چه دغه کتاب او رسول له جانبه د الله راغلی دی یا په هغه کښی څه صفت دی د محمد).

تفسیر: له «رسول» څخه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مراد دی او له «مامعهم» ځنی مطلب «توریت» او له «کتاب الله» نه مقصد هم دا «توریت» دی، یعنی کله چه رسول الله صلی الله علیه وعلی اله واصحابه وسلم تشریف راوړ، نو دوی د«توریت» او نورو آسمانی کتابونو تصدیق کوونکی ؤ. نو د یهودانو یوی ډلی په خپله «توریت» خپلو شاوو ته داسی وغورځاوه لکه چه

Low Course of		
		0. 0.000/00

۱۷

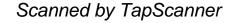

بیخی ئی نه وی لیدلی او هیڅ ورنه خبر نه وی چه آیا هغه هم کوم کتاب دی که نه؟ او څه اوامر او نواهی هم پکښی شته که نه؟ کله چه دوی په خپل کتاب عقیده او ایمان نه لری، نو له هغوی ځنې د نورو اللمي احکامو په نسبت څه اميد کول په کار دی؟

وَاتْبَعُوْامَاتَتْلُواالشَيْطِينُ عَلَى مُلْكِ سُلَيْمُنَ وَمَا كَفَرُسُلَيْهُنُ وَلَكِنَ الشَّيْطِينَ كَفَرُوا يُعَدِّبُونَ النَّاسَ السِّحُرَ وَمَا أُنْزِلَ عَلَى الْمُلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ وَمَا يُعَلِّبُنِ مِنُ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولُ إِنَّهَا نَحُنُ فِتُنَةً فَلَا تَكْفُرُ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْهُرَءِ وَ زُوْجِه ومَاهُمُ بِضَآرَيْنَ بِهِمِنُ أَحَيِ إِلَّا بِإِذْنِ اللهِ ويتعليون مايضرهم ولاينفعهم ولقاعكموا لَبَنِ اللهُ مَالَةُ فِي الْأَخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ يَوْلَبِحُسَ مَاشَرُوْايِهِ أَنفُسَهُمُ لَوُكَانُوْايَعُلَمُوْنَ @وَلَوْأَنَّهُمُ المنواواتقواكمثوبة فتنعنيا للوخير لوكانوا نغلية ن)®

او متابعت وکړ يهودانو د هغه څه چه لوست به شيطانانو (پيريانو) يه (زمانه د) باچاهی د سلیمان کښی (چه دی احمقانو کتاب الله تر شا وغورځاوه او سحر ئی زدہ او پہ متابعت ئی لگیا شول) او نہ ؤ کافر شوی سلیمان (د سحر د عمل په تحليل سره) وليکن شيطانان کافران شوی وو حال دا چه ښود به ئی خلقو ته سحر او (متابعت به ئی کاوه) د هغه شی چه نازل کړی شوی ؤ په دوو پرښتو په (ښار د) بابل کښی (چه نوم د يوی) هاروت او (د بلی) ماروت (دی)؛ او نه به کوله ښودنه دوی دواړو هیچا ته تر هغه پوری چه وبه ويل دواړو بيشکه هم دا خبره ده چه مونږ آزموينه (ازميښت) يو (له جانبه د الله) نو مه کافر کیږه (په زده کولو د سحر چه د عمل پر جواز ئی معتقد

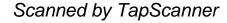
A A A A A A A A A A A A A A A A A A A		

اوسی) نو زده کاوه به هغوی له دوی دواړو نه هغه شی چه بیلتون به ئی کاوه په هغه سره په منځ د میړه (خاوند) او ښځی د هغه کښی؛ او نه وو دوی ضرر رسوونکی په دغه سحر سره هیچا ته مګر په اذن (حکم) د الله سره؛ او زده کوی دوی (یعنی یهودان) هغه څه چه ضرر رسوی دوی ته او نفع نه رسوی دوی ته؛ او هرومرو (خامخا) په تحقیق پوهیدل دوی چه خامخا هغه څوک چه پیری (اخلی) (زده کوی په اعتقاد د جواز) سحر نشته ده لره په آخرت کښی هیڅ برخه (د نیکی)؛ او هرومرو (خامخا) ډیر بد دی هغه شی چه پلورلی (اخستی) دی دوی په هغه شی سره (حصه د) ځانو خپلو که شی چه پلورلی (اخستی) دی دوی په هغه شی سره (حصه د) ځانو خپلو که په په پلورلی (اخستی) دی دوی په هغه شی سره (حصه د) ځانو خپلو که محری وی دوی چه پوهیدلی (په بد انجام د سحر نو نه به ئی زده کاوه). او که په تحقیق دوی ایمان راوړی وی او پرهیز ئی کړی وی (له سحره او له یهودیته) نو هرومرو (خامخا) ثواب له طرفه د الله څخه ډیر غوره دی (له دی محر او رشوت د توریت په تحریف) محر او رشوت د توریت په تحریف)

تفسير: لنډه ئي دا چه يهودانو دين او کتاب پريښود او د سحر ـ جادو او کوډو تابع شول. او جادو له دوو خواؤ په خلقو کښې خپور (خور) شو. (۱): د حضرت سليمان عليه السلام په زمانه کښې په دې سبب چه پيريانو او انسانانو ناسته او ولاړه سره درلوده، (لرله) نو بنيادمانو له شيطانانو ځنې كوډې زده كولي او دا به ئې حضرت سليمان عليه السلام ته منسوبولي چه دا كوډي مونږ ته له ده ځني رارسيدلي دي او ده د هم دي کوډو يه زور ير خلقو حکمونه چلول. نو ځکه الله تعالیٰ فرمايی چه «دا کار کفر دی او د سليمان نه دی». (۲): د (هاروت) او (ماروت) له پلوه (طرفه) ئی تعمیم وموند چه دا دوی پرښتی د (بابل) په ښار کښې د بنيادمانو په صورت اوسيدلې او دوی ته د سحر او جادو علم ښه معلوم ؤ. د سحر هر طالب به چه دوی ته ورته، نو دوی به هغه ته نصيحت کاوه چه «سحر مه زده کوه! چه د سحر د جائز ګڼلو له امله (وجی) سړی کافر او ايمان ته ئی زوال وررسيږی» که سره له دغه نصيحته به دا د سحر طالب د سحر له زده كولو څخه لاس نه آخيست، نو ئې ورښود. پاک الله د هاروت او ماروت) په ذريعه د خپلو بندګانو آزموينه کوله. نو ځکه فرمايي چه له هسې علومو ځنې آخرت ته هيڅ يوه کټه (فائده) نه رسيږي، بلکه ډير نقصان رسوونکي دي او په دنيا او آخرت کښې پرته (علاوه) له نقصانه بل څه ګټه (فائده) په لاس نه تری راځې او بې د الله تعالیٰ له حکم او ارادی هیڅ اثر نه پری مرتبیږی که دوی د دین علم او د کتاب علم زده کاوه، نو د دواړو دارينو اجر او ثواب به ئی په برخه کیده کله چه دين او کتاب ئی پريښود ﴿ خَبِرَالْتُنْيَاوَالْإِخْرَةً ﴾

	Contraction of the local data and the local data an					And and an other states of the

شول .

چه په سود او په خپل زيان څوک نه پوهيږی . هغه کله خپل مقصود وته رسيږی

يَاً يُّهَا الَّذِينَ الْمَنُوالاتَقُولُوا رَاحِبَ وَقُولُواانْظُرُنَا وَاسْمَعُوْا" وَلِلْكِفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيَحُرْ

ای هغو کسانو چه ایمان ئی راوړی دی (یعنی ای مؤمنانو) مه وایئ تاسی (لفظ د) راعنا (رسول الله ته) او ووایئ (په ځای د راعنا لفظ د) انظرنا او واورئ تاسی (حق د زړه په غوږو). او شته دی لپاره د کافرانو عذاب دردناک (د دوزخ).

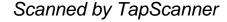
تفسیر: یهودان به د رسول الله مبارک په مجلس کښی کیناستل او د دوی خبری به ئی اوریدلی، په ځینو خبرو به چه ښه نه پوهیدل، یا به ئی نه اوریدلی؛ د هغو تحقیق به ئی بیا په تکرار سره کاوه او ویل به ئی «راعنا» یعنی زمونږ په لوری توجه وفرمایځ! او رعایت مو وکړځ! د دی کلمی د اوریدلو په اثر به کله کله مسلمانانو هم داسی ویل. نو پاک الله منع کوی چه داسی مه وایځ! اوکه وایځ هم نو (انظریًا) ووایځ! چه د هغه معنی هم همغه ده او د خبرو د شروع څخه پوره متوجه اوسځ! چه بیا پوښتنی ته اړ (محتاج) نه شځ! یهودانو دا خبره د فریب او بدنیتی له امله (وجی) ویله او دا کلمه به ئی په داسی ژوولی ژبه ادا کوله چه د (راعینا) توری به هم تری خوت چه معنی ئی ای زمونږ شپونه! ده برسیره په دی د یهودانو په نزد (راعینا) د احمق او ناپوه معنی هم ورکوی.

مَا يَوَدُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِبْ وَلَا الْمُشْرِكِينَ *ٱنْ يَخْزَلْ عَلَيْكُوْمِنْ خَيْرِمِّنْ تَرَبِّحُوْ*اللهُ يَخْتَصُ بِرَحْهَةٍ مَنُ يَشَاءُ وَاللهُ ذُوالْفَصْلِ الْعَظِيرُ الْعَظِيرُ

نه خوښوی (دوست نه ګڼی) هغه کسان چه کافران شوی دی له اهل کتابو څخه او (نه) له مشرکانو څخه دا (خبره) چه نازله کړه شی پر تاسی کومه ښه خبره (لکه وحی، نصرت) له ربه ستاسی (د حسد او رخی (کینی) له

٧.

مخی) او الله خاصوی په رحمت خپل سره هغه څوک چه اراده (ئی) وکړی (د تخصيص په رحمت سره) او الله څښتن (خاوند) د فضل ډير لوی دی.

تفسیر: یعنی کفار یهودان دی که د مکی مشرکان په دی نه دی خوشال چه پاک قرآن په تاسی باندی نازل شوی دی. بلکه یهودانو داسی غوښتل او هیله (امید) ئی درلوده (لرلو) چه وروستی نبی صلی الله علیه وسلم په (بنی اسرائیلو) کښی مبعوث شی. او د مکی د مشرکانو خوښه دا وه چه د دوی له تبره دی وی. مګر دا خو د الله تعالیٰ لوی فضل او مرحمت دی چه وروستی نبی صلی الله علیه وسلم ئی د تاسی د امیانو په تبر کښی پیدا کړ.

> مَانَنْسَخُمِنُ ايَةٍ أَوْنُنْسِهَا نَأْتِ بِحَيْرِيِّنُهَا أَوْمِتُلِهَا الَحْرِ تَعْلَمُ آَنَّ اللهَ عَلى كُلِّ شَى قَبَرِيُرُ

هغه چه منسوخ کوو مونږ له کوم آيته يا هيروو ئی (له زړونو) د مؤمنانو

څخه نو راليږو بهتر له هغه (پخوانی څخه په سهولت او کثرت د اجر کښی) يا په مثل د هغه (په تکليف او ثواب کښی)؛ آيا نه پوهيږی ته چه بيشکه الله يه هر څه ښه قادر دی (نو راليږی بهتر له منسوخه يا د هغه په مثل).

تفسیر: دا هم د یهودانو پیغور دی کله چه ستاسی په کتاب کښی ځینی آیتونه منسوخ کیږی نو وایی که دا کتاب په رښتیا د پاک الله له لوری وی، نو کله چه الله تعالیٰ د هغی نسخی له سببه چه مونږ او تاسی اوس پری خبریږو لا له پخوا څخه خبر ؤ نو ولی به ئی یو داسی آیت لیږه؟ نو الله تعالیٰ فرمایی چه نه په لمرنی خبره کښی څه عیب ؤ او نه په وروستی خبره کښی کوم عیب شته، خو (آځگؤالخوکمیژن) د وخت په تناسب اول هغه حکم مناسب وګاڼه. او بیا ئی دغه حکم لازم وباله (وګڼه).

ٱلَمُرْتَعُلَمُ أَنَّى اللهَ لَهُ مُلْكُ السَّلوْتِ وَالْأَرْضِ وَمَالَكُمُ مِنْ دُوْنِ اللهِ مِنْ وَمَالَكُمُ مِنْ دُوْنِ اللهِ مِنْ وَرَالَمُ مَنْ وَمَالَكُمُ مِنْ وَمَالَكُمُ مِنْ

آیا نه پوهیږی ته چه بیشکه الله (چه دی) هم ده لره دی سلطنت (او باچاهی) د آسمانو او د ځمکی (سره له آسمانو او ځمکی او مافیهما ملکاً

V١

Scanned by TapScanner

تفسیر: یعنی دلته خو د الله تعالیٰ قدرت او ملکیت په ګردو (ټولو) باندی شامل دی او هلته په خپلو بندګانو اعلیٰ درجه عنایت او مرحمت لری، نو اوس د بندګانو په منافعو او مصالحو باندی غیر د ده له ذاته بل څوک پوهیدی شی او څوک د ده په اندازه بندګانو ته منافع او ښیکڼی (نفعی) رسولی شی؟

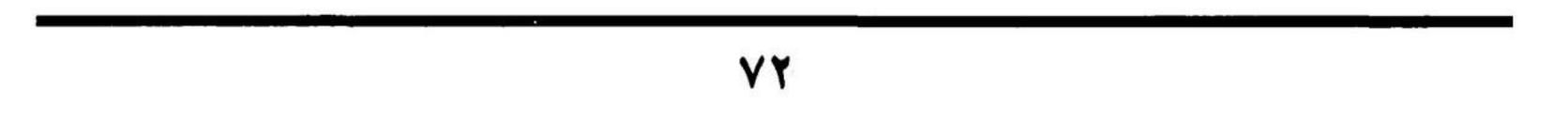
آمر تُركي وَنَ أَنْ تَسْعَلُوْ ارْسُولَكُمْ كَمَاسُيِلَ مُوسى مِنْ قَبُلُ وَمَنْ يَتَبَكِّل الكُفْزَيالَإِيْهَانِ فَقَدَمْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

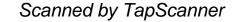
آیا اراده لرئ تاسی چه سوال وکړئ له رسول خپله (محمد ځمنی) لکه چه سوال کړی شوی ؤ له موسٰی څخه پخوا له دی (په راز راز (قسم قسم) نامناسبو طریقو) او هر څوک چه بدلوی (او غوره کوی) کفر په ایمان (چه ایمان ورکوی او کفر آخلی) نو په تحقیق ورکه ئی کړه سمه لار (او له حقی لاری څخه چپ او بی لاری شو).

تفسیر: یعنی د یهودانو په خبره باندی له سره باور او اعتماد مه کوی؟ هر چا ته چه د یهودانو د شبهی او تردد اچولو له امله (وجی) څه شک او شبهه پیدا شوی وی. هغه کافر دی له دی کار ځنی خپل ځانونه وژغورئ! (وساتی) او د یهودانو په وینا تاسی د خپل نبی په نسبت هیڅ شک او شبهه مه کوئ! لکه چه دوی به د خپلو انبیاؤ په نسبت هسی شبهی کولی.

وَدَكَتِيرُوْنَ آَهُ لِ الْكِتْبِ لَوْيَرُدُوْنَكُومِنَ بَعَدٍ إِيمَانِكُوْكُفَارًا حَسَدًا مِنْ عِنْ أنفسهم قِنْ بَعْدِ مَاتَبَيْنَ لَهُ مُوالْحَقَّ

خوښوی (او دوست ګڼی) ډیر له اهل د کتاب څخه (دا) چه وګرځوی دوی تاسی پس له ایمان راوړلو ستاسی کافران د حسد (له سببه) چه له (خبیثو) نفسونو د دوی (پیدا شوی) دی (نه له بل سببه) وروسته له هغه چه ښکاره شو دوی ته حق (چه رسول قرآن او د اسلام دین دی).

( ) 11	
البقرة (٢)	الَمَّ (١)

تفسير: يعنى ډير يهودان دا هيله (اميد) او آرزو لرى څو په هر ډول (هر قسم) چه وكولى شي تاسی له مسلمانی ځنی واړوی او په کفر او نفاق کښی مو داخل کړی. حال دا چه دوی ته دا خبره ښه ښکاره ده چه د مسلمانانو دين، قرآن او وروستی نبی صلی الله عليه وسلم ټول حق او رښتيا دی.

فَاعْفُوْ إوَاصْفَحُواحَتْي يَأْتِي اللهُ بِأَمْرِ إ

نو عفو وکړئ! (دوی ته او جهاد مه کوئ) او مخ تری وګرځوئ! (او جزا مه ورکوئ!) تر هغه پوری چه راولیږی الله امر خپل (په جهاد د دوی یا په جزیه اخيستلو له دوى نه)؛

تفسير: يعنى تر هغه پورى تاسو د يهودانو دى خبرى ته غوږ كيږدئ! او صبر او تحمل وكړئ! چه زمونږ له لوری تاسو ته کوم حکم راشی، لکه چه په پائ (آخر) کښی محمد صلی الله علیه وسلم ته داسي حکم راغي چه ټول يهودان د مديني منوري له چار چاپير ځني وشړئ.

إِنَّ اللهُ عَلَى كُلِّ شَيٌّ قَدِيرُ

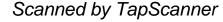
بیشکه چه الله په هر شی ښه قادر دی (نو هرومرو (خامخا) له دوی نه انتقام آخلي).

تفسير: يعنى د خپل ضعف له امله (وجى) انديښنه او تردد مه كوئ! ځكه چه پاک الله په خپل قدرت سره تاسی غالب او عزیز او یهودان مغلوب او ذلیل کوی. یا دا چه ډیل او تعطیل د عجز له امله (وجی) نه دی.

> وَأَقِيْمُواالصَّلُوةَ وَاتُواالرَّكُوةَ وَمَاتَقَتَ مُوَالِأَنْفُسِكُمُ مِنْ خَيْرِيْجُ اوْلُحِنْ اللهِ إِنَّ اللهُ بِمَا تَعْهَلُونَ بَصِيرُ

او سم دروئ (ادا کوئ له ټولو حقوقو سره) لمونځ او ورکوئ زکوة؛ او هغه شی چه مخ کښی لیږئ لپاره د ځانو خپلو له نیکی (لکه صله او صدقه) وبه

مومئ (ثواب د) هغه په نزد د الله؛ بیشکه چه الله په هغه شی چه کوئ ئی تاسی ښه لیدونکی دی (نو نه ضایع کیږی اعمال ستاسی او جزا ئی درکوی)

تفسیر: یعنی د هغوی په ضرر او ایذا<u>ء</u> باندی صبر وکړئ او په عباداتو کښی بوخت (مشغول) او لګیا اوسئ! ځکه چه الله تعالیٰ ستاسی له کارونو څخه هیڅکله غافل او بی خبر نه دی ستاسی هیڅ یو ښه کار نه شی ضایع کیدی.

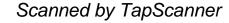
وَقَالُوْالَنَ يَنْخُلَ الْجُنَةَ إِلَامَنُ كَانَ هُوُدًا أُونُصَرِي

او وایی (اهل کتاب) له سره به نه ننوځی جنت ته مګر هغه څوک (به ننوځی) چه وی یهود یا نصرانی؛

تفسیر: یعنی یهودان خو وایی چه پرته (علاوه) له موند بل هیڅوک جنت ته نشی ننوتلی او نصرانیان وایی چه پرته (علاوه) له موند بل هیڅوک جنت ته نشی ننوتلی.

تِلْكَ آمَانِيْهُمُ قُلْ هَاتُوْابُرُهَانَكُوْ إِنْ كُنْتُمُ طريقِينَ ٩ بَلْ مَنْ أَسْلَمُ وَجُهَةُ بِلَّهِ وَهُوَ مُحَسَّخُ فَلَهُ ٱجُرُهُ عِنْدَرَتِهِ وَلَاحُوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَاهُمُ يَخْزُنُونَ ٢ دا نفسانی غوښتنی د دوی دی، ووایه (ای محمده ! دوی ته) راوړۍ دلیل خیل (پر دی خبرہ) که چیری یئ صادقان (په دی وینا کښی نه ده داسی) بلکه (غير له دوى هم داخليږى) هر څوک چه وسپارى ځان خپل الله ته حال دا چه دی نيکوکار وی نو دی ده لره اجر د ده په نزد د رب د ده _ او نه به وی هيڅ (قسم) ويره په دوی باندی او نه به دوی (هيچيری) خفه کيږی (د جزا يه وخت كښي).

تفسیر: یعنی چا چه د الله تعالیٰ احکام ومنل او د هغو متابعت ئی وکړ، که څه هم دا احکام د هر نبی له لوری ورته رسیدلی وی او پخپل قومیت او اصولو باندی ئی د یهودانو په شان تعصب ونکړ نو هغوی لره ښه اجر دی او نه په هغوی کښی داسی کومه خبره شته چه د هغی له امله (وجی) به دوی په ویره کښی وی او نه به دوی غمجن وی.

المم (١)

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصْرِى عَلْ شَيْ وَقَالَتِ النَّصْرِى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْ أَوْهُمُ يَتَلُونَ الْكُنْ لَ

او وایی یهودان چه نه دی نصرانیان په هیڅ شي (له حق دین څخه) او وایی نصرانیان چه نه دی یهودان په هیڅ شی (له حق دین څخه) حال دا چه دغه (یهودان او نصرانیان) لولی دوی کتاب (د الله)؛

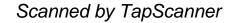
تفسير: يعنى كله چه يهودانو په (توريت) كښى ولوستل چه نصرانيان، عيسىٰ عليه السلام د خدای جل جلاله زوی بولی نو په دی مسئله ښه پوه شول چه دوی بیشکه کافران دی. او نصرانیان د (انجيل) له لوستلو ځنې په دی ښه وپوهيدل چه يهودان د عيسیٰ عليه السلام د نبوت د نه منلو له امله (وجي) كافران شول.

كُنْ لِكَقَالَ الَّذِينَ لَايَعْ لَمُوْنَ مِثْلَ قُولِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمُ يَوْمَر الْقِيهَة فِيْمَا كَانُوْا فِيُهِ يَخْتَلِفُونَ® هم دا رنګه ویل هغو کسانو چه نه پوهیدل (لکه مجوسیان او مشرکان) په شان د ویلو د دغو (کتابیانو) نو الله به حکم وکړی په منځ د دوی کښی په ورځ د قیامت په هغه شی کښی چه وو دوی چه په هغه کښی به ئی اختلاف (او جګړی) کولي.

تفسیر: له دی جاهلانو څخه د عربو مشرکین او بت پرستان مراد دی؛ یعنی همغسی چه یهود او نصاریٰ یو بل کافر او گمراه گڼی، هم داسی بت پرستان هم پرته (علاوه) له خپلو ځانو نور ټول ګمراهان او بي دينان بولي نو دوي دي په دنيا کښي هسي خبري کوي. په قيامت کښي به د هغو په نسبت فيصله وشي. (فائده): دلته داسی یوه شبهه پیدا کیږی کله چه نی 🖗 کَذٰلِكَ کې وفرمایل نو بیا د 🎪 مِثْلَقُوْلِهِمْ کې فرمایلو ته څه حاجت و؟ ځینی وایی مفسران هسی ځواب وایی چه 🗞 مِثْلَقُوْلِهِمْ 🚓 د ا الله الله الله توضيح او تاكيد دى. او ځينې وايې چه دلته جلا جلا (جدا جدا) دوى تشبيه گانې دی نو ځکه ئی دوه لفظونه وفرمایل له یوی تشبیه څخه دا غرض دی چه د دوی او د دوی د وینا په منځ کښی مشابهت سره شته یعنی څرنګه چه دوی نورو ته ګمراه وایی دوی په خپله هم

1 (12) (12)			

V0

گمراهان دی. او له بلی تشبیه ځنی دا غرض دی لکه چه کتابیانو دا بی دلیله دعوی د خپلو نفسانی اغراضو او عداوتونو له امله (وجی) کوله هم داسی بت پرستان هم بی دلیله یوازی د نفسانی غوښتنو له امله (وجی) داسی دعوی کوی.

ومن أظلرمتهن متع مسجداللوان يذكر فيهااسه وسعى في خوابها

او څوک دی لوی ظالم (بلکه نشته) له هغه چا څخه چه بندوی مسجدونه د الله له دی چه یادکړی شی په هغو کښی نوم د الله او کوښښ کوی په ورانولو (او شاړولو) د هغو کښی؛

تفسیر: که څه هم د دی آیت د نزول سبب نصاری دی چه دوی له یهودانو سره مقاتله وکړه، (توریت) ئی وسوځاوه او بیت المقدس ئی خراب کړ. یا د مکی مشرکان دی چه هغوی د بغض، عناد او تعصب له کبله (وجی) مسلمانان په (حدیبیه) کښی ستانه (صفت) کړل او د بیت الله له زیارت نه ئی محروم وګرځول. مګر هغه کسان چه کوم مسجد ورانوی نو هغوی هم په دی حکم کښی داخل دی.

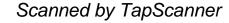
اولَبِكَ مَاكَانَ لَهُمُ آنَ يَنَ خُلُوْهَ آلَاخَ إِفِينَ هُ

دغه کسان نه دی لائق دوی ته دا چه ننوځی دغو مسجدونو ته مګر ویریدونکی (له مؤمنانو څخه)؛

تفسیر: یعنی له دی کفارو سره خو لائق داسی وو چه د الله تعالیٰ مساجدو ته سره له ویری او تواضع، ادب او تعظیم ورننوتلی، نو دا خو ښکاره ظلم دی، چه کفارو هلته بی حرمتی وکړه یا ئی مطلب دا دی چه په عزت او حکومت سره دوی په دی ملک کښی د اوسیدلو وړ (لائق) نه دی. لکه چه هم داسی هم وشول چه د الله تعالیٰ له لوری مکه معظمه او (شام) مسلمانانو ته ورکړل شول.

لَهُمْ فِي الثَّنْيَاخِزُيُ

	والمتحدث والمتحدث والمحد والمتحد والمتحد والمتحد والمتحد والمتحد والمتحد والمتحد والمتحد والمتحد والمحد والمحد				in the literature
5				100 million (100 million)	

تفسیر: یعنی په دنیا کښی مغلوب شول او په قید کښی ولویدل او مسلمانانو ته به ئی جزیه ورکوله.

تفسیر: دا هم د یهودانو او نصرانیانو جګړی وی چه له دوی څخه هر یوه خپله قبله ښه بلله الله تعالیٰ فرمایی چه الله تعالیٰ په کوم مخصوص ډول (طریقه) سره په هیڅ لوری کښی نشته، بلکه له تولو امکنه ؤ او جهاتو ځنی منزه دی او له یوی څنډی څخه تر بلی څنډی پوری ټوله ځمکه ده لره ده البته د هغه له حکم سره سم هر لوری ته چه تاسی مخ کوی الله تعالیٰ مو وینی او ستاسی عبادت قبلوی ځینی وایی چه په سفر کښی په سورلو باندی د نوافلو د ادا کولو په نسبت، یا کله چه په سفر کښی قبله مشتبه شوی وه دا آیت نازل شوی ؤ.

إِنَّ اللهُ وَالسِعُ عَلِيهُ (

بیشکه چه الله پراخ دی (رحمت د ده) ښه عالم دی.

تفسیر: یعنی د هغه رحمت هر چیری عام دی، تر یوه ځای پوری څه اختصاص نه لری. د دوی له نیتونو، مصالحو او اعمالو ځنی په ښه ډول (طریقه) خبر دی او ښه پوهیږی چه د بندګانو په حق کښی کوم شی مفید او کوم شی مضر دی؟ او سم له هغو سره حکم صادروی. هر څوک چه سم له هغه سره عمل کوی هغه ته ښه جزاء او هر څوک چه له هغه ځنی مخالف تګ کوی هغه ته بده سزا ورکوی.

٧V

او وائی (کفار ـ یهودان او نصرانیان داسی چه) نیولی دی الله زوی پاکی ده ده لره (له زوی څخه)؛ بلکه دی ده لره هر هغه شیونه چه په آسمانو او ځمکی کښی دی (سره له آسمانو او ځمکی ملکاً، خلقاً وعبیداً)؛ ټول ده لره حکم منونکی (او مغلوب) دی. نوی (بی له نمونی) پیداکوونکی د آسمانو او د ځمکی دی؛ او هر کله چه اراده وکړی د یوه کار نو بیشکه هم دغه خبره ده چه وایی هغه کار ته چه وشه! نو هغه وشی.

تفسیر: یهودانو حضرت عزیر علیه السلام ته او نصرانیانو حضرت عیسیٰ علیه السلام ته د الله تعالیٰ زوی ویل. الله تعالیٰ فرمایی چه د ده ذات له ټولو هسی خبرو ځنی پاک او منزه دی. بلکه تول موجودات بیخی د ده مملوک او مخلوق او مطیع دی.

وقَالَ الّذِبْنُ لَايَعْلَمُونَ لَوُلَا يُجَمِّنَا اللهُ أَوْتَانِينَا آيَةُ *

او وایی هغه کسان چه دوی نه پوهیږی (یا ځان نه پوهوی) ولی خبری نه کوی له مونږ سره الله (پخپله) یا ولی نه راځی مونږ ته یو آیت (د قدرت په صدق ستا)

تفسیر: یعنی هغه جاهلان یا متجاهلان چه په کتابیانو او بت پرستانو کښی دی هغوی تول سره وایی چه الله تعالیٰ ولی بی له وسیلی له مونږ سره خبری نه کوی؟ یا کومه یوه داسی نښه نه راښیی چه مونږ د هغی له اوریدلو یا لیدلو ځنی ستا د رسالت تصدیق وکړو.

كَنْ لِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنُ قَبُلِهِمُ مِّنْ فَوَلِهِمْ مِنْ اللَّالِي فَوَلِهُمْ مُتَلَ فَوَلِهُمْ مُتَاكَ

the second se	

Y٨

Scanned by TapScanner

هم دا رنګه به ویل هغو کسانو (چه وو) پخوا له دوی ځنی په شان د خبری د دوی؛ یو رنګ شوی دی زړونه د دوی؛ په تحقیق بیانی کړی دی مونږ معجزی (نښی د وحدت او نبوت) هغو خلقو ته چه دوی یقین کوی (او هیڅ شبهه او عناد په دوی کښی نشته)

تفسیر: الله تعالیٰ فرمایی چه پخوانیو خلقو هم داسی د جهالت خبری کولی دا کومی نوی خبری نه دی او هغو کسانو ته چه یقین او باور کوونکی دی مونږ د برحقه نبی نښی بیان فرمایلی دی او هغه کسان چه په خپل ضد او عداوت باندی تینګ ولاړ دی او انکار کوی نو دا یوازی حسد او عناد دی.

إِنَّا ٱدُسَلْنَكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرُا وَلَا شُحْلُ عَنْ أَصْحُبِ الْجَحِيرِ بیشکه مونږ لیږلی ئی ته (ای محمده !) په حقه سره زیری ورکوونکی (په نعیم) او ویروونکی (له جحیم). او ته به نه پوښټیدل کیږی له صاحبانو د

دوزخ څخه.

تفسیر: یعنی پر تاسی باندی د دی خبری هیڅ الزام نشته چه هغوی مو ولی په اسلام سره نه دی مشرف کړی.

وكن ترضى عنك اليهود ولا التطرى حتى تتبع مكتهم

او هیڅ کله به راضی نه شی له تانه (ای محمده !) یهودان او نه نصرانیان تر هغه پوری چه متابعت وکړی ته د دین د دوی؛

تفسیر: یعنی یهودان او نصرانیان د حق خبری له منلو سره هیڅ یوه علاقه او کار نه لری دوی په خپل ضد باندی کلک ولاړ دی او له سره ستاسی دین نه منی، که بالفرض تاسی د هغوی تابع شځ نو خوښیږی او دا ممکنه او کیدونکی خبره نه ده نو اوس دی د هغوی د موافقت امیدونه کړی شی.

قُلُ إِنَّ هُمَى اللهِ هُوَالَهُنِ ع

وَلَيْنِ انْبَعْتَ اَهُوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَالَكَ مِنَ اللهِ مِنْ وَلِيَّ وَلَانَصِيرُ

او قسم دی که چیری پیروی وکړی ته د آرزوګانو د دوی وروسته له هغه چه راغلی دی تاته له علمه نو نه به وی تا لره له (عذابه د) الله هیڅ دوست (ساتونکی له بلیاتو) او مددګار (خلاصوونکی له نازله ؤ عذابو).

تفسیر: دا یوه فرضی خبره ده یعنی که بالفرض تاسی داسی وکړئ نو له اللهی قهره هیڅوک خپل ځان نه شی ژغورلی (بچ کولی) یا ئی منظور د امت تنبیه ده چه که کوم سړی مسلمان شی او په قرآنی احکامو پوهیږی او بیا له اسلامه مخ واړوی نو هیڅوک دی له عذابه نشی ژغورلى (ساتلى).

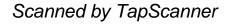
ٱلَّذِينَ اتَينَهُ الْكِتَبَ يَتَلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَتِهُ أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِه**ْ وَمَنْ تَ**َكْفُرُبِهِ فَأُولَبِكَ هُوا مُخْرِونَ ٢

هغه کسان چه ورکړی دی مونږ دوی ته کتاب لولی (دغه د اهل کتاب مؤمنان) دا کتاب د حق په لوستلو د هغه سره؛ هم دغه کسان ايمان راوړی په دغه (کتاب پرته (علاوه) له محرفينو)؛ او هغه څوک چه کافر شی په ده . نو دغه کسان هم دوی دی زیانکاران (چه ایمان په کفر بدلوی).

تفسیر: په یهودانو کښی لږ کسان منصفان هم ؤ چه خپل کتابونه ئی داسی لوستلی او پری پوهیدلی وو چه په الفاظو کښی ئی تحریف نه کاوه په معنی د هغه کښی ئی فکر چلاوه او په

۸.

مقتضاء ئی عمل کاوه او په پاک قرآن ئی ایمان راوړی ؤ لکه حضرت عبدالله بن سلام رضی الله تعالیٰ عنه او د هغه ملګری یا د(جعفر طیار رضی الله تعالیٰ عنه هغه ملګری چه ورسره له حبشی راغلی وو) دا آیت د هغو په باره کښی دی یعنی دوی «توریت» په غور سره لوست او هم دوی ته ایمان په برخه شو او هغه کسان چه له خپل کتاب ځنی ئی انکار وکړ او په هغو کښی ئی ګوتی ووهلی او سره وایی ړاوه او تحریف ئی وکړ، نو دوی زیانکاران ـ خائنان او خاسران شول.

يبَنِي إِسْرَاءِيْل اذْكُرُوانِعْمَتِي الَتِي أَنْعَمَتُ عَلَيْكُمُ وَإِنَّى فَضَلْتُكُمْ عَلَى الْعَلَمِينَ @

والقوايومالاتجزى نفش عن نفس شيئا ولايفبل منها عدل ولاتنفعها

شفاعة وركوم مورون @

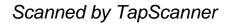
ای بنی اسرائیلو (اولاده د یعقوبه!) یاد کړئ نعمت زما هغه چه انعام کړی دی ما پر تاسی (او بل دا یاد کړئ چه) بیشکه ما غوره کړی یئ تاسی (یعنی نیکونه ستاسی) پر خلقو (د زمانی ستاسی) او وویریږی، له (عذابه د) هغی ورځی چه لری کولی به نه شی هیڅ نفس له هیڅ (کافر) نفس څخه هیڅ شی (له عذابه) او نه به شی قبلولی له دغه نفس څخه بدل (فدیه) او نه به نفع رسوی ده ته شفاعت (سپارښت د هیچا) او نه به له دوی سره مدد وکړی شی (په دفع د عذاب کښی).

تفسیر: د هغو خبرو یادونه چه په شروع کښی بنی اسرائیلو ته شوی وه، اوس بیا د هغو ټولو حالاتو د یادولو ځنی وروسته بیا هم د همغو یادونه د تاکید او تنبیه او ویښولو له امله (وجی) کړی شوی ده چه ښه ئی په زړه شی او د هدایت په لوری واوړی او لا ښه څرګنده شی چه له دی قصی څخه اصلی مقصد هم دا دی.

وإذابتل إبرهم رته بكلهت فأتتهن

او (ياد كړه اى محمده !) هغه وخت چه وازمايه ابراهيم لره پروردګار د ده په څو خبرو نو ده پوره كړى هغه (خبرى).

تفسير: لکه اوامر ـ نواهی او سنن ـ د حج افعال ـ ختنه ـ سر بيلول (د سر لار ايستل) مسواک او نور چه حضرت ابراهيم عليه السلام د الله تعالىٰ د احکامو سره سم هغه ټول په ډير اخلاص

سره په ځای راوړی دی او ټول ئې په ډير ښه ډول (طريقه) سره ادا او پای (انتها) ته رسولی دی او له هم دی امله (وجی) د خلقو امام او پیشوا گرځول شوی دی.

قَالَ إِنَّى جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا و

وويل (الله) چه بيشكه زه ګرځوونكى د تا يم لپاره د خلقو مقتدا (په دين

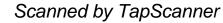
تفسير: يعنى تول (راتلونكى) انبياء به ستاسى به متابعت باندى تک وكړى.

قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَتِي قَالَ لَايَنَالُ عَهْدِي الظَّلِينَ @

وویل (ابراهیم) او له اولادی می هم (مقتدایان وګرځوه) نو وفرمایل (الله) نه رسیږی عهد (امانت زما) کافرانو ته.

تفسير: «بنی اسرائيل» په دی ډير مغرور وو چه مونږ د حضرت ابراهيم عليه السلام اولاد يو او الله تعالىٰ له حضرت ابراهيم عليه السلام سره وعده فرمايلي ده چه نبوت او لويبي به ستا په اولاده او ځوځات (نسل) کښې پاتې وی او مونږ د «حضرت ابراهيم» په دين باندی يو او ګرد د هغه دين منو. اوس پاک الله دوی پوهوی چه د الله تعالیٰ هغه وعده له هغو کسانو سره وه چه د نيکی پر لار ئی تک کاوہ . حضرت ابراہیم علیہ السلام دوہ زامن درلودل (لرلو). تر یوی مودی پوری د حضرت اسحاق عليه السلام به اولاده كښى لويى او نبوت ۋ، اوس د حضرت اسمٰعيل عليه السلام خيلخانی او اولادی ته رسيدلی دی ځکه چه ده د خپلو دواړو زامنو په نسبت دعا کړی ده او فرمایلی ئی دی چه د اسلام دین تل یو دی، ښایی چه ټول رسولان او امتیان په همغی یوی لاری لاړ شی او هغه دا ده کوم حکم چه پاک الله د رسولانو په وسیله رالیږی، ومانه شی چه اوس په دغه دین باندی یوازی مسلمانان تک کوی او تاسی له دی طریقی ځنی مخ اړولی دی. په ړومبنیو آیاتو کښې ئې خپلې ښیګڼې (فائدو) او انعامات راوښوول ـ اوس د هغوې هغه شبهه لرې او دفع کوی چه بنی اسرائیل خپل ځانونه د ټول عالم امام او متبوع او له ټولو ځنی ښه او افضل ګڼل، نو ځکه د بل هیچا متابعت ئې نه کاوه. **(فائده):** د بنی اسرائیلو په واقعاتو کښی ئی د حضرت ابراهیم علیه السلام ذکر او منقبت وفرمایل، اوس د هغه په ضمن کښی د بیت الله د حالاتو او فضائلو ذکر فرمایی او د دی تذکر په منځ کښې په يهودانو او نصرانيانو باندی الزامات هم شته. لکه چه مفسران ئی ذکر کوی.

102				the second state of the se
			A REAL PROPERTY AND A REAL	

المّ (١)

واذَجَعَلْنَا الْبَبَيْتَ مَتَابَةُ لِلنَّاسِ وَامْنَا' او (یاد کړه ای محمده !) هغه وخت چه وګرځوله مونږ کعبه ځای د ثواب (او اجتماع) خلقو ته او ځای د امن

تفسیر: یعنی هرکال د حج له پاره خلق هلته سره راټولیږی او هلته د حج ارکان ادا کوی ـ نو دا خلق د دوزخ له عذابه ساتلی او مأمون کیږی. یا هلته په بل هیچا څه تجاوز او تیری نه کیږی.

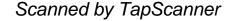
او ونیسیع (ای مؤمنانو!) له ځای د (دریدلو د) ابراهیم ځنی ځای د لمانځه (طواف او دعا).

تفسیر: مقام ابراهیم علیه السلام هغه تیږه (ګټه) ده چه حضرت ابراهیم علیه السلام د کعبی شریفی د ودانولو په وخت کښی پری دریده. په دی تیږی (ګټی) باندی د حضرت ابراهیم علیه السلام د پښو نښی دی او دی په هم دی تیږی (ګټی) باندی د حج د دعوت له پاره دریدلی **ؤ** او دا تیږه (ګټه) هم لکه (حجرالاسود) له جنت ځنی راوړی شوی ده، اوس حکم دی چه له دی تیږی (ګټی) سره دی نژدی لمونځ وکړ شی او دا حکم استحبابی دی.

وَعَهُذًا إِلَى إِبْرَهِمَ وَإِسْبِعِيْلَ أَنْ طَهْرَايِبْتِي لِلطَّابِغِينَ وَالْعِكِفِينَ وَالْوَكْم الشُّجُودِ

او حکم کړی وو مونږ ابراهیم ته او اسمٰعیل ته (دوی دواړو پلار او زوی ته) چه پاک کړئ! (او پاک وساتئ! تاسی دواړه پلار او زوی) کور (د عبادت) زما لپاره د طواف کوونکو او معتکفینو (یا د مسافرانو او مقیمانو) او (له پاره د) رکوع کوونکو سجده کوونکو (لمونځ کونکو).

تفسیر: یعنی دلته دی خلق خراب کارونه ونه کړی! او د هغه په چپ چاپیر (چار چاپیره) کښی دی ناولی ونه ګرځی او طواف دی په طهارت سره وکړی! او له ټولو چټلیو (ګندګو) ځنی دی بیت الله شریف پاک، صفا وساتل شی!.

وَإِذْ قَالَ إِبْرِهِمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَابَكَ الْمِنَّا

او (یاد کړه ای محمده !) هغه وخت چه وویل ابراهیم ای ربه زما وګرځوه دا ښار (چه کعبه می په کښی ودانه کړی ده) ځای د امن.

تفسیر: د کعبی شریفی د ودانولو په وخت کښی حضرت ابراهیم علیه السلام داسی دعا کړی وه چه دا میدان دی ودان او مأمون ښار وی! لکه چه هم داسی هم وشول.

وَارْدَقَ أَهْلَهُ مِنَ التَّهُونِ مَنْ أَمْنَ مِنْهُمُ بِاللهِ وَالْيُومِ الْخِرِ

او روزی ورکړه اوسیدونکو ته ئی له هر راز (قسم) میوو نه هر هغه چا لره چه ایمان ئی راوړی دی له دوی ځنی په الله او په ورځ آخره باندی (چه د قیامت ورځ ده).

تفسیر: یعنی د دی ځای هغو اوسیدونکو ته چه مسلمانان وی، رزق او روزی ور ورسوه! او میوی ور ډیری کړه! او کافرانو ته ئی دعا ونه فرمایله چه هغه پاک ځائ د کفارو له لوث (پلیتئ) او ګندګئ څخه پاک او صاف پاتی وی.

قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَامَتِعَهُ قَلِيلا يُحْرَضُطُونُ إلى عَذَابِ النَّارِوبِ أَلْمَصِيرَ

وفرمایل (الله) او هر څوک چه کافر شو نو فائده به ورکړم هغه ته لږه بیا به په زور (او خواری) بوځم دی عذاب د اور (د دوزخ) ته، او بد ځای د ورتلو دی (هغه اور).

تفسیر: حق تعالیٰ فرمایی چه په دنیا کښی کفارو ته هم رزق ورکاوه شی او د رزق حال لکه «امامت» داسی نه دی چه هغه ماسوا<u>.</u> له ایمان لرونکی بل چاته نه وررسیږی.

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَهِمُ الْقُوَاعِدَمِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمِعِيلُ رَبَّنَا تَقْتَلُ مِنَّا

			1.234	0.832	1000 C

٨£

State of desired states for

Scanned by TapScanner

إِنَّكَ أَنْتَ السَّبِيعُ الْعَلِيمُ®

او (یاد کړه ای محمده!) هغه وخت چه پورته کړل ابراهیم تادوونه (بنیادونه) د کعبی او اسمٰعیل (هم او دواړو به ویل) ای ربه زمونږ ته قبول کړه (دا کار) له مونږ څخه، بیشکه ته چه ئی هم دا ته ښه اوریدونکی ښه پوهیدونکی ئی.

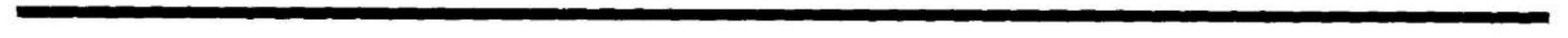
تفسیر: یعنی دا کار مو ته په خپل دربار کښی قبول کړه! (چه د کعبی ودانول دی) ته د ټولو دعاوی آوری! او د دوی په نیتونو باندی پوهیږی!.

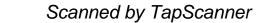
رَيْنَاوَاجْعَلْنَامُسْلِمَيْنِكَ وَمِنُ ذُرِّيَنِنَا أَمَّةً مُّسْلِمَةً لَكَ وَإِنَّامَنَاسِكَنَا وَتُبُ

عَلَيْنَاء إِنَّكَ آنْتَ التَّوَابُ الرَّحِيُمُ رَبَّنَا وَابْعَثُ فِيهُمُ رَسُولاً مِنْهُمُ يَتَلُوْا عَلَيْهِمُ إِيَّتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَبَ وَالْحِلْمَةَ وَيُزَكِّيهُمُ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحُكَيُمُ

ای ربه زمونږه او وګرځوه مونږه حکم منونکی ستا او (وګرځوه) له اولادی زمونږ يوه ډله حکم منونکی ستا او وښيه مونږ ته احکام د حج زمونږ او قبوله كړه توبه زمونږ، بيشكه ته هم دا ته چه ئې ښه توبه قبلوونكې ښه مهربان ئې. ای ربه زمونږ! پیدا کړه (ولیږه) په دوی کښی يو رسول له دوی ځنی چه دی لولي پر دوی بأندی آیتونه ستا (چه د وحدت او نبوت دلایل دی). او ښیې دوی ته کتاب (یعنی قرآن) او حکمت (شرعی احکام) او پاک کړی دوی (له ګناهونو)، بیشکه ته هم دا ته ئی ښه غالب د حکمت خاوند (په خپل کار کښي).

تفسیر: دا دعا حضرت ابرهیم او د ده زوی حضرت اسمعیل علیهما السلام دواړو کړی ده چه زمونږ په ځوځاتو (نسل) کښی یوه حکم منونکی ډله پیدا کړه! او یو داسی رسول په دوی کښی ولیږه! چه هغو ته کتاب او حکمت وښیی! نو داسی یو نبی چه د دوی دواړو له اولاد څخه دی پرته (علاوه) د حضرت ختم المرسلین محمد صلی الله علیه وسلم څخه بل څوک نه دی، نو د دی

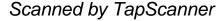
وَمَنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَةٍ إبْرَهِ وَإِلَامَنُ سَفِهَ نَسْبَهُ وَلَقَرِ اصْطَفَيْنَهُ فِي التُنْبَاء وَإِنَّهُ فِي الْأَخِرَةِ لِمِنَ الصَّلِحِيْنَ @ إِذْقَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمُ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِ الْعُلَمِيْنَ @وَوَضَى بِهَآ إبْرَهِمُ بَذِيهِ وَيَعْقُوْبُ لِبَيْنَ إِنَّ اللهَ اصْطَفْى لَكُوُ التِيْنَ فَلاتَبُوتُنَ إِلَا وَانْتُومْ سُلِعُوْنَ شَ

له امله (وجی) د یهودانو د پخوانیو خیالاتو پوره تردید وشو له «علم الکتاب» ځنی هغه ضروری مطالب او معانی مراد دی چه له عبارت څخه واضح او ښکاره کیږی او له «حکمت» څخه مخفیه اسرار او لطیفه رموز مراد دی.

او څوک دی چه مخ ګرځوی له دینه د ابراهیم څخه (هیڅوک ئی نه ګرځوی) مګر هغه څوک چه احمق ګرځولی وی ده ځان خپل، او البته په تحقیق غوره کړی ؤ مونږ ابراهیم په دنیا کښی (په نبوت او خلت او د بیت الله په تعمیر سره)؛ او بیشکه دی په آخرت کښی له (خاصو) نیکانو څخه دی. او (یاد کړه) کله چه وویل ابراهیم ته رب د ده چه غاړه کیږده (زما احکامو ته) نو وویل (ابرهیم) غاړه می ایښی ده رب د عالمیانو ته او وصیت کړی ؤ په دین خپل سره ابراهیم زامنو خپلو ته او یعقوب (هم)، چه ای زامنو زما بیشکه چه الله غوره کړی دی تاسی ته دین (د اسلام) نو له سره مه مرئ تاسی مګر اوسځ!)؛

تفسیر: د هغه ملت او مذهب چه شرف مذکور شو، د هم دی ملت وصیت حضرت ابراهیم او حضرت یعقوب علیهما السلام خپلو اولادو ته فرمایلی ؤ. نو هر هغه څوک چه دا وصیت ونه منی، نو دی د هغو له ویناؤ ځنی هم سر غړوی. یهودان وایی چه حضرت یعقوب خپلو اولادو ته د «یهودیت» وصیت فرمایلی دی، دا وینا بالکل دروغ ده. لکه چه په وروستنی آیت کښی راځی. له دی آیت څخه مقصد نهی ده له ترکه د اسلامه، نه، له مرګه. لکه چه ویلی شی چه **«لاتصل** الا وانت خاشع!» یعنی لمونځ مه کوه! ای لمونځ کوونکیه! مګر په هغه حال کښی چه ئی ته

ويريدونكى له الله څخه.

آمركنتم شهداء إذحضر يغفوب الهوت إذقال لبنيه مَاتَعْبُكُونَ مِنْ بَعْلِي قَالُوانَعْبُكُ إِلَى وَإِلَّهُ إَبَالِكَ إبرهم ولشبعيل والسخق الماؤا وملاة وتحن له مسلون

آیا وئ تاسی حاضران په هغه وخت کښی چه راغی یعقوب ته (اسباب د) مرګ کله چه وویل (یعقوب) زامنو خپلو ته چه د څه شی عبادت به کوئ پس له (مرګه) زما؛ نو وویل دوی چه عبادت به کوو د معبود ستا او د معبود د پلرونو ستا چه ابراهیم او اسمعیل او اسحاق دی هغه الله ته چه یو دی (شریک نه لری) او مونږ ټول هغه ته غاړه ایښودونکی یو.

تفسیر: یعنی تاسی د حضرت یعقوب علیه السلام د وصیت په وخت کښی له سره موجود نه وئ. دوی خو د همغو ستایل شویو انبیاؤ ملت ته ارشاد فرمایلی وو او تاسی داسی وکړل چه یهودانو وویل چه پرته (علاوه) له مونږ او نصرانیانو وویل چه پرته (علاوه) له مونږ، نور ټول بی دینان دی او له اسلام څخه چه حق مذهب دی دواړه مخالف شول. او په دغه عمل ئی چه بیخی دروغ او افترا ده د وصیت نوم کیښود.

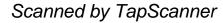
تِلْكُ أُمَّةً قَدْخَلَتً لَهَامَ أَكْبَكَ وَلَصُحُمَ مَاكْبَهُ وَلَ وَلاتُسْعَلُونَ عَبّاً كَانُوْايَعُهُكُونَ @

دغه يو ټولى وه چه په تحقيق تير شوى دى، هغوى ته ده (جزا د) هغه څه چه كړى ئى وى او تاسى ته ده (جزا د) هغه څه چه كړى دى تاسى او نه به پوښتيدل كيږۍ له هغه څه چه وو دوى چه كاوه به ئى (هغه).

تفسیر: یعنی یهودانو او نصرانیانو یقین درلود (لرلو) چه د مور او پلار په ګناهونو به زامن نیول کیږی او د هغوی په ثوابو کښی به هم برخه آخلی. دا وینا بیخی غلطه او چټی (بیکاره) ده. بلکه د هر چا عمل د ده د لاری مل، او چاره ئی تر غاړه ده، څه ئی چه کرلی وی هغه به

	كالبكة فسيسبك الكليفة فسيستكار أبلا ويستعدال لأباد	البذيب التكريب المحدد كالتسعيد				
 				 D D D D D D D D D D D D D D D D D D D	2.7.6	

ريبي او هر څه ئي چه کړی وی هغه به ئي په مخ کښي راځي، ښه وی که بد.

وقالؤا كونوا هودا ونضرى تهتك وا

او وايي دوي (كتابيان مسلمانانو ته) چه شيم! يهودان يا (شيح) نصرانيان چه سمه لاره وموميح.

تفسیر: مطلب دا دی چه یهودان مسلمانانو ته وایی چه یهودان شع! او نصرانیان دوی ته وایی چه نصرانیان شع چه هدایت مو په برخه شی.

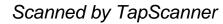
قُلْ بَلُ مِلْةَ إِبْرَهِمَ حَنِيفًا وَمَاكَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

ووايه (ای محمده دوی ته چه مونږ داسی نه کوؤ) بلکه (متابعت کوو) د دين د ابراهيم چه په يوه لوری (يعنی له هر باطله حق ته مائل) ؤ او نه ؤ دی له مشرکانو څخه.

تفسیر: یعنی ای محمده ! صلی الله علیه وسلم دوی ته ووایه چه ستاسی دا وینا هیڅ د منلو وړ (لائق) نه ده، بلكه مونږ د ابراهيم عليه السلام له هغه ملت سره بالكل سم او موافق يو چه له ګردو خرابو مذاهبو څنې بيل دی. په دی خبره کښې چه نه و دی له شرک کوونکو ځنې دی خبری ته اشاره ده چه تاسی دواړه فرقی په شرک کښی اخته یځ، بلکه د عربو نور مشرکان هم چه د ابراهیمی مذهب مدعیان وو د شرک او کفر په سیند کښی لاهو وو. له دی آیته په هغو هم ترديد وشو. د انصاف له مخې اوس له دې دوو فرقو څخه هيڅ يوه هم په ابراهيمې مذهب باندې نه ده او يوازي مونږ مسلمانان په ابراهيمي مذهب پاتي يو. (فائده): به هر شریعت کښی دری خبری وی (اول): عقاید لکه توحید _ نبوت او نور مؤمن به شیان نو په دی کښی ټول آسمانی دین لرونکی شامل او شریک او موافق دی او اختلاف له سره په کښې ممکن نه دی. (دوهم): د شریعت کلیه قواعد چه له هغو ځنی جزئیات او فرعی مسائل حاصلیږی، او په ټولو جزئياتو كښي تل همغه كليات ملحوظ او تر كتني لاندي وي او فيالحقيقت ملت د هم دي اصولو او کلیاتو نوم دی. او د محمد صلی الله علیه وسلم د ملت (دین) او د ابراهیمی ملت توافق او اتحاد هم په هم دغو کلياتو کښي دي. (دريم): د ګردو کلياتو او ټولو اصولو او فروعو مجموعه چه هغه ته شريعت وايي. چه د دی خلاصه داسی شوه چه د حضرت محمد رسول الله او حضرت ابراهیم خلیل الله علیهما الصلوٰة

		- C
	그는 사실하거나 그 것은 것같은 여행에서는 그 것은 것을 것 것 같은 것 것 같은 것 같은 것을 가지 않는 것 같은 것 같	6. S

والسلام ملت سره يو دی _ او د دوی شريعتونه سره بيل بيل دی.

قُوْلُوْاامْتَابالله ومَانْزِل إلينا ومَانْزِل إلى إبرهم وإسمعيل وإسخق وَيَعْقُوْبَ وَالْإِسْبَاطِ وَمَآاوَتِي مُوسى وَعِيسى وَمَآاوُتِي النَّبِيُّونَ مِنْ ڗۜۑؖۿڗؘڒنفر في بَن ٱحَدِيمَ فَهُمُ وَحَدَّ لَهُ مُسْلِمُون ®

ووايئ (اى مؤمنانو!) چه ايمان راوړى دى مونږ په الله او په هغه (قرآن) چه نازل كړى شوى دى په مونږ او په هغو (لسو صحيفو) چه نازل كړى شوى دى ابراهيم ته او اسمعيل او اسحاق او يعقوب او اولادى (د دوى) ته او په هغو (كتابونو او معجزاتو) چه وركړى شوى موسى ته او (وركړى شوى دى) عيسى ته او (پر) هغو (كتابونو) چه وركړى شوى دى (نورو) انبياؤ ته له ربه د دوى نه حال دا چه نه كوو فرق په منځ د يوه تن له دوى ځنى (په نبوت او نه نبوت سره) او مونږ الله ته غاړه ايښودونكى يو.

تفسیر: یعنی مونږ په ټولو انبیاؤ او کتابونو ایمان راوړو. او ټول حق ګڼو او هر یو له دوی ځنی په خپله زمانه کښی واجب الاتباع بولو. مونږ د الله تعالیٰ حکم منونکی یو او وایو چه په هره زمانه کښی هر نبی علیه السلام چه هر اللی حکم له ځانه سره راوړی دی د هغو منل او اتباع ضروری دی. پرته (علاوه) له کتابیانو ځنی چه له خپل دین څخه په غیر، د نورو ټولو ادیانو تکذیب کوی. اګر که د دوی دین منسوخ شوی هم وی او د انبیاؤ هغه احکام دروغ ګڼی چه د الله تعالیٰ احکام دی.

فَإِنَ الْمُنْوَابِمِثْلِ مَآامَنْتُمْرِبِهٖ فَقَكِ الْهُتَكَوْا وَإِنْ تَوَكُوْا فَإِنَّهَا هُمُرْفَى شِقَاقٍ فَسَيَكُفِينَكُهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّعِيمُ الْعَكِلِيُمُ نو كه ايمان راوړى دا (يهود او نصارىٰ) لكه چه تاسى ايمان راوړى دى په هغه (مؤمن به شيانو بى له فرقه) نو په تحقيق ئى ومونده سمه لاره، او كه

1000		
_		

Scanned by TapScanner

المم (١) البقرة (٢)

ئی مخ وګرځاوه (له ایمانه) نو بیشکه هم دا خبره ده چه دوی (له تاسی سره) په مخالفت کښی دی، نو ژر ده چه کافی به شی په (دفع د شر) د دوی کښی تا لره الله، او هم دی دی ښه اوریدونکی (د اقوالو) ښه عالم (په احوالو).

تفسیر: یعنی د دی له دښمنی او ضد څخه مه ویریږئ! پاک الله د هغوی له شر او ضرر څخه ستاسی ساتونکی دی. هغوی تاسی ته هیڅ ورانی نشی رسولی. الله تعالیٰ د ټولو خبری آوری او په ټولو احوالو او نیټونو خبر او پوه دی.

صِبْغَةُ اللهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللهِ صِبْغَةُ وَنَحْنُ لَهُ عَبِدُونَ ٢

(او وائی ای مؤمنانو! چه مونږ الله رنګ کړی يو) په رنګ د الله او څوک ښه دی له الله ځنی له جهته د رنکه (د دین) او مونږ خاص ده لره عبادت کوونکی يو.

تفسیر: یهودان له دی آیتونو ځنی واوښتل او اسلام ئی ونه مانه. او نصرانیانو هم انکار وکړ او د لاقو او باټو په ضمن کښی به ئی ویل چه له مونږ سره داسی یو رنګ شته چه له مسلمانانو سره نشته.

د نصرانیانو دا دود (رواج) وه چه یو ډول (قسم) زیړ رنګ ئی جوړ کړی ؤ او کله به چه په دوی کښی کوم وړوکی پیدا کیده، یا به کوم سړی د دوی په دین کښی داخلیده، نو دوی به په هغه رنګ رنګاوه او په هغه کښی به ئی غوته کاوه چه سوچه او ستره نصرانی شی. نو پاک الله فرمایی چه «ای مسلمانانو! ووایی چه مونږ د الله تعالیٰ په رنګ سره رنګ شوی یو چه ایمان دی. حق دین مو منلی دی چه د دی حق دین له منلو او ننوتلو څخه وروسته ټولی ناپاکی او ناولتیاوی او نور کثافات (خیری) بیخی لری کیږی او هر مسلمان پکښی پاک، صاف کیږی.»

قُلُ أَتْحَابِحُونِنَا فِي اللهِ وَهُورَتْبَا وَرَبُّكُمُ وَلَكُمْ آعْمَالْنَاوَلَكُوْاعْمَالْكُوْوَنَحُنُ لَهُ مُخْلِصُونَ

ووایه (ای محمده ! دوی ته) ایا جګړه کوئ تاسی له مونږه سره په (دین) د الله کښی حال دا چه هغه دی رب زمونږ او رب ستاسی، او مونږ لره دی عملونه زمونږ او تاسی لره دی عملونه ستاسی، او مونږ خاص الله لره په

_	and the second sec				

Scanned by TapScanner

البقرة (٢)

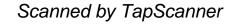
تفسیو: یعنی د الله تعالیٰ په نسبت ستاسی داسی نزاع او جګړی کول او داسی ګڼل چه د الله تعالیٰ د رحمت او عنایت لایق (وړ) او مستحق پرته (علاوه) له مونږ څخنی بل هیڅوک نشته، خوشی بیکاره خبره ده. او هغه پاک ذات همغسی چه ستاسی رب دی، زمونږ رب هم دی. او مونږ څه عملونه چه کوو، خالص الله تعالیٰ لره ئی کوو مونږ تاسی غوندی یوازی په خپلو پلرونو او نیکونو افتخار نه کوو. او په تعصب، نفسانیت، او حسد کښی اخته نه یو. نو بیا څله زمونږ عملونه د پاک رب په دربار کښی نه منل کیږی؟

آم تَقْوَلُونَ إِنَّ إِبْرَهِمَ وَإِسْبَعِيلَ وَإِسْحَقَ وَيَعْقُونَ وَالْأَسْبَاطَكَانُوْ هُوْدًا أونضرى قُلْءَ أَنْتُمْ أَعْلَمُ أَمِراللهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِتَّن كُتَمَ

شَهَادَةُ عِنْكَلامِنَ اللهِ وَمَا اللهُ بِغَافِلِ عَمَّاتَعُهُ لُوْنَ

آیا وایئ تاسی (ای کتابیانو!) چه بیشکه ابراهیم او (د ده زامن او لمسی) اسمٰعیل او اسحاق او یعقوب او اولاد (د دوی) وو دوی (ټول) یهودیان یا نصرانیان؛ ووایه (ای محمده! دوی ته) ایا تاسی ښه پوهیږی، که الله؛ او څوک دی زیات ظالم له هغه چانه چه پتوی له خلقو (ثابته) شاهدی په نزد د ده له طرفه د الله؛ او نه دی الله بی خبره له هغه څه چه تاسی ئی کوئ.

تفسير: د حضرت ابراهيم او حضرت اسمٰعيل او نورو انبياؤ عليهم السلام په نسبت چه کتابيانو داسی دعوه کوله چه دوی يهودان يا نصرانيان وو، ښکاره او صريحه دروغ ده. برسيره پر دی حق تعالیٰ فرمايی ﴿ مَاکَانَ[بُرْهِيْمُيَّهُوْيَاًوَلَاَنَصْرَانِيًا ﴾ نو اوس راوښيځ! چه ستاسی پوهه او علم زيات دی که د هغه (علام الغيوب الله تعالیٰ)؟.

تِلْكُ أُمَّةٌ قَدْخَلَتْ لَهَا مَاكْسَبَتُ وَلَكُمُ مَّ مَاكْسَبُتُمُ * وَلَا شُعَلُوْنَ عَبَّا كَانُوْا يَعُبَلُوْنَ أَ

دغه يوه ډله وه چه په تحقيق تيره شوی وه، هغوی لره ده (جزا) د هغه څه چه کړی ئي وي، او تاسې لره ده (جزا) د هغه څه چه کړی دی تاسي، او نه به يوښتيدلي کيږئ، له هغه څه چه وو دوی چه کول به ئي.

تفسیر: هم دا آیت وړاندی تیر شوی دی، هرکله چه د دی کتابیانو په زړونو کښی تکبر او غرور ځای نیولی ؤ او داسی ئی گڼل چه زمونږ اعمال هرڅومره چه خراب وی، بیا به هم زمونږ پلرونه شفاعت کوی او بښنه به راته غواړی، نو ځکه د داسی چتی (بیکاره) خیالاتو د لا ښه تردید کیدلو لپاره ئی هغه آیت بیا مکرر بیان وفرمایه داسی وپوهیږئ چه په پخوانی آیت کښی کتابیانو ته خطاب ؤ. او په دی آیت کښی له (محمدی) امت سره مخاطبه ده چه په دی چتی (بیکاره) خیال کښی د هغوی متابعت او پیروی مه کوئ! ځکه چه دا راز (قسم) هیلی (امید) او توقعات هر سړی د خپلو مشرانو او مړو ځنی په خپل زړه کښی کولی شی چه داسی تخیلات او توقعات بیخی غلط او چتی (بیکاره) دی. اوس وروسته له دی نه د یهودانو او نورو مشرکانو د یوی بلی ناپوهئ او حماقت څخه اطلاع ورکوله کیږی چه د قبلی د تحویل په نسبت عنقریب راتلونکی دی.

		the second s		والمستعملة والرابقي والمستعد والمستعد

Get more e-books from www.ketabton.com Ketabton.com: The Digital Library